

Robert Louis Stevenson

(Retrat fet per Girolamo Nerli, 1892)

Generalitat de Catalunya
Departament d'Educació

SEMINARI
“El gust per la lectura”
2007-2008

Direcció General d'Innovació
Subdirecció General de Llengües i Entorn
Servei d'Immersion i Ús de la Llengua

Robert Louis Stevenson

NOEMÍ BAGÉS FORTACÍN
NÚRIA IVERN MORETÓ

ÍNDEX

INTRODUCCIÓ.	7
ORIENTACIONS PER AL PROFESSORAT.	9
1. Objectius	9
2. Continguts	9
3. Orientacions didàctiques	11
I. R. L. STEVENSON I EL SEU TEMPS.	13
1. Robert Louis Stevenson	15
2. L'època de Stevenson	20
3. Literatura de gènere	22
4. Stevenson, escriptor del segle XIX	23
II. L'ESTRANY CAS DEL DR. JEKILL I MR. HYDE	25
1. Abans de llegir	27
2. Mentre llegim: guia de lectura	36
3. Després de llegir	48
3.1. Una ullada de més a prop.	48
3.1.1. Els personatges	48
3.1.2. Qui ens explica la història?	53
3.1.3. El gènere narratiu	57
3.1.4. La novel·la com a símbol	61
3.1.5. <i>In lingua latina</i>	63
3.2. Donem-hi unes quantes voltes	64
3.2.1. La drogoaddicció	64
3.2.2. Els límits de la ciència	66
3.2.3. La naturalesa humana	68
III. L'ILLA DEL TRESOR	73
1. Abans de llegir	75
1.1. No sóc un pirata. O potser sí...	75
1.2. Illes i tresors	80
1.3. Lectors navegants	82
2. Mentre llegim: guia de lectura	83
3. Després de llegir: un viatge de novel·la	103
3.1. Destí: una illa desconeguda	103
3.1.1. On som ara?	103
3.1.2. Escenaris de la novel·la	105
3.2. Objectiu: a la recerca d'un tresor	113
3.3. Companys de viatge	115
3.4. Aprovisionament i recursos	121
3.4.1. Què ens hi endurem?	121
3.4.2. Els símbols	122
3.4.3. Les paraules també importen	124
3.5. Tornem a casa	127
BIBLIOGRAFIA.	129
ANNEXOS	131
Annex 1. Victòria I d'Anglaterra	133
Annex 2. Produeixen cèl·lules mare a partir de cèl·lules de la pell	134
Annex 3. Pirates i corsaris	135
Annex 4. Solucionari.	137

INTRODUCCIÓ

Aquest dossier sobre l'escriptor escocès del segle XIX Robert L. Stevenson és un recull d'activitats molt diverses sobre dues de les seves obres més conegudes: *L'estrany cas del Dr. Jekyll i Mr. Hyde* i *L'illa del Tresor*.

L'estrany cas del Dr. Jekyll i Mr. Hyde és una novel·la curta que explica els esdeveniments esgarrifosos que li succeeixen al científic Dr. Jekyll quan decideix seguir endavant amb els seus experiments sobre la dualitat humana.

L'illa del tresor és una novel·la d'aventures que narra les peripècies del jove Jim Hawkins, la vida del qual canvia radicalment quan un vell pirata s'hostatja a la seva taverna i li descobreix l'existència d'un tresor amagat. La mort del pirata i del pare del Jim precipiten els esdeveniments, i el noi i els seus amics, el doctor Livesey i el senyor Trelawney, emprenen un viatge ple d'emocions i perills cap a una illa desconeguda i llunyana.

Les dues novel·les, en aparença ben diferents pel que fa a forma (extensió), gènere (terror i aventura respectivament) i argument (les cabòries i vivències d'un científic sense escrúpols i les aventures d'un jove), comparteixen dos aspectes que les fan especialment atractives per al públic juvenil: un ritme trepidant i emocionant de narració, i la invitació a la reflexió sobre la dualitat humana i la complementarietat entre el bé i el mal.

El dossier està estructurat en tres blocs: una introducció general i les dues parts que fan referència a les dues novel·les proposades. La introducció vol ser una eina de contextualització per totes dues obres, tant pel que fa a l'autor i la seva època com pel que fa als gèneres literaris.

Els apartats referents a *L'estrany cas del Dr. Jekyll i Mr. Hyde* i a *L'illa del Tresor* tenen estructures idèntiques:

- Un apartat amb activitats per fer **abans de llegir**, és a dir, pensades per introduir el tema, motivar l'alumnat a la lectura i actualitzar les novel·les establint relacions amb el nostre context social i històric.
- Una **guia de lectura**, que té l'objectiu de treballar la comprensió lectora i que està estructurada per capítols.
- Un apartat amb activitats a realitzar **després de llegir** la novel·la escollida i que té com a finalitats la reflexió sobre la forma i el contingut de les obres de Stevenson i el foment de la creativitat de l'alumnat.

En el dossier es preveu que la lectura de les obres pugui fer-se en dos nivells diferents: una de completa, que és la traducció de l'obra original, i una de reduïda, que n'és una adaptació. Les activitats s'encapçalen amb les sigles (VC) i (VR), segons per a quina de les versions estiguin pensades.

L'objectiu d'aquesta doble opció és facilitar el tractament de la diversitat a l'aula.

En el solucionari es resolen les activitats de resposta tancada i se suggereixen possibles respostes en la majoria de les que són de resposta oberta.

ORIENTACIONS AL PROFESSORAT

1. Objectius

1. Fomentar el gust per la lectura.
2. Descobrir la lectura com una eina de creixement i enriquiment personal.
3. Conèixer el context històric de Stevenson i la seva obra.
4. Identificar els elements que configuren una obra literària (temps, espai, personatges, estructura, temes i argument) i analitzar-los.
5. Planificar i produir textos de tipologies diverses.
6. Fer ús a l'aula de les tecnologies de la informació i la comunicació.
7. Desenvolupar l'esperit crític de l'alumnat per tal que sigui capaç de debatre, amb arguments i respecte, les idees pròpies i d'altri.
8. Reflexionar sobre les idees exposades en l'obra de Stevenson sobre la complexitat de la naturalesa humana.
9. Fomentar l'interès per la relació entre les diferents àrees del coneixement humà: la ciència, la tecnologia, la història, l'antropologia, i la llengua i la literatura.
10. Relacionar Stevenson amb altres autors i obres.
11. Estimular la creativitat de l'alumnat.

2. Continguts

Dimensió estètica i literària

1. Lectura d'obres de literatura clàssiques de la literatura juvenil seguint un itinerari literari.
2. Ús d'estratègies i tècniques que ajudin a analitzar i a interpretar el text literari abans, durant i després de la lectura.
3. Anàlisi dels elements que configuren una obra literària (personatges, lèxic, estructura narrativa, temps, espai, temes i argument) i dels elements narratius de les obres treballades (punt de vista narratiu, temps narratiu i temps històric, estil...).
4. Coneixement de les dades més significatives de la biografia de R. L. Stevenson i de les característiques de les seves obres principals (*L'estrany cas del Dr. Jekyll i Mr. Hyde* i *L'illa del tresor*).
5. Identificació del context històric i social de les obres literàries i reflexió sobre la relació de l'obra amb el seu context.
6. Diferenciació dels gèneres literaris:

- Els diferents gèneres literaris: orígens i característiques principals.
 - La novel·la d'aventures: orígens i característiques principals.
 - La novel·la de terror: orígens i característiques principals.
7. Desenvolupament de l'autonomia lectora i de la consideració de la lectura com a font de coneixement del món, de la naturalesa humana, de les relacions entre les persones i d'un mateix.
 8. Reflexió, a partir dels estímuls que presenten les obres literàries, sobre temes i conflictes d'actualitat en els camps científic, tecnològic i de les humanitats.

Dimensió comunicativa

1. Comprensió i interpretació de textos escrits amb atenció a les característiques específiques dels textos narratius.
2. Planificació i producció, oral i escrita, de textos de diverses tipologies i gèneres: narratius, expositius, informatius i descriptius.
3. Participació en debats orals sobre temes relacionats amb el contingut de les novel·les.
4. Ús de les tecnologies d'aprenentatge i de comunicació, i dels llenguatges audiovisuals.
5. Resolució d'entreteniments lingüístics.
6. Actitud de cooperació i respecte crític envers les diferències d'opinió en les situacions de treball cooperatiu.
7. Participació en la interacció com a eina per a prendre consciència dels valors i sentiments propis i aliens, i per a la regulació de la conducta.
8. Desenvolupament d'estratègies de correcció lingüística i revisió gramatical dels textos.
9. Identificació dels camps lexicosemàntics que apareixen en els missatges i augment del coneixement i domini del lèxic nou, dels mecanismes de formació de paraules i de frases fetes i refranys.
10. Organització i valoració del treball individual per progressar en l'aprenentatge de manera autònoma i per a la millora personal i del treball en equip per a la construcció col·lectiva del coneixement.

Dimensió plurilingüe i intercultural

1. Conscienciació que les llengües són elements que defineixen la identitat personal i col·lectiva, una eina potenciadora de la comunicació i l'aprenentatge i una porta oberta a la comprensió del món i de les altres persones.
2. Conscienciació de pertànyer a una comunitat lingüística, social i cultural i actitud positiva d'interès i confiança davant la diversitat de llengües i cultures.

3. Disposició per utilitzar els coneixements de llengües, segons el domini diferent que se'n tingui, en contextos reals i funcions diverses: intercanvis amb persones o en recerques d'informació en qualsevol dels formats possibles (audiovisual, Internet, material de consulta).
4. Conscienciació de les pròpies actituds davant les diferències de llengües i cultures, i valoració de les variacions lingüístiques i culturals.
5. Actitud crítica davant dels missatges que suposin qualsevol tipus de discriminació i voluntat de superar els prejudicis.

Continguts comuns amb altres matèries

Interacció, comprensió i expressió de missatges orals, escrits i audiovisuals vinculats a continguts d'altres matèries curriculars (Ciències Socials, Música, Matemàtiques, Ciències Experimentals, Educació per la Ciutadania, Educació Visual i Plàstica).

3. Orientacions didàctiques

Per a l'ensenyament aprenentatge

El dossier presenta prou diversitat d'activitats per ser realitzades per un ventall molt ampli d'alumnes. Tanmateix, pensem que les dues obres de Robert Louis Stevenson que presentem aquí (*L'estrany cas del Dr. Jekyll i Mr. Hyde* i *L'illa del tresor*) poden donar resposta a les necessitats dels nois i noies de primer cicle d'ESO.

Es presenten activitats molt diverses, tant pel que fa al contingut com a la tipologia per treballar-lo. Aquesta diversitat vol contribuir al desenvolupament de les competències transversals i, a més de les pròpiament comunicatives, incidir en les competències metodològiques, personals i les relatives a la competència social i ciutadana.

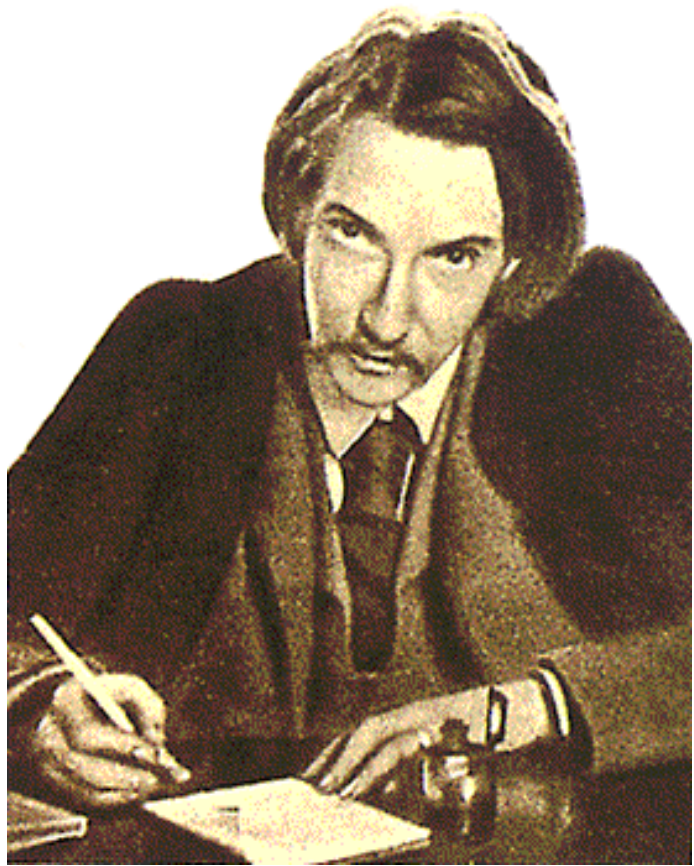
Tot i que les activitats del dossier es presenten seguint un fil conductor, deixem en mans del professorat la tria de les que considerin més adequades per atendre la diversitat a l'aula i, tal i com s'ha esmentat anteriorment, les novel·les es presenten en dues versions: la completa i la reduïda (aquesta darrera dirigida a alumnat que fa poc temps que ha iniciat l'aprenentatge de la llengua catalana o amb un ritme d'aprenentatge més lent). En la mesura que ha estat possible, s'ha intentat que les dues versions es puguin treballar alhora, per facilitar el treball conjunt en el cas que dins la mateixa aula hi hagi alumnes que presentin un ritme d'aprenentatge més lent o que faci poc temps que estiguin en contacte amb la llengua catalana.

Per a l'avaluació

De cara a l'avaluació inicial, proposem fer una tria de les activitats que configuren l'apartat «Abans de llegir», on s'intenta relacionar el món de l'alumne amb la novel·la que ha de llegir. En aquest apartat, per tant, hi poden haver conceptes ja treballats en cursos anteriors o bé de nous.

Pel que fa a l'avaluació formativa, creiem que és tan important incidir en la comprensió del text com en l'expressió d'idees pròpies. Les activitats per avaluar-ho són les del segon bloc de cada llibre, és a dir, la guia de lectura.

L'avaluació sumativa hauria de tenir en compte, a més dels aspectes mencionats, la motivació i l'esforç de l'alumnat i el seu grau d'implicació en el treball sobre la lectura. Les activitats més adequades per a aquesta avaluació són les incloses en l'apartat de «Després de llegir» on es pretén reflexionar i treballar en profunditat les novel·les i els temes que aquestes proposen.

I. ROBERT L. STEVENSON I EL SEU TEMPS

1. ROBERT LOUIS STEVENSON

Robert Louis Stevenson va néixer a Edimburg (Escòcia), el 13 de novembre de 1850. La seva biografia el va influir notablement a l'hora d'escriure les seves obres, tant pel que fa als temes com als detalls descriptius que s'hi troben. Cal fer referència, per exemple, als pares: Thomas Stevenson, enginyer de professió, era especialista en la construcció de fars i li va transmetre coneixements sobre el mar que anys més tard plasmaria en la seva primera obra d'èxit, *L'illa del tresor*; de la seva mare, Margaret Isabella, filla d'un ministre de l'Església Nacional d'Escòcia, heretaria un profund sentit de la moral, un dels temes centrals de la novel·la *L'estrany cas del Dr. Jekyll i Mr. Hyde*.

James Stevenson Family

De ben petit va tenir molts problemes de salut, que l'havien d'acompanyar tota la seva vida i havien de marcar intensament la seva trajectòria i, de retruc, la seva producció literària. Va sofrir malalties del tòrax i hemorràgies (síntomes probables de tuberculosi). Per aquest motiu, va créixer sobreprotegit per la seva família i per la mainadera, Alison Cuningham (a qui ell anomenava "Cummie"). Com que la mare de Robert Louis també era malaltissa, el nen passava moltes estones amb ella i aquesta li va inculcar encara més alguns aspectes morals. De religió presbiteriana, molt puritana, va transmetre-li un profund sentiment de culpabilitat i de por a causa de l'estricta codi moral que havia d'acomplir. De més gran, va aconseguir desprendre's en part d'aquesta sensació angoixant, però durant anys el van perseguir els malsons plens de dimonis i de foc i condemnaió eternals. A partir dels seus records d'infantesa, plens de moments dolços però també de por, fosc i soledat, va escriure *Jardí dels versos d'un nen*.

Com que passava mesos tancat a casa, enfebrat, la seva imaginació bullia construint històries inspirades en les rondalles populars que li explicava la mare o en els passatges bíblics i les tètriques notícies del diari que li llegia la mainadera. També el van influir les vivències que va compartir amb el seu avi matern, que tenia una casa prop del riu, a Colinton House. Amb ell jugava a fer de pirates i s'esmunyien entre les làpides del cementiri local. No és d'estranyar, doncs, que en les seves novel·les apareguin sovint passatges d'aventures, de pirates, de morts i de por.

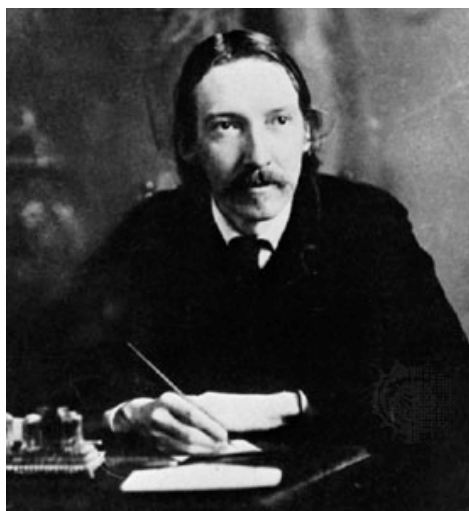
Les seves malalties, tan freqüents, tampoc no li van permetre cursar els estudis regularment. Per acontentar el pare, va iniciar la carrera d'enginyeria. Durant els anys que va ser a la universitat, va viure de manera rebel i bohèmia. En aquells anys, Edimburg era una ciutat ambivalent: d'una banda, semblava una ciutat exemplar, com la ideologia victoriana de l'època disposava (gent respectable, de costums socials pulcres i hàbits moralment irreprovable); però, de l'altra, donava cabuda a criminals que freqüentaven les tavernes i els prostíbuls de la part vella. Stevenson es barrejava, a les nits, amb mariners i treballadors de classe baixa que s'hi emborratxaven. D'una manera o una altra, aquesta dualitat que presentava Edimburg el fascinava, i aquesta fascinació també pot trobar-se reflectida entre les pàgines dels seus llibres.

El 1871, Stevenson va abandonar els estudis d'enginyeria. Volia ser escriptor. Els pares el van comprendre, però li van exigir que fes la carrera d'advocat: creien més que probable que la literatura no seria una font d'ingressos suficient.

Un altre dels fets que l'acabarien influïent com a escriptor fou el gran nombre de viatges que realitzà i que, de fet, l'apartarien del seu país natal fins a la seva mort. Amb la finalitat que els climes més benignes que l'escocès milloressin el seu estat de salut, va fer una estada a França, on va conèixer la dona de qui s'enamoraria i que es convertiria en la seva esposa: Fanny Vandergrif Osbourne. Fanny era separada, tenia dos fills i deu anys més que ell.

També va viatjar a Bèlgica i a Londres. Amb Fanny, estadounidense, van recórrer els Estats Units de nord a sud, experiència de la qual va aprofitar força elements per a les seves novel·les, entre les quals cal destacar *Els colons de Silverado*, *L'emigrant aficionat*, *La fletxa negra* o *Segrestat*.

A partir de 1887 va llançar-se a l'aventura de conèixer noves terres. Els diners de l'herència que li corresponia després de la mort del pare i els ingressos que produïen la venda de les seves primeres novel·les li van permetre visitar i viure en llocs que, en aquella època de mitjans de transport força més lents que els actuals, significaven travessies i desplaçaments per terra de setmanes o mesos.

Després de tornar als Estats Units, on vivia el seu amic i escriptor Mark Twain, va realitzar una ruta per l'oceà Pacífic. En una goleta, acompanyat per la seva mare, la seva dona i un dels fills que aquesta havia tingut en el matrimoni anterior, van visitar les Illes Marqueses, Fakavara, Tahití, Honolulu, Hawai... Després d'una llarga estada en aquestes illes, va navegar pels mars del sud.

<http://www.amsamoa.com/tourism/history.htm>

La ruta va acabar el 1890 a Àpia (Samoa), on va relacionar-se amb els habitants nadius i va prendre consciència de la situació d'explotació que la colonització d'aquestes illes (com la de la resta de territoris annexionats als nombrosos països europeus) suposava. Amb el suport contra la colonització que Stevenson els donava, va guanyar-se l'afecte dels samoans, que l'anomenaren *Tusitala* ('el que explica contes'). Hi va viure fins al dia de la seva mort, el 3 de desembre de 1894.

1. Comproveu com aneu de memòria intentant trobar l'opció correcta sense rellegir la biografia de R. L. Stevenson:

a) R. L. Stevenson va néixer...

- 1. ...a Edimburg, el 1950.
- 2. ...a Edimburg, el 1850.
- 3. ...a Londres, el 1790.

b) El seu pare...

- 1. ...va transmetre-li coneixements sobre el mar.
- 2. ...va morir quan ell era molt petit.
- 3. ...tenia una salut molt dèbil.

c) De la seva mare va heretar...

- 1. ...un profund sentit de la moral.
- 2. ...una casa en una illa de l'Oceà Pacífic.
- 3. ...un terreny a la costa escocesa.

d) De nen va viure molt tancat a casa a causa de...

- 1. ...la por de la seva mare que patís un accident si jugava al carrer.
- 2. ...l'obsessió de la seva mainadera perquè no es fes amb altres nens.
- 3. ...el seu precari estat de salut.

e) En part, els pirates i les aventures de les seves novel·les són motivats pels jocs infantils al cementiri amb...

- 1. ...la seva àvia.
- 2. ...la seva mainadera.
- 3. ...el seu avi.

f) Tot i que va començar els estudis d'enginyeria, va acabar llicenciant-se en...

- 1. ...medicina.
- 2. ...dret.
- 3. ...arquitectura.

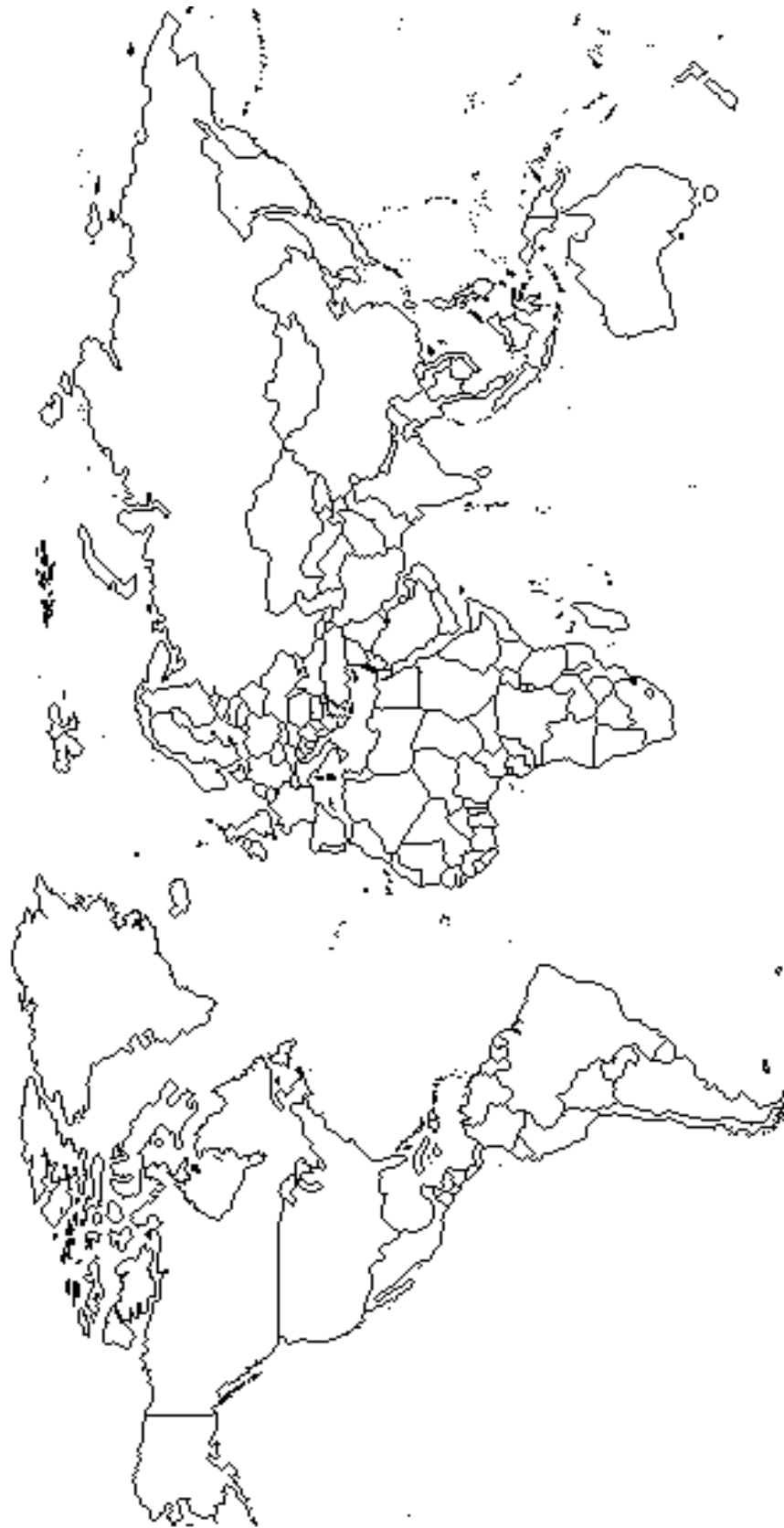
g) Es va casar amb una dona divorciada, amb dos fills, amb la qual va...

- 1. ...tenir fins a sis fills més.
- 2. ...viure a Londres fins a la seva mort.
- 3. ...viatjar per Amèrica, Europa i el Pacífic.

h) Els habitants de Samoa l'anomenaven *Tusitala*, que significa...

- 1. ...'el sanador'.
- 2. ...'el viatger'.
- 3. ...'el que explica contes'.

2. Situeu en aquest mapa mut els llocs que va visitar o en els quals va viure Stevenson (podeu consultar un atlas o la pàgina web <http://maps.google.com/>):

<http://www.xtec.cat/recursos/socials/mapes/mundi.htm>

2. L'ÈPOCA DE STEVENSON

Robert Louis Stevenson, com hem vist, va viure durant la segona meitat del segle XIX (recordem que va néixer el 1850 i va morir el 1894). En aquelles dècades, Anglaterra travessava una de les seves etapes històriques més característiques: l'època victoriana. Aquesta es correspon amb el regnat de la reina Victòria, que va accedir al tron l'any 1837 i va morir el 1901. D'aquesta etapa, complexa i contradictòria, cal destacar els següents aspectes socioeconòmics i polítics:

I. El desenvolupament econòmic

El gran creixement que s'havia iniciat amb la primera revolució industrial continua i porta a una segona revolució amb les fonts d'energia (carbó, electricitat i petroli) com a protagonistes principals.

II. L'expansió colonial dels països europeus

Es va produir bàsicament al continent africà i a l'Àsia, amb la finalitat de trobar matèries primeres com el cotó o la fusta.

III. Els moviments polítics

A causa de la concentració d'indústries, la majoria de la població es trasllada a les ciutats i comencen els primers moviments polítics de les classes més desfavorides: els sindicats, anomenats *trade unions*, i els partits polítics d'ideologia socialista. Aquesta època veu néixer també el feminisme, el marxisme i la democràcia moderna.

IV. El progrés científic i tecnològic

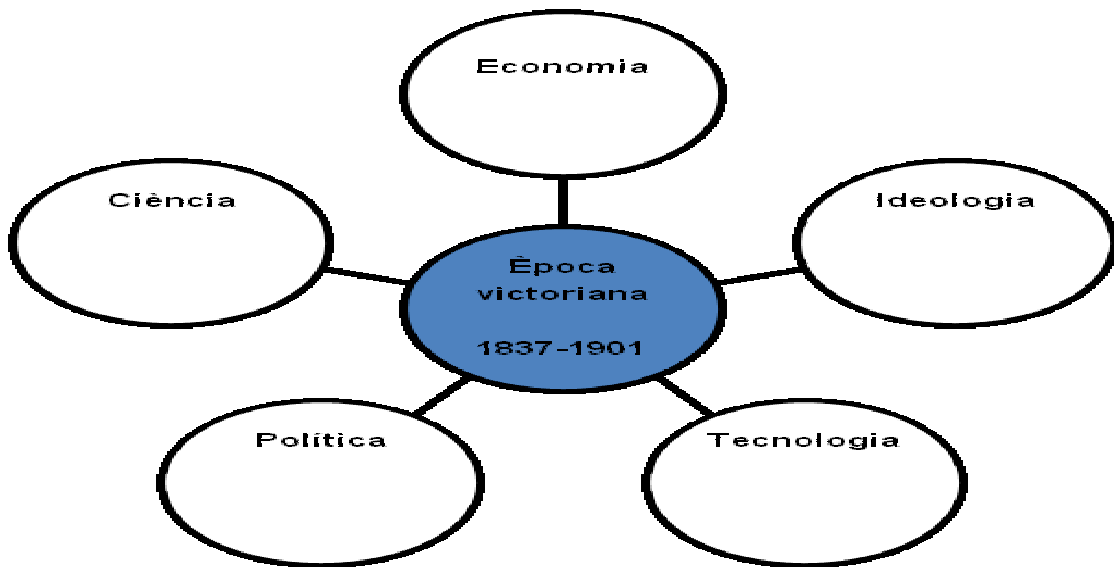
El gran avanç de la ciència i de la tècnica va permetre l'aparició successiva de tota una sèrie d'invents que van canviar la vida de la gent: el telèfon, el micròfon, l'electricitat, el gramòfon, el motor de gasolina, la màquina d'escriure, la màquina de segar, el cinema, etc. Les màquines i els científics són els nous déus i canvien moltes de les idees i creences que eren vàlides fins aleshores. Els nous referents són Darwin i la seva teoria sobre l'evolució de les espècies; Pasteur, que va investigar el camp dels microorganismes, i Mendeléeiev, que va establir les bases de la química moderna.

V. La moral victoriana

El fet que els burgesos fossin la classe social amb més poder econòmic de l'època va situar les seves idees i valors ètics com a exemples a seguir. La moral victoriana està basada en uns costums molt tradicionals, amb una família patriarcal. Es rebutja qualsevol referència en públic al sexe o altres aspectes considerats tabú i, sobretot, hi ha una resistència molt gran a qualsevol canvi social, encara que, paradoxalment, va ser una època de canvis molt grans.

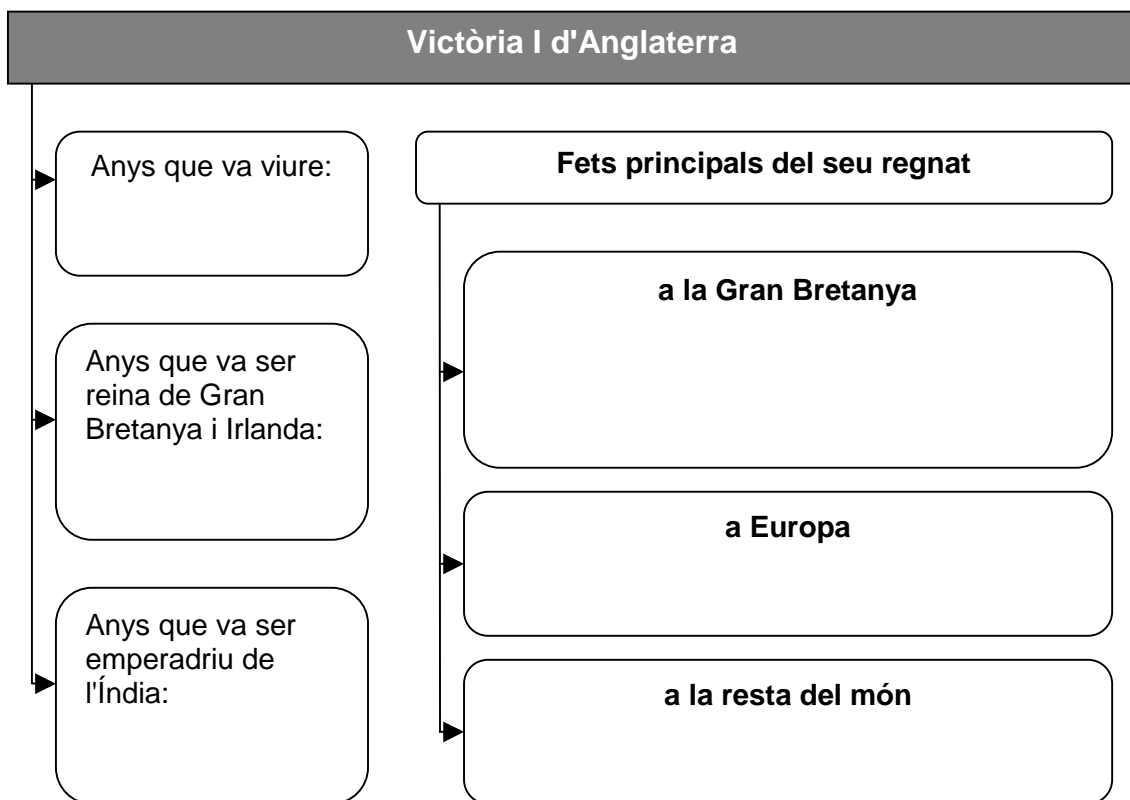
(Podeu aprofundir més sobre aquests cinc conceptes consultant les pàgines web: <http://www.xtec.es/~aguiu1/socials/index.htm> i <http://www.buxaweb.com/historia/index.htm>)

1. Ompliu el diagrama de la pàgina següent amb les idees principals de l'època victoriana:

2. La reina Victòria I d'Anglaterra, de la qual deriva el nom d'aquesta època tan important de la història de Gran Bretanya, va esdevenir un personatge carismàtic.

Llegiu l'article sobre la Reina Victòria de l'Enciclopèdia Catalana en xarxa ([www.grec.cat](http://www.grec.cat/cgibin/hecc12.pgm?USUARI=bib.ub8&SESSIO=0006328073&NDCHEC=0238241&PGMORI=A) (<http://www.grec.cat/cgibin/hecc12.pgm?USUARI=bib.ub8&SESSIO=0006328073&NDCHEC=0238241&PGMORI=A>)) i ompliu l'organigrama següent amb la informació que en podeu extreure:¹

¹ L'article també podeu trobar-lo a l'annex 1 d'aquest dossier.

3. LITERATURA DE GÈNERE

The treasure island (en català, *L'illa del tresor*) és una de les novel·les que va escriure Stevenson. *The strange case of Mr. Jekyll and Mr. Hyde* (traduïda al català com *L'estrany cas del Dr. Jekyll i Mr. Hyde* (VC) o *El Dr. Jekyll i Mr. Hyde* (VR)) es va classificar, pel que fa a la tipologia narrativa, com a *short storie* o *novella*. En català en diem *novel·la curta* i té una extensió intermèdia entre el conte i la novel·la tradicional.

Ara bé, la narrativa pot classificar-se en diversos subgèneres segons la temàtica central que tracti. Sou capaços de deduir de què tracten cada un dels subgèneres que trobareu a continuació?

1. Escriviu en l'etiqueta el nom del subgènere narratiu que correspon a cada una de les definicions breus de la pàgina següent:

(Podeu consultar la web: http://ca.wikipedia.org/wiki/Novel%C2%B7la_de_g%C3%A8neres)

negre	rosa	de cavalleries	de ciència-ficció	policíac
gòtic	picaresc	històric	epistolar	d'aventures

A) Situa l'acció en un context històric passat, realista, amb la intenció de reproduir el passat i la seva societat.

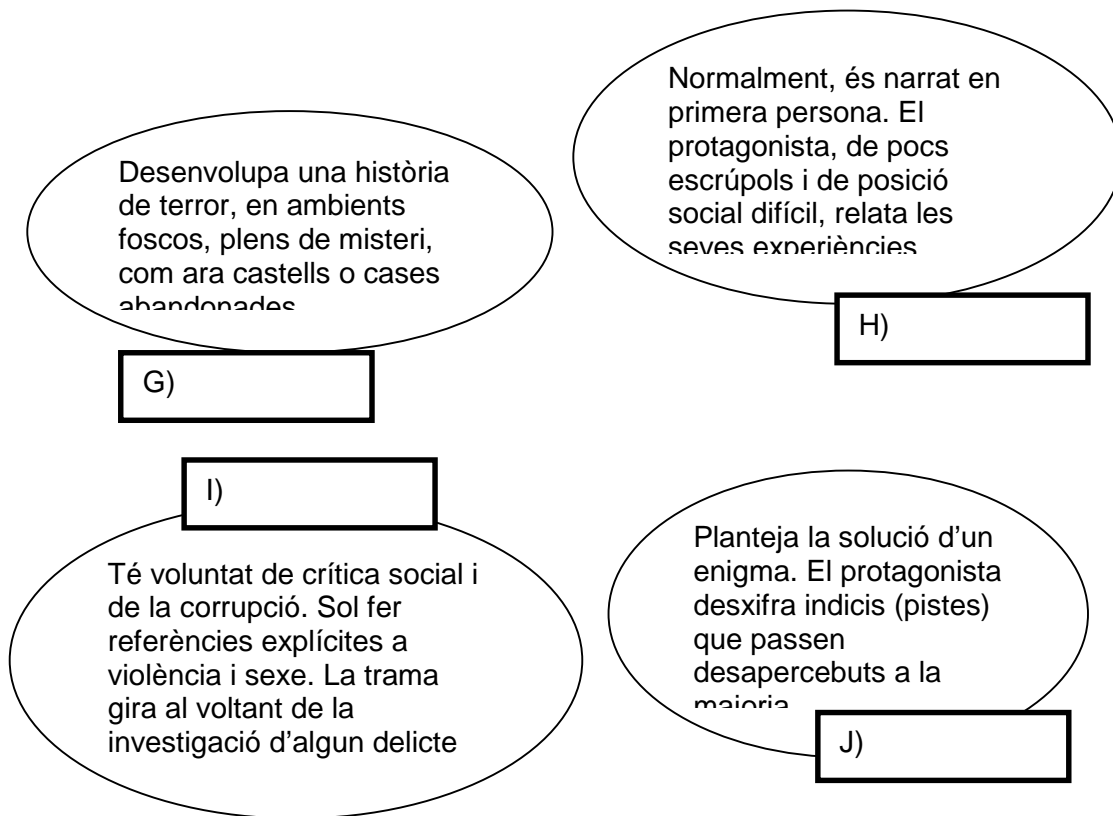
B) Es caracteritza pel viatge i les aventures en terres remotes. Sol tenir episodis amb acció i perill per als protagonistes.

C) Planteja avenços científics i tecnològics que no han estat desenvolupats actualment.

D) Conreat a l'edat mitjana, el protagonista és un cavaller que lluita pels seus ideals i per l'amor d'una dama.

E) Els sentiments amorosos en són el tema principal. Una parella n'és la protagonista. Té un final feliç.

F) La veu narrativa arriba al lector en forma de cartes que se succeeixen.

4. STEVENSON, ESCRIPTOR DEL XIX

En el segle XIX es van escriure obres que, avui, continuen considerant-se cabdals i que s'han convertit en clàssics que han esdevingut inspiració per a moltes novel·les actuals. La novel·la negra, la policíacodetectivesca, la gòtica i la d'aventures (incloent-hi la novel·la de viatges) van omplir amb èxit les prestatgeries dels lectors de l'època.

Robert Louis Stevenson i el seu amic Mark Twain, juntament amb Arthur Conan Doyle i Edgar Allan Poe, en són els autors més representatius. Segurament, heu sentit a parlar (i, algunes, fins i tot, les heu llegides) de moltes de les seves obres. Autors catalans nascuts al segle XX també en són exemples.

1. Sabríeu dir qui és l'autor o autora d'aquestes obres? Uniu amb fletxes els noms dels autors amb els títols de les seves novel·les. Perquè pugueu investigar-ho, us recomanem aquestes pàgines web:

Escriptors en llengua catalana: www.escriptors.cat

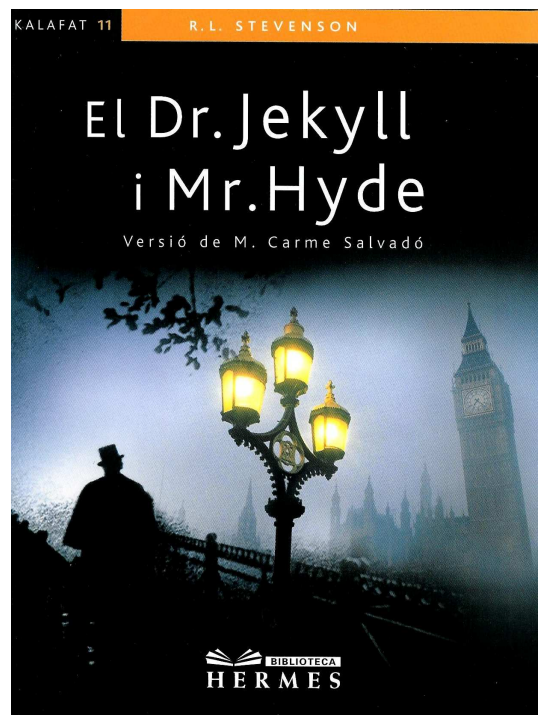
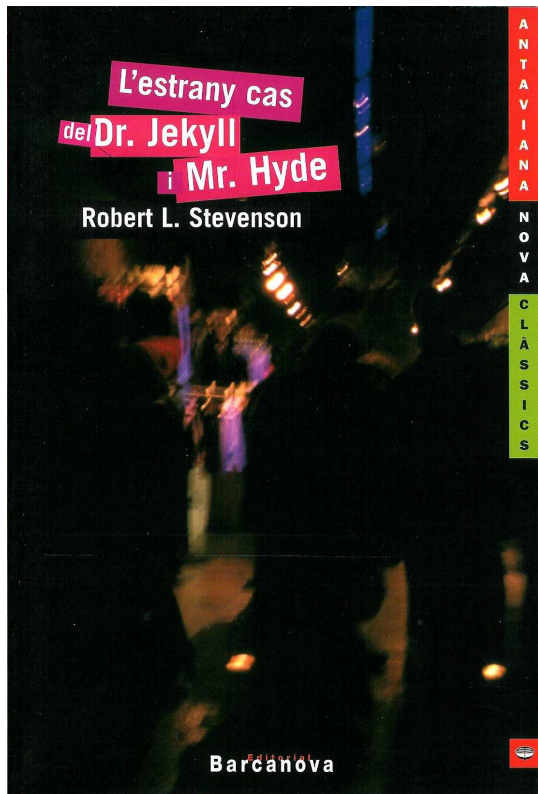
Base de dades dels llibres editats a l'Estat espanyol:

<http://www.mcu.es/comun/bases/isbn/ISBN.html>

Gran Enciclopèdia Catalana, a la xarxa: <http://www.grec.cat>

Espai virtual de literatura catalana (UOC): <http://www.uoc.edu/lletra/>

<i>La fletxa negra</i>	Edgar Allan Poe (1809-1849)	<i>El signe dels quatre</i>
<i>La història que en Roc Pons no coneixia</i>	Mark Twain (1835-1910)	<i>L'inspector arriba tard</i>
<i>De mica en mica s'omple la pica</i>	Robert L. Stevenson (1850-1894)	<i>Les desventures de John Nicholson</i>
<i>Tots els detectius es diuen Flanagan</i>	Arthur Conan Doyle (1859-1930)	<i>El jaqué de la democràcia</i>
<i>Manuscrit trobat en una ampolla</i>	Manuel de Pedrolo (1918-1990)	<i>No emprenyeu el comissari</i>
<i>Les aventures de Tom Sawyer</i>	Maria Aurèlia Capmany (1918-1991)	<i>Un cavall contra Roma</i>
<i>La casa sota la sorra</i>	Josep Vallverdú (1923-)	<i>Príncep i captaire</i>
<i>Penja els guants, Butxana</i>	Joaquim Carbó (1932-)	<i>Els crims del carrer Morgue</i>
<i>Si cal matar, matem</i>	Jaume Fuster (1945-1998)	<i>El diable de la botella</i>
<i>Les aventures de Huckleberry Finn</i>	Jaume Cabré (1947-)	<i>Les aventures de Sherlock Holmes</i>
<i>Tarda, sessió contínua, 3,45.</i>	Andreu Martín (1949-) i Jaume Ribera (1953-)	<i>L'illa de les veus</i>
<i>Joc brut</i>		<i>El gat negre</i>

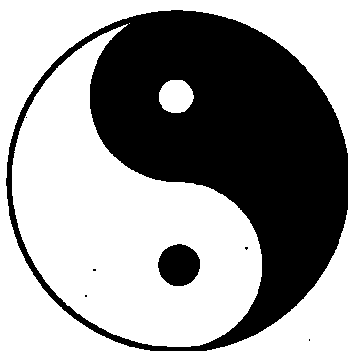

II. L'ESTRANY CAS DEL DR. JEKYLL I MR. HYDE

1. ABANS DE LLEGIR

1. (VC/VR) Coneixeu aquest símbol? Sabeu què significa?

- a) Entreu a la pàgina web http://ca.wikipedia.org/wiki/Yin_i_Yang, on en trobareu informació, i ompliu, breument, el quadre que hi ha tot seguit:

Nom del símbol:	
Què significa?	
Quin és el seu origen?	
Exemples del seu significat:	

- b) Segurament heu sentit a parlar de qui eren el Dr. Jekyll i Mr. Hyde, de quin tipus de relació tenien i què representaven. Llegiu, tanmateix, la contraportada de la novel·la:

(VC)

L'estrany cas del Dr. Jekyll i Mr. Hyde.

Publicada l'any 1886, aquesta novel·la presenta un cas curiós de desdoblament de personalitat.

El doctor Jekyll ha descobert una poció que li permet de canviar de personalitat tant en el sentit positiu com en el negatiu. Aquest desdoblament es manifesta també d'una manera física: Jekyll es converteix en Hyde, una persona monstruosa, deforme i repugnant que recorre, en les nits fredes i rúfoles, els tètrics carrers de Londres.

Apassionat pel seu descobriment, el doctor Jekyll pren cada vegada més sovint el seu beuratge, sota els efectes del qual s'abandona als instints més baixos i

esdevé fins i tot un assassí. Arriba un moment, però, en què ja no és capaç de controlar la seva situació.

L'estrany cas del Dr. Jekyll i Mr. Hyde s'ha convertit en un autèntic mite contemporani: rere els fets fantàstics en què es basa, apareix la realitat de la naturalesa humana, el costat més fosc i repulsiu de l'ésser humà.

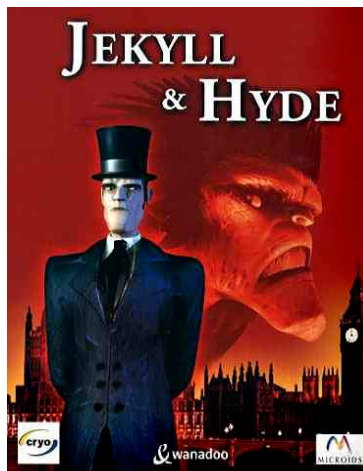
(VR)

El Dr. Jekyll i Mr. Hyde

El Dr. Jekyll i Mr. Hyde narra el perillós experiment científic que un dia decideix fer un prestigiós i honorable metge de Londres, el Dr. Jekyll. Les terribles conseqüències d'aquest experiment són inimaginables... A través dels diferents personatges, el lector descobrirà què va passar realment. En aquesta obra, l'autor planteja la lluita entre el bé i el mal que es dona en l'ésser humà. Es tracta d'una novel·la sensacionalista i atractiva que mai no ha deixat indiferent ningú.

Podríeu dir per què pot relacionar-se aquest símbol amb el tema d'aquesta novel·la?

2. (VC/VR) En la caràtula d'aquest videojoc homònim sobre la novel·la, es representa d'una manera molt visual un dels temes principals que Stevenson hi tracta: la dualitat de l'individu, la convivència del bé i del mal en la mateixa persona.

<http://www.dblines.it/shtm/cdqj1710.htm>

a) L'autor de la novel·la considera que aquesta dualitat existeix en totes les persones. Abans de debatre-ho, llegiu les afirmacions següents i marqueu SÍ o NO segons si són certes o no ho són per a cadascun de vosaltres:

He estat cruel algun cop amb algun animal (per exemple: apedregar un gat, caçar un insecte i guardar-lo en un pot, tallar la cua a una sargantana per veure com belluga, cremar erugues vives...).	He acollit o guarit un animal que estava ferit o malalt.
--	--

SÍ NO		SÍ NO	
He desitjat que a alguna persona que conec li passés alguna cosa dolenta.		He desitjat que persones que no conec directament fossin més felices.	
SÍ NO		SÍ NO	
He actuat incorrectament per aconseguir alguna cosa que desitjava molt.		He deixat córrer una cosa que volia perquè sabia que, per tenir-la, havia d'actuar incorrectament.	
SÍ NO		SÍ NO	
M'he rigut d'algun company o companya en alguna ocasió.		He defensat algun company o companya de qui es reien.	
SÍ NO		SÍ NO	
M'he negat a ajudar algú que sabia que ho necessitava.		He ajudat algú que ho necessitava encara que em costés un esforç.	
SÍ NO		SÍ NO	
He deixat que culpessin una altra persona d'una cosa que he fet jo.		He estat sincer, tot i que sabia que em castigarien o que em renyarien.	
SÍ NO		SÍ NO	
He pres alguna cosa d'algun lloc o a algú.		He tornat algun objecte valuós que he trobat.	
SÍ NO		SÍ NO	
M'ha resultat indiferent el patiment d'altres persones.		He patit pels problemes de persones que no conec.	
SÍ NO		SÍ NO	
Nombre de respostes afirmatives:	Nombre de respostes negatives:	Nombre de respostes afirmatives:	Nombre de respostes negatives:

b) Després del recompte, reflexioneu sobre les qüestions següents i contesteu-les:

- Reconeixeu un costat fosc en la vostra personalitat?
- Creieu que conviuen en vosaltres amabilitat i crueltat?
- Esteu d'acord amb l'opinió de Stevenson que en totes les persones conviuen dues formes de ser oposades?

c) Debateu les respostes a l'aula.

3. (VC/VR) Com ja heu treballat a la introducció d'aquest dossier, la novel·la *The Strange Case of Dr. Jekyll and Mr. Hyde* comparteix algunes característiques amb els gèneres policíac i gòtic:

- a) Un dels detectius més famosos de tots els temps és Sherlock Holmes, personatge creat per Arthur Conan Doyle el 1887, en la novel·la *A Study in Scarlet* (traduït al català com *Estudi en escarlata*), contemporani de Robert Louis Stevenson.

Tanmateix, l'obra més emblemàtica en què apareix Sherlock Holmes és *The Hound of the Baskervilles* (traduïda al català com *El gos dels Baskerville*). En el primer capítol de l'obra, ja descobrim la sagacitat que caracteritza Holmes, en un diàleg que manté amb el seu amic Watson: l'únic que tenen per informar-se sobre qui els ha visitat el vespre anterior és un bastó. Llegiu-lo:

El senyor Sherlock Holmes, que solia llevar-se molt tard als matins, excepte en les ocasions no poc freqüents en què no anava a dormir, seia a taula davant de l'esmorzar. Jo era dret davant de la llar de foc i vaig agafar el bastó que el nostre visitant s'havia deixat el vespre anterior. Era un tros de fusta bona i gruixuda amb un mànec bulbós, del tipus que s'anomena «Penang». Just a sota del mànec hi havia una franja ampla de plata que feia gairebé una polzada de gruix. Hi havia gravat: «A en James Mortimer, MRCS, llicenciat en medicina, dels seus amics del CCH», i una data: «1884». Era ben bé com els bastons que solien portar els metges de capçalera antiquats: digne, sòlid i tranquil·litzador.

—Bé, Watson, què us sembla?

Holmes seia d'esquena a mi i jo no havia donat cap senyal de la meva ocupació.

—Com heu sabut què feia? Diria que teniu ulls al clatell.

—No, però tinc una cafetera de plata ben il·lustrada al meu davant —digué ell—. Digueu, Watson: què us sembla el bastó del nostre visitant? Ja que hem tingut la desgràcia d'haver-lo perdut de vista i no tenim noció d'on deu ser, aquest record accidental adquireix una certa importància. Vull sentir com reconstruiu l'home a partir del seu examen.

Seguint tant com vaig poder els mètodes del meu company, vaig dir:

—Crec que el doctor Mortimer és un metge gran i molt apreciat, ja que els que el coneixen li donen aquest senyal de la seva estima.

—Bé —digué Holmes—. Excel·lent.

—També crec que és molt probable que sigui un metge de poble que fa moltes de les seves visites a peu.

—Per què?

—Perquè aquest bastó, tot i que originalment era molt bonic, ha rebut tants cops que no em sé imaginar que un metge de ciutat el pogués portar. La virolla de ferro està gastada i, per tant, és evident que ha caminat molt amb el bastó.

—Perfectament lògic —digué Holmes.

—A més, també hi ha: «dels seus amics del CCH». Suposo que això vol dir Club de Caçadors d'algun lloc; deu ser el club de caçadors del poble, als membres del qual devia oferir algun tipus d'assistència mèdica i ells li van fer aquest petit obsequi a canvi.

—Realment, us esteu superant, Watson —digué Holmes empenyent la cadira enrere i encenent un cigarret—. Haig de dir que, en tots els relats que heu tingut l'amabilitat d'escriure sobre els meus petits èxits, acostumeu a ser molt discret sobre les vostres habilitats. Potser és veritat que no sou gaire lluminós, però sou un conductor de llum. Hi ha gent que no són genis però que tenen una capacitat remarcable d'estimular. Us confesso, estimat amic, que us dec moltíssim.

Mai no havia estat tan eloqüent, i haig d'admetre que aquelles paraules em van proporcionar un viu plaer perquè sovint m'havia ferit la seva indiferència a la meua admiració i els intents que jo havia fet de donar publicitat als seus mètodes. També em va enorgullir pensar que havia aconseguit dominar prou el seu sistema per aplicar-lo d'una manera que mereixia la seva aprovació. Em va agafar el bastó de les mans i el va examinar durant uns minuts a ull nu. Després, amb una expressió d'interès, va deixar el cigarret i, acostant el bastó cap a la finestra, el va tornar a mirar amb una lent convexa.

—Interessant, però elemental —digué tornant al seu racó favorit del sofà—. És cert que al bastó hi ha alguns indicis que ens permeten fer unes quantes deduccions.

—Que se m'ha escapat alguna cosa? —vaig preguntar amb cert orgull—. Suposo que no m'ha passat per alt res de transcendent.

—Estimat Watson, em sembla que la majoria de les vostres conclusions són errònies. Quan he dit que m'estimàveu volia dir, per ser franc, que observant les vostres equivocacions em guiàveu ocasionalment cap a la veritat. No aneu errat del tot. És cert que l'home és un metge de poble i que camina molt.

—Doncs tenia raó.

—Només en això.

—Però si és l'únic que hi ha.

—No, no, estimat Watson, no és l'únic que hi ha; ni de molt bon tros. Deixeu-me suggerir, per exemple, que un obsequi a un metge té més probabilitats de venir d'un hospital que d'un club de caçadors, i que quan les inicials CC van davant de la paraula 'hospital', les paraules «Charing Cross» vénen totes soles a la ment.

—Potser teniu raó.

—El més probable és que sigui així. I si agafem això com a hipòtesi de treball, ja tenim una base nova a partir de la qual podem començar la construcció d'aquest visitant desconegut.

—Bé, suposant que CCH vulgui dir «Charing Cross Hospital», quines inferències més en podem treure?

—No se us n'acut cap? Ja coneixeu els meus mètodes. Apliqueu-los.

—Només penso en la conclusió òbvia que l'home ha exercit a la capital abans d'anar al camp.

—Em sembla que podem aventurar-nos una mica més lluny. Mireu-vos-ho des d'aquest punt de vista: en quina ocasió és més probable que es fes un obsequi com aquest? Quan es podrien reunir els seus amics per oferir-li una prova de la seva amistat? Evidentment, quan el doctor Mortimer va deixar el servei a l'hospital per començar a exercir pel seu compte. Sabem que hi ha hagut un obsequi. Creiem que hi ha hagut el pas d'un hospital de la capital a l'exercici al camp. Per tant, dir que l'obsequi va ser fet en ocasió d'aquest pas és fer arribar la nostra inferència massa lluny?

—Certament, sembla molt probable.

—Ara bé, observeu que no pot ser que fos membre del cos mèdic de l'hospital, ja que només un home ben establert dins la professió a Londres pot tenir aquesta situació, i un home així no es traslladaria al camp. Què era, doncs? Si era a l'hospital i no era membre del cos mèdic, només podia ser un metge o un cirurgià intern; no gaire més que un estudiant superior. I en va marxar ara fa cinc anys; la data és al bastó. És a dir, que el vostre metge de capçalera greu i d'edat mitjana s'esfuma, estimat Watson, i emergeix un jove de menys de trenta anys, afable, sense ambició, despistat i amo d'un gos que aprecia i que descriuria a grans trets com més gros que un terrier i més petit que un mastí.

Vaig riure amb incredulitat mentre Sherlock Holmes es repenjava al sofà i feia volar petits anells vacil·lants de fum cap al sostre.

Pel que fa a l'última part, no tinc cap manera de comprovar-la —vaig dir—, però, en canvi, no es difícil conèixer uns quants detalls sobre l'edat de l'home i la seva carrera professional.

Vaig agafar el Directori Mèdic del meu petit prestatge de llibres de medicina i vaig buscar-hi el nom. Hi havia diversos Mortimer, però només un podia ser el nostre visitant. Vaig llegir el seu currículum en veu alta.

«Mortimer, James. Llicenciat en Medicina, 1882, Grimpen, Dartmoor, Devonshire. Metge de capçalera de 1882 a 1884 a l'hospital de Charing Cross. Guanyador del premi Jackson de Patologia Comparada amb un estudi titulat "La malaltia és una reversió?". Membre corresponent de la Societat Sueca de Patologia. Autor d'"Alguns casos d'atavisme" (Lancet, 1882), "Progresssem?" (Revista de Psicologia, març de 1883). Metge de les parròquies de Grimpen, Thorsley i High Barrow.»

—No es menciona el club de caçadors, Watson —digué Holmes amb un somriure malèvol—, però és un metge de poble, tal com heu observat amb molta astúcia. Em sembla que les meves inferències han quedat prou justificades. Pel que fa als adjectius, he dit, si ho recordo bé, afable, sense ambició i distret. L'experiència em diu que, en aquest món, només un home afable rep testimonis de gratitud, que només un home sense ambició abandona una carrera a Londres per anar al camp i que només un distret deixa el seu bastó i no una targeta de visita després d'esperar-se una hora en una sala.

—I el gos?

—Té per costum portar aquest bastó a l'amo. Com que el bastó pesa, el gos l'agafa fort pel mig, i les marques de les seves dents hi són clarament visibles. Segons la meua opinió, la mandíbula del gos, tal com demostra l'espai entre aquestes marques, és massa ampla per ser d'un terrier i no ho és prou per ser d'un mastí. Pot ser que sigui... Sí, per Déu, és un spaniel de pèl arissat!

S'havia alçat i caminava per l'habitació mentre parlava. Es va aturar prop de la finestra. El to amb què ho havia dit era tan convençut que el vaig mirar amb sorpresa.

—Estimat amic, com en podeu estar tan segur, d'això?

—Per la senzillíssima raó que veig aquest mateix gos just davant de la nostra porta, i aquest truc és del seu amo. [...]

L'aparició del nostre visitant va ser una sorpresa per a mi, ja que m'havia esperat un típic metge de poble. Era un home molt alt i prim, amb un nas llarg com un bec que es projectava entre dos ulls grisos i vius molt a prop l'un de l'altre i que brillaven vivament darrere d'unes ulleres amb muntura d'or. Anava vestit com els de la seva professió, però deixat, ja que la levita era descolorida i els pantalons eren gastats. Malgrat que era jove, ja tenia la llarga esquena torta i caminava amb el cap tirat endavant i un aire general de curiositat benevolent. Quan va entrar, la vista li anà a parar al bastó que Holmes tenia a la mà i va córrer a agafar-lo amb una exclamació de joia.

—Estic tan content! —digué—. No estava segur de si me l'havia deixat aquí o a l'oficina de la companyia naviliera. No voldria perdre aquest bastó per res del món.

Arthur Conan Doyle, *El gos dels Baskerville*

b) Ompliu la taula amb les deduccions que Watson i Holmes fan a partir dels indicis del bastó:

<i>Indicis a partir del bastó</i>	<i>Deduccions de Watson</i>	<i>Deduccions de Holmes</i>
Té cops i la virolla gastada.		
Duu la inscripció dels seus amics del CCH.		

El bastó és una mostra de gratitud. S'oblida del bastó.		
Senyals de dentadura.		

- c) Quines altres obres sobre detectius, policies o resolució d'enigmes i delictes coneixeu? Escriviu-les en aquest quadre:

<i>Obres policíiques</i>		
<i>Novel·les</i>	<i>Pel·lícules</i>	<i>Sèries</i>

Si us interessa la temàtica detectivesca, podeu aprendre'n més a la pàgina web següent: <http://www.geocities.com/clubdelsdetectius/>

4. El gènere gòtic té com a representant emblemàtic en el segle XIX Edgar Allan Poe. Va escriure un gran nombre de contes fantàstics, de terror, en els quals succeïen fets sobrenaturals.

- a) Com podeu comprovar en els fragments següents, pertanyents al conte «La caiguda de la casa Usher», Poe descrivia amb mestria ambients aterridors per suggestionar el lector:

A requesta d'Usher, el vaig ajudar en els preparatius d'aquesta sepultura temporal. El cos, una vegada posat dins el taüt, tots dos el portàrem al seu lloc de repòs. El soterrani dins el qual el dipositàrem (i que havia estat tant de temps sense obrir que les nostres torxes, mig sufocades dins aquella atmosfera feixuga, no ens permetien gaire d'investigar l'indret) era petit, humit i sense cap mitjà de rebre llum; situat, a una gran fondària, justament sota aquella banda de l'edifici on hi havia la meua pròpia cambra de dormir. Havia servit, aparentment, en remots temps feudals, per a l'horrible ofici d'in-pace, i, en dies posteriors, com a dipòsit de pólvora o de tota altra matèria fàcilment inflamable; perquè una gran part del seu paviment i totes les parets d'un llarg vestíbul que travessàvem per arribar-hi, eren curiosament folrades de coure. La porta, de ferro massís, havia estat similarment protegida. Quan es feia girar sobre els seus golfos, aquell pes enorme produïa un so singularment agut i discordant.

Dipositàrem, doncs, el nostre fúnebre feix sobre un cavallet dins aquesta regió d'horror i enretiràrem una mica la tapa del taüt encara no clavada i miràrem la cara de la morta. Una semblança colpidora entre el germà i la germana fixà tot d'una la meva atenció; i Usher, endevinant potser els meus pensaments, murmurà uns quants mots pels quals vaig saber que la difunta i ell eren bessons, i que simpaties d'una mena gairebé inexplicable havien existit sempre entre ells. Les nostres mirades, però, no reposaren gaire estona damunt la morta, perquè no la podíem contemplar sense espant. El mal que havia sepultat així la lady en la maduresa de la seva joventut havia deixat, com sol succeir en totes les malalties d'un caràcter estrictament catalèptic, la ironia d'una lleu vermellor damunt la gorja i la cara, i damunt del llavi aquell somriure equívoc i prolongat que és tan terrible en la mort. Tornàrem a posar i collàrem la tapa i, després d'haver fermat la porta de ferro, reprenguérem treballósament el nostre camí cap a les estances no gaire menys malencòniques de part de dalt de la casa.

I aleshores, després d'un lapse d'uns quants dies d'amarga pena, s'esdevingué un canvi força visible en els símptomes de la malaltia mental del meu amic. Les seves maneres ordinàries havien desaparegut. Les seves ocupacions habituals eren negligides o oblidades. Vagava de cambra en cambra amb un pas precipitat, desigual i sense objecte. La pal·lidesa del seu rostre havia pres, si és possible, un color més espectral, però la lluminositat del seu ull s'havia esvaït completament. Ja no se sentia més aquella aspror de veu seva de tant en tant, i un tremolor que es diria causat per un terror extrem caracteritzava habitualment la seva pronunciació. [...]

Fou especialment una nit, la setena o vuitena després que havíem deixat Lady Madelina dins el càrrec, que, en retirar-me força tard al llit, vaig experimentar tot el poder d'aquestes sensacions. El son no es volia acostar al meu jaç, mentre les hores anaven caient, caient una per una. M'esforçava a raonar l'agitació nerviosa que em dominava. [...]

A penes havia fet alguns tombs així, quan un pas lleuger en una escala veïna fixà la meva atenció. Vaig reconèixer tot seguit que era el pas d'Usher. Un instant després, ell tustava gentilment a la meva porta i entrava, amb una llàntia a la mà. La seva fesomia era, com de costum, d'una pal·lidesa cadavèrica, però, a més, hi havia una mena d'hilaritat boja en els seus ulls, una histèria evidentment reprimida en tot el seu capteniment. [...]

Es precipità cap a una de les finestres i l'obrí de bat a bat a la tempesta.

La impetuosa fúria de la ratxa que entrà va aixecar-nos gairebé de terra. Era, en veritat, una nit de tempesta paorósament bella, una nit única i estranya en el seu horror i en la seva bellesa. Un terbolí havia probablement congriat la seva força en el nostre veïnatge, perquè hi havia canvis freqüents i violents en la direcció del vent [...]

"No ho sentiu? Sí, jo ho sento, i ho he sentit. Llargament, llargament, llargament, molts minuts, moltes hores, molts dies ho he sentit, però no gosava —oh! pietat per a mi, miserable dissortat de mi!—, no gosava, no gosava parlar! L'hem posada viva dins la tomba! No us he dit que els meus sentits eren aguts? Jo ara us dic que he sentit els seus primers febles moviments dins la pregona caixa. Els he sentits —fa molts, molts dies—, però no gosava, no gosava parlar! [...]"

Com si l'energia sobrehumana de la seva expressió hagués tingut la potència d'un encant, els enormes i antics batents que assenyalaria Usher entrebadaren

lentament llurs feixucs queixos d'eben. Era l'obra d'una ratxa de vent furiosa, però darrera aquesta porta hi havia l'alta figura amortallada de Lady Madelina d'Usher. Hi havia sang damunt les seves robes blanques, i l'evidència d'alguna lluita acerba en tota la seva emaciada persona.

Edgar Allan Poe, *Contes, volum III*

- b) Quins elements usa Poe per crear l'atmosfera terrorífica del conte? Apunteu-los en la taula següent, segons si es refereixen als personatges, a l'espai, a la meteorologia o a l'argument:

<i>Personatges</i>	
<i>Espais</i>	
<i>Meteorologia</i>	
<i>Argument</i>	

- c) Quines pel·lícules o novel·les de por recordeu amb algun dels elements que heu descrit en l'activitat anterior?

2. MENTRE LLEGIM: GUIA DE LECTURA

1. (VC/VR) Mentre llegiu, feu un «diari de lectura», copiant i emplenant, per a cada capítol, la taula que teniu tot seguit. Cal que hi escriviu el número i títol del capítol, quins són els fets més importants que hi ocorren (amb especial atenció amb el que tanca cada capítol) i quin esdeveniment o frase us ha cridat més l'atenció i per què:

<i>Capítol</i>	
<i>Fets més importants:</i>	<i>Esdeveniment o frase que més crida l'atenció:</i>
<i>Fet amb què acaba el capítol:</i>	<i>Per què:</i>

2. (VC/VR) Llegiu el capítol 1 («Història de la porta», per a la VC, i «L'aventura de la porta», per a la VR), i responeu les preguntes següents:

(VC/VR)

- a) El primer capítol comença descrivint el personatge principal. Què en sabem, d'ell? Completeu la taula següent:

<i>Nom</i>	
<i>Professió</i>	
<i>Aparença física</i>	
<i>Personalitat</i>	
<i>Aficions</i>	

- b) Digueu si les afirmacions següents són certes o falses fent una creu en la casella corresponent:

	<i>Cert</i>	<i>Fals</i>
1) Richard Enfield i Utterson són parents llunyans i amics.		
2) Els diumenges solen prendre el te junts.		
3) Mr. Enfield relata un esdeveniment que va viure a Utterson. El recorda perquè veu una porta.		
4) L'esdeveniment que va relatar Mr. Enfield va ocórrer al migdia, amb els carrers plens de gent.		
5) Mr. Enfield explica que va veure com un home passava per sobre d'una nena.		
6) L'home en qüestió era coix, tenia un aspecte infernal i no semblava humà.		
7) Mr. Enfield va espantar l'home i el va fer fugir.		
8) La nena va quedar molt malferida.		
9) L'home provoca odi i repulsió en totes les altres persones.		
10) A canvi d'evitar l'escàndol que suposaria que es conegués l'afer, l'home està disposat a donar molts diners a la família de la nena.		
11) El xec està signat per ell mateix.		

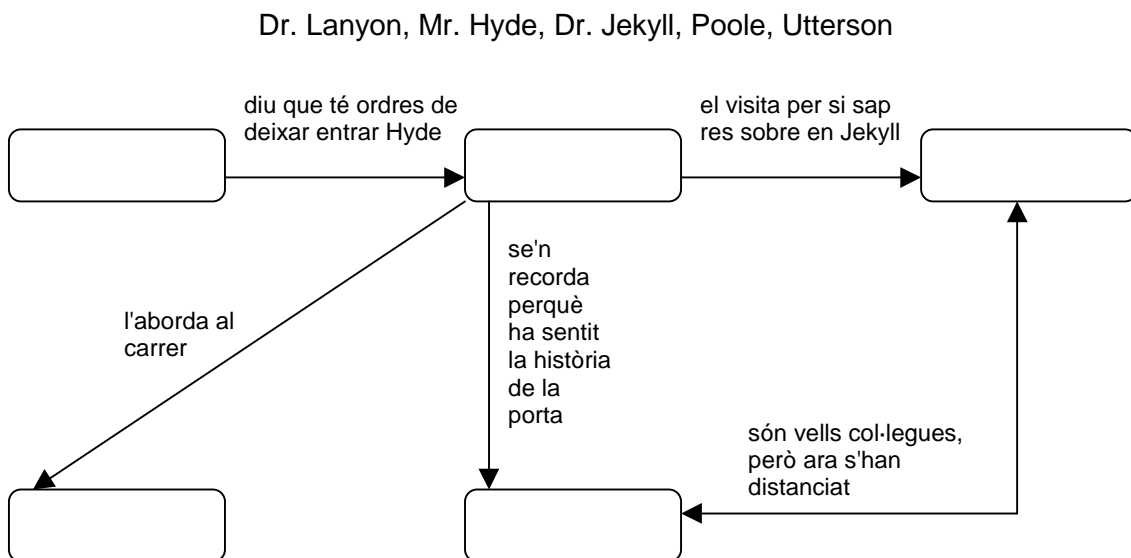
(VC)

- c) En Richard Enfield diu que, després de l'incident, no va intentar indagar qui vivia en aquell lloc per principis. Què vol dir amb això? Per què considera que fer massa preguntes no és correcte?
- d) En Richard explica que les finestres del bloc sempre estan tancades i que mai ha vist entrar ni sortir ningú, però hi ha alguna cosa que el fa pensar que, malgrat tot, algú viu al edifici misteriós. Quina cosa és?

3. (VC/VR) Llegiu el capítol 2 («A la recerca de Mr. Hyde», per a la VC, i «A la recerca del Senyor Hyde», per a la VR), i feu les activitats següents:

(VC/VR)

- a) En aquest capítol apareixen els personatges principals i s'estableixen una sèrie de relacions entre ells. Ompliu aquests quadres amb els noms dels personatges següents:

(VC)

- b) Utterson s'estranya molt que una persona tan respectable com el Dr. Jekyll protegeixi en Hyde. Quin motiu pensa Utterson que pot tenir?
- c) L'autor de la novel·la ens fa una descripció molt acurada de la nit en què Utterson veu per fi al pèrfid Hyde:

Era una nit agradable i sense humitat; l'aire era gelat, els carrers lliures com una pista de ball, ni un bri de vent movia els fanals, que dibuixaven un contorn regular d'ombres i clarors.

Perquè creieu que deixa clar que no és una nit amb boira i humitat sinó que, pel contrari, hi ha bona visibilitat i poc soroll?

- d) Per què les clàusules del testament del Dr. Jekyll anguniegen tant Utterson?

4. (VC/VR) Llegiu el capítol 3 («El Dr. Jekyll estava tranquil») i responeu les preguntes següents:

(VC/VR)

- a) Per què es troben, quinze dies més tard, Utterson i el Dr. Jekyll?
- b) Com és el Dr. Jekyll?
- c) Què li comenta Utterson al Dr. Jekyll, pel que fa al testament redactat?
- d) Les últimes paraules del capítol són les següents i són d'Utterson: *Entesos – digué-. [...] ho prometo*. Què promet Utterson i a qui ho promet?

(VC)

- e) Quina impressió té el Dr. Jekyll sobre el Dr. Lanyon?

5. (VC/VR) Llegiu el capítol 4 («L'assassinat de Carew», per a la VC, i «L'assassinat de Mr. Carew», per a la VR), i responeu les preguntes següents:

(VC/VR)

- a) Quin esdeveniment ocorre, un any després, que trasbalsa tot Londres?
- b) Qui n'és testimoni?
- c) Per què la minyona reconeix que un dels homes que veu des de la finestra és Mr. Hyde?
- d) Com assassina la seva víctima, en Hyde?
- e) A quina hora succeeix el crim?
- f) Com reacciona la minyona?
- g) Quin objecte es troba prop de la víctima, que prova que en Hyde està relacionat amb els fets?
- h) Què es troba sobre el cos de la víctima?
- i) Quina era la relació de l'home assassinat amb Utterson?
- j) Per què la policia es posa en contacte amb Utterson després de l'assassinat de Carew?
- k) Utterson identifica el cadàver. Qui diu qui és?
- l) Després de la identificació, on acompanya la policia, Utterson?
- m) En Hyde no és a casa, però la policia i Utterson revisen les seves habitacions. Què hi troben?
- n) Quins dos objectes confirmen a l'inspector que en Hyde és efectivament l'autor de l'assassinat de Carew?

o) Amb les seves investigacions, què esbrina sobre en Hyde, la policia?

(VC)

p) En quin sentit l'interior i l'exterior de la casa de Hyde no tenen res a veure?

6. (VC/VR) Llegiu el capítol 5 («L'incident de la carta», per a la VC, i «La carta de Mr. Hyde», per a la VR), i responeu les preguntes següents:

(VC/VR)

a) Uniu els fragments de frase de les dues columnes per resumir els fets que ocorren en aquest capítol:

1.	Utterson va a veure el Dr. Jekyll	a.	que no tornarà a veure més en Hyde.
2.	Utterson vol esbrinar	b.	mitjançant una carta que li ha enviat.
3.	El Dr. Jekyll assegura a Utterson	c.	i el troba molt desmillorat, amb la mà freda.
4.	Hyde s'ha compromès a no relacionar-se més amb el Dr. Jekyll	d.	la lletra de la carta escrita per en Hyde és gairebé idèntica a la del Dr. Jekyll.
5.	El Dr. Jekyll ha rebut la carta de Hyde	e.	si Jekyll té amagat en Hyde.
6.	Utterson s'enduu la carta escrita per en Hyde	f.	en mà, no per correu.
7.	Mr. Guest opina que	g.	perquè l'examini Mr. Guest.

(VC)

b) Hi ha algun paral·lelisme entre el deteriorament físic del doctor i l'estat del seu laboratori?

c) Quina conclusió treu Utterson del fet que en Hyde fos qui havia redactat les clàusules del testament que el beneficiaven?

d) Què respon el majordom Poole, quan Utterson li pregunta sobre l'aspecte de la persona que ha dut la carta?

7. (VC/VR) Llegiu el capítol 6 («L'extraordinari incident del Dr. Lanyon», per a la VC, i «El que li va passar al Dr. Lanyon», per a la VR), i responeu les preguntes següents:

(VC/VR)

a) Completeu el text següent amb els noms dels personatges del quadre. Poden usar-se més d'un cop:

Utterson, Hyde, Lanyon, Jekyll.

Passat un temps, no es té cap notícia sobre en _____. Ningú no l'ha vist. Corren alguns rumors sobre el seu passat, tots inventats. El _____ torna a fer vida normal i es troba amb els seus amics. Al gener, però, canvia d'actitud: es tanca al seu despatx i no surt de casa.

Quan _____ va a parlar-ne amb el _____, el troba malaltís, envellit, prim i espantat. A més, té una reacció inesperada: no vol comentar res sobre el _____, però en diu el motiu. Per això, _____ decideix assabentar-se'n escrivint una carta al _____: vol saber per què s'han barallat. En la seva resposta, el _____ exculpa en _____ de la discussió, però tampoc no en desvetlla la causa.

Abans de morir, en _____ deixa una carta dirigida a _____ que només pot ser llegida quan ell mori o en cas que desaparegui. A _____ no li agrada gens, perquè *desaparèixer* era el mateix mot que el _____ havia usat en el seu testament.

(VC)

b) Per què Utterson resisteix la curiositat d'obrir el document que li deixa en Lanyon?

8. (VC/VR) Llegiu el capítol 7 («L'incident de la finestra»), i responeu les preguntes següents:

a) On fan cap, Utterson i Enfield, en una de les seves passejades?

b) Què suggereix Utterson?

c) A la finestra de la casa, hi veuen el Dr. Jekyll. Com els diu que es troba?

d) Quina invitació refusa el Dr. Jekyll quan respon:

(VC) –*Sou molt bo. [...] M'agradaria molt; però no, no, no; és impossible; no m'atreveixo.* (p. 60)

(VR) –*Moltes gràcies. [...] Vindria amb molt de gust, però no puc.* (p. 38)

e) Quin esdeveniment sobtat acaba amb la conversa dels tres amics?

9. (VC/VR) Llegiu el capítol 8 («L'última nit»), i responeu les preguntes següents:

(VC/VR)

a) Per què el majordom del Dr. Jekyll, el Sr. Poole, va a visitar Utterson de nit?

b) Com és l'ambient als carrers, en aquelles hores?

c) Qui hi ha, al voltant de la llar de foc? Per què?

d) Utterson i el majordom Poole s'apropen a la porta de la cambra del Dr. Jekyll i escolten atentament. Com és la veu que senten de dins el despatx?

e) Quina teoria té el majordom Poole sobre tot el que està succeint?

f) Com es relacionen els criats amb la persona que està tancada al despatx?

g) Què els ordena que busquin, a les notes?

h) De qui creu que és la lletra de les notes, Utterson, quan les veu?

i) Què va veure en Poole un dia que la porta del despatx era oberta?

j) Què decideix fer, Utterson, per veure si és el Dr. Jekyll?

k) En realitat, qui pensen que hi ha tancat al despatx?

l) Quins altres fets estranys li relata en Poole, a Utterson?

m) Què fan servir per tirar la porta a terra?

n) Qui troben, a l'habitació? Com està?

o) Què fa pensar Utterson que en Hyde s'ha suïcidat?

p) Troben el Dr. Jekyll?

q) Què hi troben, dins el despatx, quan el revisen?

r) Al despatx hi ha una carta del Dr. Jekyll dirigida a Utterson. Què li demana?

(VC)

s) Què hi ha dins el sobre que troben al despatx, amb el nom d'Utterson escrit?

t) Qui descobreixen que és el nou beneficiari en el testament del Dr. Jekyll?

10. (VC/VR) Llegiu el capítol 9 («El relat del Dr. Lanyon») i feu les activitats següents:

(VC/VR)

- a) Stevenson desvetlla el misteri al voltant del qual gira tota la novel·la en aquest capítol. Quin és?

(VC)

- b) El secret es desvetlla quan l'advocat Utterson llegeix la carta que el Dr. Lanyon li havia fet arribar temps abans i que ara ja està autoritzat a llegir. A continuació, trobareu una versió reduïda de la carta. Ompliu els espais en blanc amb les paraules del quadre per completar-la. Però, vigileu! barrejades, hi ha paraules sobrees. Si les utilitzeu, la carta perdrà sentit:

balances, antipatia, vas graduat, calaix, pensar, empassar-se, estima, dormir, carta certificada, la minyona, baldera, perdre la raó, assassinat, afers econòmics, unes pólvores, d'ajudar-lo, el majordom Poole, qüestions científiques, estreta, un flascó, injectar-se, secret professional, neguitós, un quadern, atemorit, robatori.

Benvolgut amic Utterson,

Fa quatre dies, el 9 de gener, vaig rebre una (a)_____ del Dr. Jekyll. Em va sorprendre, perquè no solíem escriure'ns i perquè, justament la nit abans, havíem sopat junts. Quan la vaig llegir, encara em va desconcertar més.

Em deia que, tot i que en ocasions havíem tingut diferències per (b)_____, sempre ens havíem tingut gran (c)_____. Em recordava que jo sempre li deia que l'ajudaria en el que li calgués i que, de fet, aquell moment havia arribat: sense la meua ajuda, estava perdut.

Em demanava que aquella nit mateix anés a casa seva, on ja m'esperava (d)_____, acompanyat d'un serraller. Havíem de forçar la porta del seu estudi i jo, sol, havia d'entrar-hi i agafar un (e)_____ que contenia (f)_____, (g)_____ i (h)_____.

Cap a mitjanit vindria un home a casa meua, a demanar-me el calaix. Valia més que fos tard, perquè d'aquesta manera els criats ja serien a (e)_____. Em va remarcar molt que tot allò era molt important i que, si no ho complia tot tal i com ho havia previst, ell podria morir o (f)_____.

Em vaig pensar que el Dr. Jekyll s'havia tornat boig, però em veia en l'obligació (g)_____. Vaig dirigir-me a la casa del Dr. Jekyll, on ja m'esperava el majordom Poole. De seguida van arribar un fuster i un serraller. Ens va costar dues hores, forçar la porta. Vaig entrar, vaig agafar el calaix i me'l vaig endur a casa meva, a Cavendish Square.

Dins el calaix hi havia unes pólvores que semblaven sal cristal·lina, blanca, i dins el flascó hi havia un licor vermell, picant a l'olfacte. Al quadern hi havia anotacions les dates de les quals es remuntaven força anys enrere. Jo em sentia encuriós, però no vaig trobar cap pista. Per què aquells objectes eren tan importants per al meu col·lega?

A les dotze va venir un home baixet a buscar el calaix. Estava (h)_____. No em va agradar. M'incomodava molt tenir-lo a prop, em causava una forta (i)_____. Anava vestit amb roba de bona qualitat, però li anava molt (j)_____. Li vaig donar el que havia vingut a buscar i em va demanar un (k)_____, en el qual va barrejar una mica de tintura vermella i les pólvores. Després d'una ebullició i quan la mescla era verdosa, va agafar el vas i em va preguntar si volia presenciar, sota (l)_____, el prodigi que estava a punt de passar o si, altrament, preferia que marxés en aquell instant. Jo li vaig dir que procedís, que ja havia fet un camí massa llarg per deixar-ho córrer aleshores. I no us creureu el que vaig presenciar: després d'(m)_____ el beuratge... aquell home es va transformar! Davant meu, com si acabés de ressuscitar, hi havia el Dr. Jekyll!

No recordo ben bé quines explicacions em va donar. De fet, encara no sé si m'ho acabo de creure. Només sé que visc (n)_____ i que no puc dormir. Sento la mort propera. Cal, tanmateix, que afegeixi una última cosa: l'home que aquella nit va venir a casa meva, que va prendre's el beuratge i que va convertir-se en el Dr. Jekyll no era altre que Mr. Hyde, buscat a tot el país per l'(o)_____ de Carew.

Hastie Lanyon

Londres, 13 de gener de 18...

En la sopa de lletres següent, podreu comprovar si heu sabut identificar les paraules sobreres. Hi surten totes:

I	I	R	D	F	F	W	S	N	W	A	T	O	R
P	D	P	K	E	H	S	J	Z	Y	T	R	S	O
H	F	Q	L	D	P	U	N	Q	S	E	P	W	B
S	C	I	M	O	N	O	C	E	S	R	E	F	A
I	N	J	E	C	T	A	R	S	E	T	N	I	T
S	E	C	N	A	L	A	B	N	N	S	S	J	O
M	I	N	Y	O	N	A	L	N	R	E	A	T	R
U	A	T	A	V	U	J	U	X	Q	U	R	V	I

(VR)

- c) Utterson s'assabenta del secret mitjançant la carta que el Dr. Lanyon li havia deixat abans de morir. Completeu la carta que escriu el Dr. Lanyon omplint els espais buits amb les paraules del quadre següent. Vigileu! hi ha paraules trampa, que no s'han de fer servir:

calaix, capsa, estranyar, lletra, sal de color blanc, casa, malifeta, desagradable, ciència, favor, carta, bons amics, vas graduat, amable, important, alegrar, gran, majordom Poole, líquid vermell, fàstic, petita, transformar.

Benvolgut amic Utterson,

Fa quatre dies vaig rebre una (a) _____ del Dr. Jekyll. Vaig saber que era seva de seguida, perquè li vaig reconèixer la (b) _____. Em va (c) _____ perquè feia poc que havíem sopat junts.

En aquell escrit, el Dr. Jekyll em deia que, encara que teníem idees diferents sobre la (d) _____, sempre havíem estat molt (e) _____ i que ell m'hauria fet qualsevol (f) _____ que jo li hagués demanat. Ara, però, necessitava que jo l'ajudés a ell. Em deia que era molt (g) _____.

Havia d'anar a (h) _____ seva aquella mateixa nit. El (i) _____ m'esperava. Havia d'entrar al seu despatx, forçant el pany, si calia, i agafar un (j) _____ amb totes les coses que hi havia a dins. Després me l'havia d'emportar a casa, on aniria un home a buscar-lo. Jo havia de donar-li el calaix. Si no ho feia, la seva vida estava en perill.

No vaig entendre res, però vaig fer tot el que el Dr. Jekyll em demanava. Vaig anar a buscar el calaix i me'l vaig endur a casa. A dins hi havia un potet amb una (k) _____ i una ampolla amb (l) _____. També un quadern.

A les dotze de la nit, va venir un home que no havia vist mai a buscar el calaix. Era baixet i (m) _____. Em feia (n) _____. La roba que duia li anava molt (o) _____. Estava nerviós. Va comprovar què hi havia dins el calaix i em va demanar un (p) _____. Va barrejar la sal i el líquid, que es va tornar verd. En sortia fum. Es va beure la barreja i va fer un crit enorme. Aleshores es va (q) _____. Era el Dr. Jekyll!

Des d'aleshores, no puc dormir. Tinc por. M'he posat malalt i em moriré aviat.

I el més increïble de tot: l'home que va venir a buscar el calaix i que es va convertir en el Dr. Jekyll era Mr. Hyde! N'estic completament segur.

Hastie Lanyon

Londres, 13 de gener

En la sopa de lletres següent, podreu comprovar si heu sabut identificar les paraules sobrees. Hi surten totes:

P	V	P	I	I	C	K	U	Z	A
Z	G	H	E	A	M	F	L	T	D
A	Y	Z	P	T	F	D	E	J	V
M	K	S	H	X	I	F	K	F	R
A	A	S	L	C	I	T	I	X	M
B	F	M	D	L	T	T	A	B	D
L	D	T	A	L	E	G	R	A	R
E	E	M	O	O	O	J	I	O	B

11. (VC/VR) Llegiu el capítol 10 («La declaració de Henry Jekyll», per a la VC, i «La confessió de Henry Jekyll», per a la VR), i senyaleu amb una creu la casella C si les afirmacions següents són certes i la casella F, si són falses:

	C	F
a) Des de jove, el Dr. Jekyll havia volgut ser metge. Curar persones el feia feliç.		
b) També tenia inclinació per diversions i plaers no correctes. Tenia dues formes de ser (una de bona i una de dolenta).		
c) La seva doble personalitat no el preocupava gens ni mica.		
d) Va estudiar la manera de separar les dues personalitats.		
e) Una nit de tempesta, li va caure un llamp. Des d'aleshores les seves dues personalitats van quedar separades.		
f) La seva personalitat dolenta se sentia lliure de fer el mal, sense remordiments.		
g) Les seves dues personalitats no tenien cap diferència física. Era impossible distingir-les.		
h) Va decidir dir a la seva personalitat dolenta Dr. Jekyll, i a la bona, Mr, Hyde.		
i) La personalitat dolenta li va resultar molt atractiva.		
j) Va guardar el fenomen en secret, però ordenà als seus criats que deixessin entrar sempre en Hyde a casa.		
k) La personalitat dolenta empitjora a mesura que passa el temps, fins que arriba a cometre delictes greus, com ara un assassinat.		
l) Arriba un punt que la personalitat d'en Hyde es fa molt poderosa. S'hi transforma sense necessitat de prendre's el beuratge.		
m) Davant la dificultat de canviar de personalitat, decideix que serà, per sempre més, Mr. Hyde.		
n) La nit de l'assassinat de Mr. Carew, el Dr. Jekyll s'havia proposat que aquell seria el darrer cop que es transformaria.		
o) En una ocasió, al parc, es transforma en Mr. Hyde. Ha d'amagar-se en un hotel. És aleshores quan demana ajuda a en Lanyon.		
p) Per ser el Dr. Jekyll, li cal prendre's el beuratge. Els efectes són cada cop menys duradors.		
q) En Hyde tracta respectuosament el Dr. Jekyll.		
r) La confessió, l'escriu en un dels moments que és el Dr. Jekyll.		
s) El Dr. Jekyll sent que es mor. No sap què passarà amb en Hyde i no li importa.		

3. DESPRÉS DE LLEGIR

3.1. Una ullada de més a prop

3.1.1. Els personatges (VC/VR)

1. (VC/VR) Imagineu que sou la policia i que esteu investigant el cas de l'assassinat de Carew. Llegiu els diversos testimonis sobre l'aparença de Hyde que trobem en el llibre fins que es produeix el terrible incident. Podríeu, a partir d'aquí, emplenar la fitxa policial de Hyde i fer-ne el retrat robot? Probablement, no. Les dades són insuficients:

(VC) Text 1

–No és fàcil descriure'l. És un home molt estrany: té un aire de desagradable, de malvat. És l'home més odiós que he vist mai, i encara no sé ben bé per què. Deu tenir algun tipus de deformació; fa la impressió que és del tot desfigurat, però no sabria dir ben bé d'on. Té un aspecte molt fora del comú, però no podria dir què té d'estrany. (p. 17)

Testimoni: R. Enfield

Text 2

No semblava un home, era com un juggernaut malvat. (p. 12)

Testimoni: R.Enfield

Text 3

El senyor Hyde era pàl·lid i petit, produïa la impressió de deformat, sense tenir cap malformació concreta, i tenia un somriure desagradable. (p. 27)

Testimoni: Utterson

(VR) Text 1

–I com era?

–Ui! Molt desagradable. No sé com descriure'l. Era repulsiu. Em feia sentir malament tan sols mirar-lo. (p. 14)

Text 2

»Aquell home no semblava un ésser humà, sinó un ésser infernal. (p. 11)

Text 3

Estava impressionat per l'aspecte de Mr. Hyde: era baixet, tenia la cara pàl·lida i la mirada indiferent. Semblava deforme, però sense cap alteració concreta. Reia d'una manera molt desagradable. Tot ell provocava repulsió i odi. Era com un ésser inhumà (p. 18)

Tanmateix, ara que heu acabat de llegir la novel·la, podeu fer-vos-en una idea molt més acurada. Empleneu, ara sí, la fitxa policial:

Departament de policia (LONDRES)

Fitxa de sospitós

Nom:

Delicte:

Adreça:

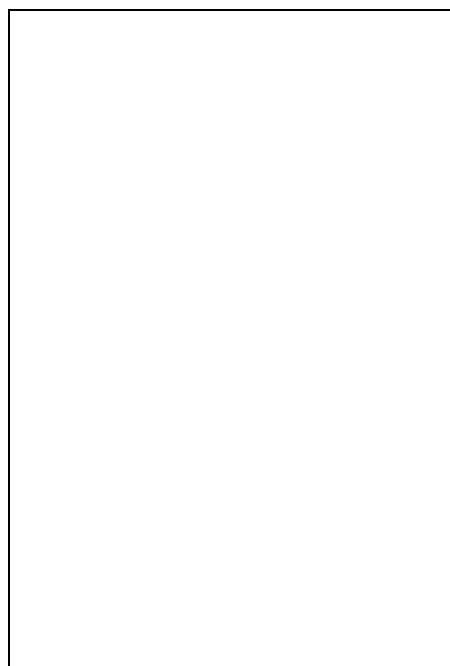
Descripció física:

Complexió:

Cara:

Indumentària i complements:

Caràcter:

Retrat robot

2. (VC/VR) Totes les persones que van veure Hyde es veuen incapaces de descriure'l d'una manera acurada. Totes coincideixen a afirmar que no recorden els trets exactes del personatge, però sí, l'esgarrifança que els va produir el seu físic repulsiu. Les sensacions que rebem del món i de les persones que ens envolten ens arriben a través de tots els sentits, no tan sols la vista. De fet, l'oïda és tant o més efectiva que la vista a l'hora de transmetre sensacions.

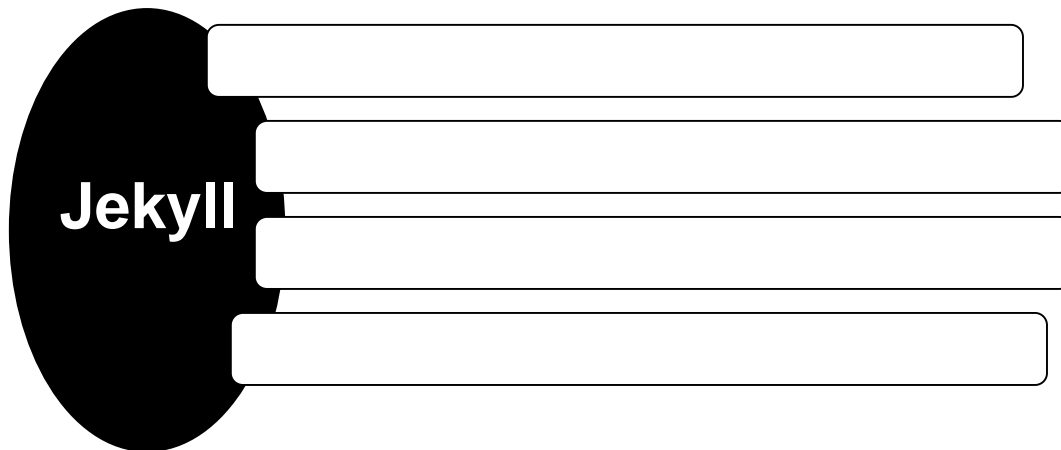
Tot seguit us proposem que escolteu cinc peces musicals (els enllaços us permetran escoltar-les en format audiovisual a la pàgina *youtube*) i digueu quines us suggereixen el personatge de Hyde:

Vivaldi, <i>Estiu</i> (Presto, 3r mov.)	http://www.youtube.com/watch?v=GxplDa3M5lo http://www.youtube.com/watch?v=0iWi6y_ACk0
Vivaldi, <i>Primavera</i>	http://www.youtube.com/watch?v=50lmd0ngwPc
Stravinsky, <i>Consagració de la primavera</i>	http://www.youtube.com/watch?v=HqB6nz_enn4&feature=related
Mussorgski, <i>Una nit a la muntanya pelada</i>	http://www.youtube.com/watch?v=dl_t3xjrrA
Mozart, <i>Petita serenata</i>	http://www.youtube.com/watch?v=4DSTqp-bqFQ

3. (VC/VR) A banda de Jekyll i de Hyde, a la novel·la hi ha dos personatges més que, tot i ser secundaris, resulten cabdals per al desenvolupament de l'argument i per a caracteritzar els protagonistes. A quin d'aquests personatges correspon cada una de les afirmacions següents? Reescriuiu-les en les etiquetes que trobareu tot seguit:

- És científic i amic de Jekyll.
- Intenta investigar la identitat de Hyde.
- Mor a causa del xoc que li produeix veure la transformació de Jekyll en Hyde.
- És cosí de Richard Enfield.
- Considera el suïcidi com la seva única sortida.
- Té un criat que es diu Poole.

- És incapaç de controlar els seus atacs de ràbia.
- Vol desdoblar l'individu separant la seva part bona i la seva part dolenta.
- No està d'acord amb les idees i investigacions de Jekyll.
- Assassina Carew.
- Està molt preocupat per Jekyll.
- Disposa que Hyde sigui el seu hereu quan redacta testament.
- La seva presència causa disgust i inquietud als qui l'envolten.
- Només surt de casa de nit.
- És el destinatari de la confessió de Lanyon.
- Va ser company de facultat de Jekyll.

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

Lanyon

Utterson

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

Hyde

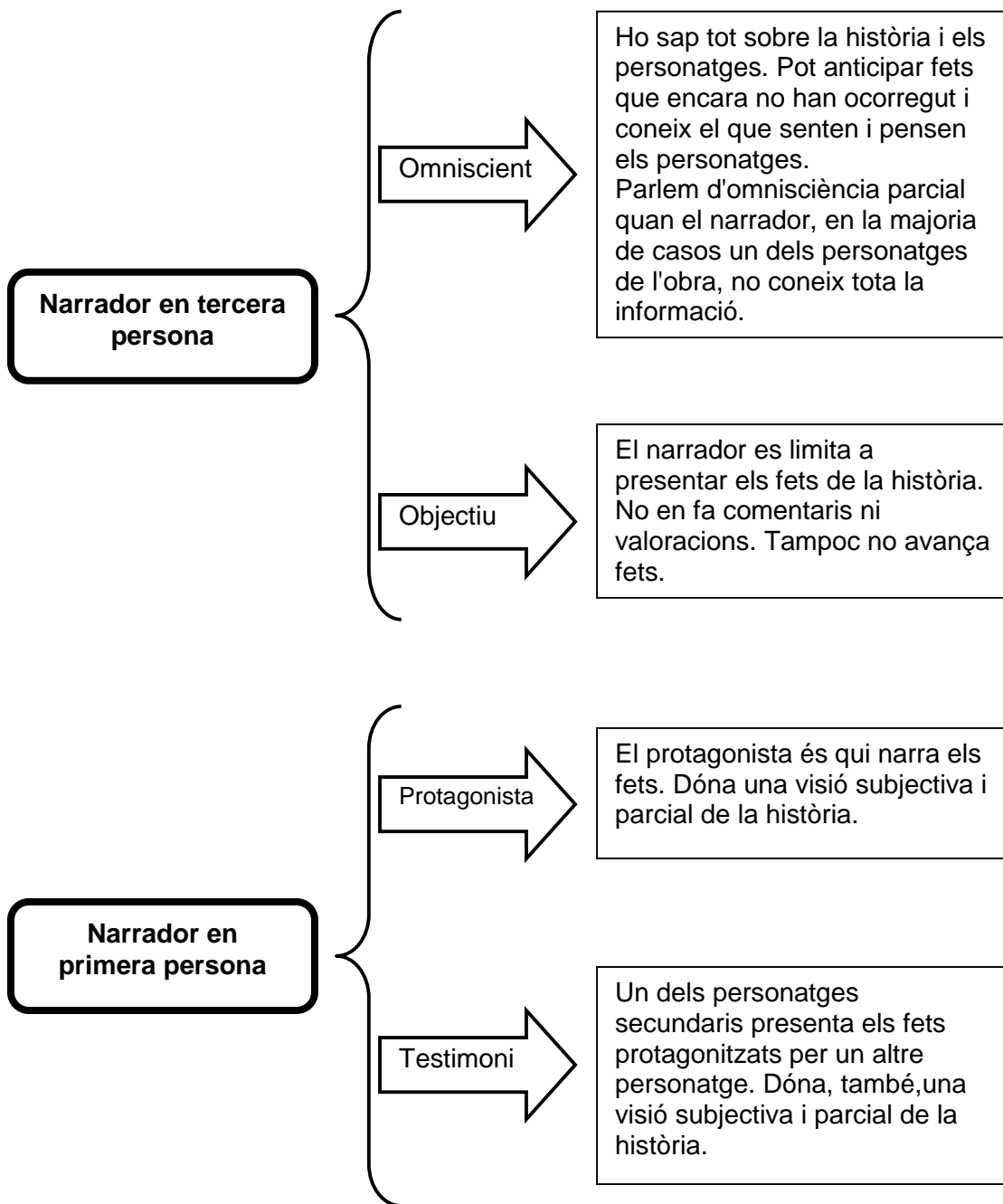
3.1.2. Qui ens explica la història?

(VC/VR)

En una novel·la, qui explica la història és *la veu narrativa*. El narrador és un ésser de ficció i no s'ha de confondre amb l'autor de l'obra (excepte en el cas de les autobiografies, en les quals l'autor narra les seves pròpies experiències en primera persona).

Segons quina sigui la posició del narrador dins de la història, podem parlar de perspectives o *punts de vista narratius*.

Hi ha diversos tipus de narradors:

1. (VC/VR) A quin tipus de narrador pertany cada un dels fragments següents de la novel·la?

Fragment 1

(VC) *De sobte, vaig veure dues figures: l'una, un home baixet que caminava feixugament en direcció est a pas lleuger, i l'altra, una nena de potser vuit o deu anys que corria tant com podia carrer avall. Bé, doncs, com es veia venir, tots dos van ensopegar a la cantonada. I després ve la part horrible de la història, perquè l'home va trepitjar el cos de la nena sense immutar-se i la va deixar a terra xisclant.* (p. 12)

Fragment 1

(VR) *De sobte vaig veure dues persones: un homenet, que caminava de pressa i coixejant, i una nena d'uns vuit o deu anys, que anava corrent en sentit contrari. Era tan fosc, que no es van veure i van xocar violentament. La menuda va caure estesa a terra i l'homenet va passar tranquil·lament per damunt del seu cos.* (p. 11)

Fragment 1. Tipus de narrador:

Fragment 2

(VC) *Les campanes de l'església, que era tan convenientment a prop de l'allotjament del senyor Utterson, van tocar les sis i ell encara donava voltes a la qüestió. Fins ara l'havia afectat només intel·lectualment, però ara dominava, i fins esclavitzava, la seva imaginació; i, mentre jeia i feia tombs al llit enmig de la fosca de la nit a l'habitació encortinada, la història del senyor Enfield li passava pel cap en un seguit d'imatges lluminoses.* (p. 22-23)

Fragment 2

(VR) *Utterson no va poder assabentar-se de res més. Però des d'aquella nit no podia dormir. No feia més que pensar en Mr. Hyde i en la història de la nena que li havia explicat el seu amic Enfield.* (p. 17)

Fragment 2. Tipus de narrador:

Fragment 3

(VC) –Caram!, Poole, què us porta per aquí? –va exclamar; i llavors, després de mirar-se'l millor, va afegir–: Què us passa? Que no es troba bé, el doctor?

–Senyor Utterson –va dir l'home–; hi ha problemes.

–Seieu, si us plau, i preneu una copa de vi –va fer l'advocat–. I ara, a poc a poc, expliqueu-me què voleu.

–Ja coneixeu els hàbits del doctor, senyor –va respondre Poole–, de quina manera es passa la vida tancat. (p. 62)

Fragment 3. Tipus de narrador:

Fragment 3

(VR) –Tinc por, Mr. Utterson, tinc molta por! –va dir Poole.

–Expliqueu-vos –va dir Utterson.

–Fa més d'una setmana que estic espantat, i no puc més.

–Però, què us espanta exactament? –va insistir l'advocat.

–Hi ha alguna cosa estranya, allà
un edifici al menjador. (p. 62)

Fragment 4

(VC) A continuació vaig patir un dolor molt fort: una opressió als ossos, un mareig mortal i un horror de l'esperit que ni el naixement ni la mort deuen poder superar. Després, aquests sofriments van anar cedint i vaig recuperar el sentit, com si sortís d'una llarga malaltia. Les sensacions que tenia em resultaven estranyes, indescriptiblement noves i, en la mesura que eren noves, increïblement agradables. Em sentia més jove, més lleuger, més feliç amb el meu cos. (p. 97)

Fragment 4. Tipus de narrador:

Fragment 4

(VR) Tenia por, però era una sensació agradable. Els dolors van durar una estona. Després em sentia més jove, més àgil, més feliç. I lliure per fer tot el mal que volgués sense cap remordiment. (p. 59)

2. (VC) La novel·la està narrada des de diversos punts de vista. Segons el punt de vista narratiu, la novel·la es pot dividir en quatre parts. Esbrineu quina és la veu narrativa de cada una. En el cas que el narrador sigui un personatge, digueu-ne el nom (cal que tingueu en compte que el primer capítol té dues veus narratives diferents):

Parts	Capítol	Veü narrativa
1	1. Història de la porta. (pàgines 12 a 18)	
2	1. Història de la porta. (pàgines 9 a 11)	
	2. A la recerca del Sr. Hyde.	
	3. El doctor Jekyll estava tranquil.	
	4. L'assassinat de Carew.	
	5. L'incident de la carta.	
	6. L'extraordinari incident del doctor Lanyon.	
	7. L'incident de la finestra.	
	8. L'última nit.	
3	9. El relat del doctor Lanyon.	
4	10. La declaració de Henry Jekyll.	

3. (VC/VR) En què canviaria la novel·la si el narrador fos Jekyll des del primer capítol? Per què creieu que l'autor fa servir el personatge d'Uttersson com a fil conductor per a narrar la història?

4. (VC/VR) Torneu a escriure el fragment següent, pertanyent al capítol «El relat del doctor Lanyon», usant un narrador en tercera persona:

(VC)

He de confessar que aquests detalls no em van agradar i que, mentre el seguia cap a la claror de la sala de consultes, vaig reposar la mà sobre la meua arma. Un cop allà, almenys, vaig tenir la possibilitat d'observar-lo bé. No l'havia vist mai, d'això n'estava segur. Era baixet, com ja he dit; però a més em va sorprendre l'estranya expressió de la seva cara, aquella peculiar combinació d'intensa activitat muscular i de constitució aparentment dèbil, i finalment, però no en menor proporció, la incomoditat de tenir-lo a prop. Em notava rígid i el pols m'havia disminuït considerablement. En aquell moment, vaig pensar que la causa era l'antipatia personal que sentia envers aquell personatge, i simplement em vaig meravellar de la intensitat amb què ho acusava. (p. 86-87)

(VC)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

(VR)

A les dotze en punt van trucar a la porta. Era l'home que venia a buscar el calaix. No l'havia vist mai. Mentre m'acompanyava fins on jo l'havia guardat, me'l vaig mirar bé.

Era baixet, amb una cara desagradable. Estar al seu costat em feia sentir malament. M'esgarrifava i em feia fàstic. La roba que portava feia riure, perquè li anava molt gran. Jo em preguntava qui era aquella persona. (p. 53-54)

(VR)

.....

.....

.....

.....

5. (VC/VR) Quin tipus de narrador en tercera persona heu hagut d'usar? Omniscient o objectiu? Per què?

3.1.3. El gènere narratiu

1. (VC/VR) Tal i com ja heu vist en l'apartat I.3 d'aquest dossier d'activitats, el gènere narratiu pot classificar-se en diversos subgèneres. En aquesta novel·la conflueixen elements de diversos subgèneres literaris: el gòtic, el de la ciència-ficció, el policíac i l'epistolar.

Rellegiu, si us cal, aquell apartat, que defineix els principals subgèneres narratius, i determineu a quin pertany cada un d'aquests fragments de la novel·la. Uniu els quadres de text amb l'etiqueta corresponent:

Textos VC

Text 1

(VC) *Una minyona que vivia sola en una casa, no gaire lluny del riu, havia pujat a dormir cap a les onze de la nit. [...] es va adonar que pel carrer s'acostava un home gran, un cavaller d'aspecte agradable i cabells blancs; i, cap a ell, hi avançava un altre home, força més baixet, al qual de primer no va parar tanta atenció. [...] el senyor Hyde va perdre el control de si mateix i el va fer caure a terra a bastonades. [...] El bastó que havia servit d'arma, tot i que era d'una fusta poc comuna, molt forta i resistent, s'havia trencat pel mig com a conseqüència d'aquella insensata crueltat; una de les meitats havia rodolat cap a la cuneta; l'altra, sens dubte, se l'havia endut l'assassí. (p. 37-39)*

L'advocat ja s'havia esgarrifat en sentir el nom de Hyde, però quan li van posar el bastó al davant no en va tenir cap dubte. Trencat i destrossat com estava, el va identificar perfectament perquè ell mateix l'havia regalat a Henry Jekyll, uns quants anys enrere. (p. 40)

Text 2

(VC) *Eren les nou del matí i començaven a entreveure's les boires pròpies de l'estació. Una cortina de color de xocolata anava cobrint el cel, i el vent no parava de bufar, de manera que, mentre el cotxe avançava pels diferents carrers de la ciutat, el senyor Utterson va poder contemplar la meravellosa varietat de nivells i de tons de la penombra: aquí era fosc com al capvespre; allà s'hi veia una claror marronosa, rica i encesa com la resplendor d'un estrany incendi; més enllà, la boira s'interrompia un moment i un tímid raig de llum s'escapava entre els remolins. Sota aquestes llums canviant, el tenebrós barri del Soho, amb els seus carrers enfangats i els seus vianants desendrecats, i amb aquells fanals que ni tan sols havien apagat, o que havien tornat a encendre per tal de combatre aquesta nova invasió tenebrosa de la foscor, semblava, als ulls de l'advocat, el barri de la ciutat d'un malson. (p. 40-41)*

gòtic

ciència-ficció

policíac

epistolar

Text 3

(VC) *—Molt bé —va respondre el visitant—. Lanyon, recordeu el vostre jurament: el que veureu a continuació forma part del secret professional. I ara, vós, que sempre us heu limitat als punts de vista més estrets i materialistes, vós que heu negat les virtuts de la medicina transcendental, vós que us heu burlat dels vostres superiors... observeu! [...]*

—Déu meu! —vaig cridar—. Déu meu! —vaig repetir un cop darrere l'altre. Perquè allà, al meu davant, pàl·lid i agitat, a punt de desmaiar-se i buscant l'aire amb les mans, com un home acabat de ressuscitar, hi havia Henry Jekyll! (p. 90-91)

Però la temptació d'un descobriment tan especial i profund va aconseguir superar els motius d'alarma. Ja feia molt que el meu preparat estava a punt; tot seguit vaig comprar a l'engròs, en una casa farmacèutica, una gran quantitat d'una sal determinada que sabia, pels meus experiments anteriors, que era l'últim ingredient necessari. Molt tard, una maleïda nit, vaig barrejar els elements, vaig observar com bullien i fumejaven dins del got i, quan l'ebullició es va acabar, vaig agafar valor i em vaig veure la poció. (p. 96-97)

Text 4

(VC) *10 de desembre de 18...*

Benvolgut Lanyon: sou un dels meus amics més antics que tinc i, si bé alguna vegada hem tingut diferències pel que fa a qüestions científiques, no recordo cap moment, almenys per part meua, en què la nostra estima s'hagi afeblit. No ha passat ni un sol dia en què, si m'haguéssiu dit: «Jekyll, la meua vida, el meu honor, el meu seny depèn de vós», no hauria sacrificat la meua fortuna o la meua mà esquerra per tal d'ajudar-vos. Lanyon, la meua vida, el meu honor, el meu seny estan a les vostres mans; si aquesta nit em falleu, estic perdut. [...]

H. J. (p. 81-82)

Textos VR

Text 1

(VR) *Una minyona que vivia sola a prop del riu se'n va anar a dormir cap a les onze. Abans de posar-se al llit, va mirar per la finestra i va veure que un home elegant, alt, de cabells blancs, venia per un costat del carrer.*

Per l'altre costat, caminava un personatge baixet. [...]

Caminava coixejant, amb un bastó a la mà. [...] Mr. Hyde va començar a donar-li uns cops de bastó fortíssims. El va fer caure a terra i va continuar colpejant-lo. Després el va trepitjar amb tota la seva força, fins que el va deixar ben mort. (p. 23-24)

Els policies no s'ho podien creure. Era un home molt conegut a Londres. Llavors van demanar la col·laboració de l'advocat perquè els ajudés a trobar l'assassí.

Després, quan li van ensenyar el tros de bastó, de seguida va saber que l'assassí era Mr. Hyde. (p. 25)

Text 2

(VR) *Ja eren les nou del matí.*

La ciutat es despertava.

El sol començava a lluir, però, en arribar al barri on vivia Mr. Hyde, tot semblava més trist. Els carrers enfangats, els fanals encesos perquè encara no hi entrava la llum del dia...

Els pensaments de Mr. Utterson també eren poc clars. Estava confós per tot el que estava passant. (p. 25-26)

gòtic

**ciència-
ficció**

policíac

epistolar

Text 3

(VR) *Després em va demanar un vas graduat. I allà mateix, sobre la taula de la saleta, hi va fer una barreja. Van començar a sortir fums del vas mentre el líquid es tornava verd. Aleshores em va dir:*

—Lanyon, ara veurà un fet extraordinari. Però no ho ha de dir a ningú. És un prodigi inimaginable.

Es va beure el líquid d'un glop i, tot seguit, va fer un crit enorme.

Mentre el mirava s'anava transformant.

—Deu meu! Déu meu! —vaig cridar—. Però si és en Henry Jekyll! (p. 54-55)

Vaig adonar-me que els meus estudis científics em podien ajudar. Vaig estudiar i investigar molt, i vaig fer moltes proves. Volia separar les meves dues personalitats d'una manera ben clara. Finalment, ho vaig aconseguir gràcies a una barreja química. (p. 58-59)

Text 4

(VR) *Estimat Lanyon:*

Tu ets un dels meus millors amics. Tenim idees diferents sobre aspectes de la ciència, però sempre he estat un bon amic teu. I tu també has estat bon amic meu. Sempre he estat a punt per si t'havia d'ajudar, però ara sóc jo qui et necessita. Si aquesta nit no m'ajudes, estaré perdut del tot. És molt important que ho facis avui mateix. [...]

Henry Jekyll (p. 52)

2. (VC/VR) El gènere epistolar, tal i com heu vist en l'exercici anterior, és un recurs utilitzat diverses vegades en la novel·la. De fet, és el recurs que Stevenson reserva per a desvetllar el misteri que amaga l'obra. Els personatges es comuniquen habitualment per carta:

- b) Per què creieu que això és així? Hi havia algun altre mitjà de comunicació l'any 1886?
- c) Com creieu que es comunicarien els personatges si la novel·la estigués ambientada en l'actualitat?
- d) Quin és el mitjà que us agrada més utilitzar per comunicar-vos amb els vostres amics? Amb quina freqüència ho feu? N'hi ha algun que no feu servir mai?

3. (VC/VR) Tot seguit teniu la carta imaginària que podria haver escrit Utterson a Richard Enfield, al final de llibre, quan ja ha llegit tant el testimoni de Lanyon com el de Jekyll sobre els estranys fets que acaben amb la vida de tots dos. Ordeneu-ne els fragments perquè tingui sentit:

Fragment 1

Londres, gener de 1889

Fragment 2

Sabeu de sobres que us tinc en gran estima i que la nostra amistat és de gran importància per a mi i, per aquest motiu, he decidit posar-vos al corrent dels últims incidents. Us demanaria que guardéssiu el secret que coneixereu a continuació ja que, com veureu, la situació és molt greu i pot afectar el futur desenvolupament de la ciència i de la humanitat.

Fragment 3

Us deu estranyar molt la meva absència als nostres habituals passeigs setmanals, però aquestes últimes setmanes he estat testimoni de fets excepcionals i he necessitat temps per posar en ordre els meus pensaments.

Fragment 4

Amb afecte,

Fragment 5

Estimat Richard Enfield,

Fragment 6

Els fets a què em refereixo són els següents: les cartes del Dr. Lanyon i del Dr. Jekyll guarden un terrible secret. Tots dos reconeixen que el doctor Jekyll i Mr. Hyde eren la mateixa persona! Sí, amic meu... El comportament misteriós del nostre amic Jekyll es devia al seu experiment secret que intentava trobar la manera de separar la seva part bona de la seva part dolenta. Ho va aconseguir, però el resultat ha estat la mort. En Lanyon en va ser testimoni i la seva salut no va aguantar tanta angoixa.

Fragment 7

Mr. Utterson

Fragment 8

Enteneu ara per què us he demanat prudència? Si us plau, absteniu-vos de parlar-ne amb ningú. Podrem analitzar els fets en la propera trobada, que espero que sigui al més aviat possible.

Ordre dels fragments:

--	--	--	--	--	--	--	--

4. (VC/VR) Totes les cartes consten de diverses parts, les quals donen la informació necessària i, a més, estructuren el text. Són les següents:

signatura	acomiadament	salutació
localització i data	cos de la carta	

Ara que heu ordenat els fragments de la carta de l'activitat anterior, podríeu identificar-ne les parts? Escriviu dins de cada etiqueta el número del fragment que li correspon. Tingueu en compte que, a alguna etiqueta, li correspon més d'un fragment.

Si teniu algun dubte, podeu consultar-ne un exemple a: <http://xer.cat/xer/carta2.htm>

5. (VC/VR) Escriviu una carta a algun amic o amiga amb el qual estíuegeu des de fa anys. Després d'interessar-vos per algun aspecte de la seva vida, comenteu-li que heu llegit *L'estrany cas del Dr. Jekyll i Mr. Hyde* i recomaneu-l'hi. Justifiqueu per què ho feu. No oblideu fer totes les parts de la carta.

3.1.4. La novel·la com a símbol

Tal i com ja heu llegit a la introducció del dossier, aquesta novel·la va ser escrita en l'època victoriana, concretament a l'any 1885. Durant els últims anys del segle XIX, Anglaterra va patir canvis molt intensos tant en l'aspecte econòmic i social com en el religiós. Sembla que el gran èxit de *Jekyll i Hyde* va ser degut al fet que la novel·la va ser capaç de captar les pors dels ciutadans d'aquell moment i el sentiment que la perfecta societat victoriana era en realitat molt fràgil i, en certa manera, hipòcrita.

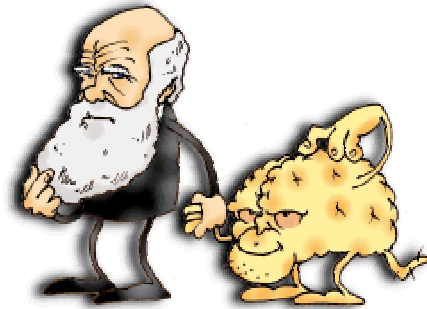
1. (VC) Les noves idees que feien trontollar els valors de la societat victoriana van prendre força a partir dels pensaments científics o polítics de tres personatges rellevants de l'època. Després de llegir les informacions, intenteu de dir-ne els noms:

Jo vaig escriure *El malestar en la cultura*, on vaig dir que les relacions entre l'individu i la societat no eren fàcils, ja que les mateixes institucions que busquen la supervivència i la felicitat de la humanitat provoquen el seu malestar. També vaig establir el subconscient com a element determinant tant per a l'individu com per a la societat.

Sóc _____

Jo vaig escriure *L'origen de les espècies per selecció natural* i vaig posar en dubte que l'ésser humà fos el centre de la creació divina quan vaig afirmar que l'ésser humà, com la resta d'espècies que poblen la terra, prové d'espècies més antigues. Prové, concretament, dels simis.

Sóc _____

Jo vaig escriure *El capital* el 1867 i vaig defensar la classe obrera. Creia que l'ésser humà està alienat per motius econòmics, polítics i religiosos.

Sóc _____

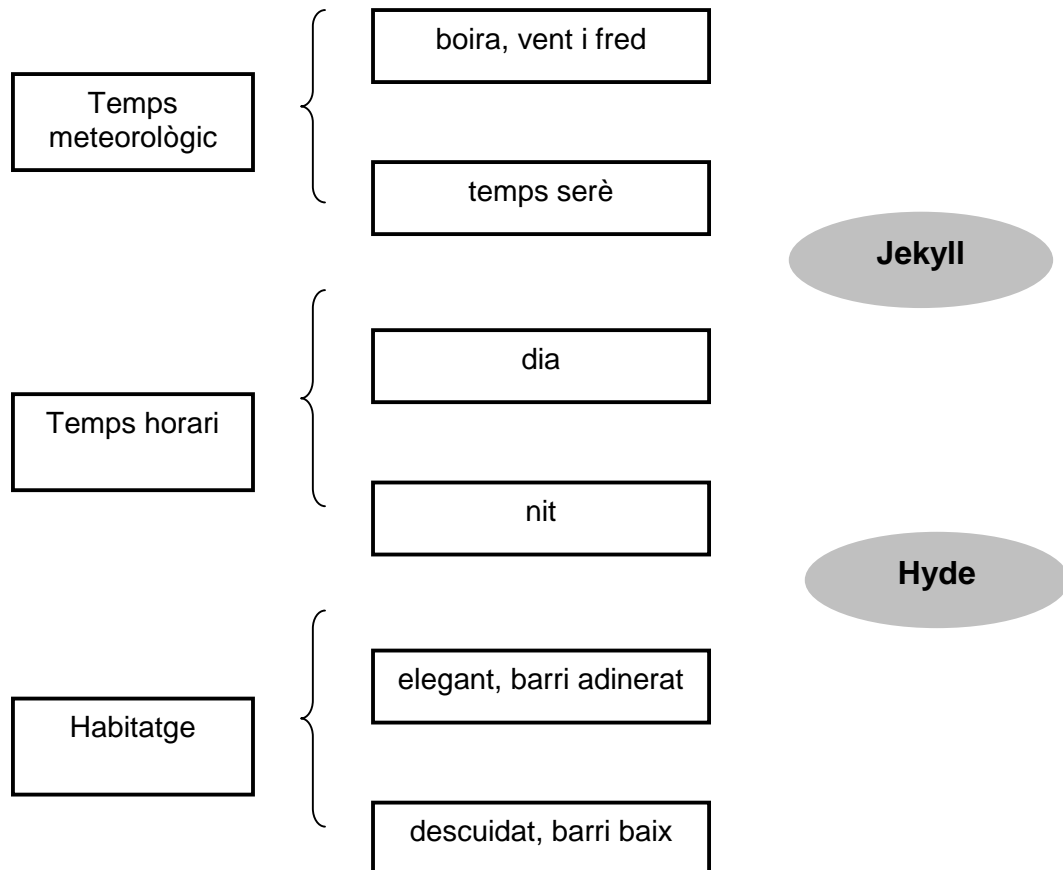
2. (VC) El llibre *L'estrany cas del Dr. Jekyll i Mr. Hyde* pot ser interpretat com un símbol de totes les amenaces a què s'enfrontava la societat britànica:

Proveu de relacionar cada un d'aquests tres pensadors amb els tres significats simbòlics possibles de Mr. Hyde:

<i>Símbol</i>	<i>Pensador</i>
El personatge de Hyde pot representar el nou poder de les classes social baixes.	
Hyde pot representar també l'home lliure de restriccions socials i de creences religioses, especialment la que dicta que l'home és una creació divina.	

Hyde pot representar també el subconscient no només de Jekyll sinó de tota una societat victoriana que ha de mantenir sempre les aparences.	
---	--

3. (VC/VR) En la novel·la apareixen altres elements que serveixen per simbolitzar els dos personatges principals i, a més, per ambientar la situació en què aquests personatges actuaran. Relacioneu-los amb fletxes:

3.1.5. In lingua latina

1. (VC) En aquest fragment del llibre, hi trobem el llatíisme *pede claudò*, que significa 'a peu coix':

Ha de ser això; el fantasma d'un vell pecat, el càncer d'una desgràcia amagada; el càstig que s'acosta, pede claudò, quan fa anys que la memòria ha oblidat i l'amor propi ha perdonat la falta. (p. 30)

Anomenem llatínismes les expressions llatines que encara avui dia s'utilitzen en la seva forma literal. De fet, moltes paraules llatines formen part de la nostra parla i les fem servir de manera habitual. Observeu els llatínismes següents i relacioneu-los amb el seu significat:

<i>Grosso modo</i>	Nombre limitat de places.
<i>In fraganti</i>	Immediatament.
<i>In situ</i>	Aproximadament.
<i>In albis</i>	En el moment de cometre un delict.
<i>Modus vivendi</i>	En el mateix lloc dels fets.
<i>Ipsa facto</i>	En blanc, que no recorda alguna cosa.
<i>Numerus clausus</i>	Retractar-se d'algun fet.
<i>Mea culpa</i>	Mitjà de viure.

3.2. Donem-hi unes quantes voltes

3.2.1. La drogoaddicció

Segons la definició de droga que trobem a <http://www.psicojove.com/drogues-que-cal-saber/>, el protagonista de la nostra novel·la acaba sent víctima de la droga que ell mateix inventa després d'investigar l'argament: la poderosa poció que li permet convertir-se el seu *alter ego* Hyde.

Què són les drogues?

Droga és aquella substància que, un cop entra en l'organisme, produeix canvis i modificacions en les funcions fisiològiques, en la percepció, en les emocions, en la capacitat de judici i raciocini i en el comportament.

1. (VC/VR) Proveu d'establir una relació entre les diferent etapes de la drogoaddicció i el procés degeneratiu que pateix Jekyll i que ell mateix explica en l'últim capítol:

Etapes de la drogoaddicció

Etapa A

Denominem aquí «efectes parany» tots aquells efectes que solen aparèixer al prendre drogues, especialment a l'inici del seu consum, i que la persona considera efectes positius per a ella: plaer, eufòria, desinhibició, relaxació, etc. Són aquests els efectes que fan que la persona continuï amb el consum de drogues i pugui no ser conscient dels seus efectes nocius i que poden arribar a crear addicció.

Etapa B

Què significa dependència?

És sinònim d'addicció i seria el conjunt de símptomes que evidencien que la persona ha perdut, malgrat que no en sigui conscient, el control sobre el consum habitual d'aquestes substàncies. L'individu continua prenent drogues tot i els efectes adversos i les sensacions desagradables. La persona addicta, impulsada per l'obtenció de les sensacions o per evitar els efectes de la seva manca, necessita progressivament incrementar la dosi o la freqüència. Això provoca que dediqui gran part del seu temps a pensar en les drogues, a cercar-ne, consumir-ne i a recuperar-se dels seus efectes. Comença a manifestar els efectes del seu ús o de la seva manca (síndrome d'abstinència) sobre la seva personalitat i el seu entorn. La dependència pot ser física, psicològica o de totes dues formes a la vegada. La recerca de la droga acaba per convertir-se en una motivació per viure, malgrat que sigui per destruir-se.

Etapa C

Què és la síndrome d'abstinència (mono)?

És el conjunt de símptomes psíquics i físics que apareixen en la persona addicta al deixar de prendre o disminuir el consum de droga. Aquests símptomes milloren al tornar a drogar-se o usar la dosi habitual, la qual cosa fa que la persona pugui fàcilment recaure per millorar els símptomes. Cada substància dona lloc a un específic síndrome d'abstinència amb simptomatologia i gravetat diferents.

Fragments de la novel·la (VC)

Fragment 1

Darrerament, havia exercitat i alimentat aquella part de mi que ara tenia la capacitat de fer sortir; [...] i vaig començar a advertir el perill que, si això durava gaire, l'equilibri de la meva naturalesa acabés decantant-se definitivament, que la capacitat de les transformacions voluntàries s'anul·lés i que la personalitat d'Edward Hyde esdevingués definitivament la meva. La potència de la droga no havia estat sempre igual. Una vegada, molt d'hora en la meva carrera, m'havia fallat del tot; des d'aquell moment m'havia vist obligat, en més d'una ocasió, a doblar-ne la dosi i fins i tot un cop, arriscant-hi la vida, a triplicar-la. (p. 105)

Fragment 2

Tanmateix, durant dos mesos, vaig ser fidel a la meva decisió; vaig dur una vida tan senzilla com no havia aconseguit dur mai [...]. Però a la llarga el temps em va fer oblidar la intensitat de les meves pors; [...] em van començar a turmentar angoixes i desigs, talment com si Hyde lluités per alliberar-se. I al final, en un moment de debilitat moral, vaig compondre i vaig empassar-me un cop més aquella droga que em transformava. (p. 107)

Fragment 3

Les sensacions que tenia em resultaven estranyes, indescriptiblement noves i, en la mesura que eren noves, increïblement agradables. Em sentia més jove, més lleuger, més feliç amb el meu cos; interiorment estava eufòric. (p. 97)

Fragments de la novel·la (VR)

Fragment 1

A partir d'aquell dia, la meua vida va canviar. S'havia fet realitat el desig que sempre havia tingut: separar la meua part bona de la meua part dolenta.

L'experiència em va agradar, i cada vegada tenia més ganes de ser Hyde. (p. 60)

Fragment 2

Vaig decidir que seria el Dr. Jekyll. Començava a ser gran i, de fet, ja havia comès prou bestieses com a Hyde. Però vaig cedir al desig una altra vegada. Vaig tornar a prendre'm el beuratge i em vaig transformar en Mr. Hyde. (p. 63)

Fragment 3

Tenia por, però era una sensació agradable. Els dolors em van durar una estona. Després em sentia més jove, més àgil, més feliç. I lliure per fer tot el mal que volgués sense cap remordiment. (p. 59)

3.2.2. Els límits de la ciència

1. (VC/VR) El doctor Jekyll decideix seguir endavant amb el seu experiment sobre la naturalesa humana malgrat ser conscient que la poderosa droga que li permetia la transformació el podia també portar a la mort. Avui dia, el debat sobre els límits de la ciència continua viu i, en moltes ocasions, no és fàcil posicionar-se a favor o en contra de segons quina mena d'experiments.

Un dels temes més controvertits actualment és la utilització de cèl·lules mare i la seva obtenció mitjançant la clonació. Heu de tenir en compte que, fins i tot, cada país ha redactat una legislació pròpia al respecte.

a) Llegiu la informació següent, extreta de la pàgina web Bionet²:

INVESTIGACIÓ AMB CÈL·LULES MARE

*Les **cèl·lules mare** són les primeres cèl·lules que formen l'embrió i que encara no s'han diferenciat en els diferents tipus de cèl·lules que té el nostre cos: cervell, ossos, cor, músculs, pell...*

*Els científics estan fascinats davant la possibilitat d'aprofitar l'espectacular força natural d'aquestes **cèl·lules mare embrionàries** per curar moltes malalties diferents. Per exemple, el Parkinson i l'Alzheimer sorgeixen arran del deteriorament de determinats grups de cèl·lules del cervell. Els científics esperen substituir el teixit del cervell que s'hagi perdut trasplantant cèl·lules mare d'un embrió a la part danyada del cervell.*

En un futur proper, la investigació en cèl·lules mare podria revolucionar la manera com els metges tracten moltes altres "malalties mortals" com un vessament cerebral, la diabetis, les malalties del cor i, fins i tot, la paràlisi.

² També podeu trobar la informació en l'article reproduït a l'annex 2 d'aquest dossier i consultable a la web: <http://www.lamalla.net/societat/salut/article?id=182844>.

Però al mateix temps que s'investiga amb embrions, els científics de tot el món estan buscant altres fonts de cèl·lules mare. De fet, ja hi ha hagut alguns intents amb èxit de modificar cèl·lules de diverses parts del cos, com ara la pell o la medul·la òssia, per tal que puguin ser utilitzades com a cèl·lules mare. Mentrestant, però, les cèl·lules mare d'embrions són les que ofereixen les perspectives més immediates per a nous tractaments i remeis.

L'ús de les cèl·lules mare embrionàries d'humans per a la investigació i el tractament mèdic és, malauradament, un tema força controvertit, ja que tal com ja hem dit fa necessari l'ús d'embrions humans. Hi ha tres fonts d'embrions possibles i totes tres presenten problemes ètics:

En primer lloc, es podrien utilitzar embrions sobrants creats amb l'objectiu de ser usats en tractaments de fertilitat. Actualment, hi ha almenys 100.000 embrions humans "sobrants" emmagatzemats en frigorífics per tota la Unió Europea, el destí dels quals no està gens clar.

Una segona font d'embrions encara més controvertida per obtenir cèl·lules mare serien els embrions creats únicament per a la investigació o per a tractaments. No hi ha hagut mai cap intenció d'implantar-los a una dona. Crear un embrió amb aquesta finalitat no és considerat ètic per molta gent (i alguns governs). Malgrat això ja hi ha milions d'espermatozous i milers d'òvuls sense fecundar en frigorífics de clíniques FIV arreu d'Europa. Si l'esperma s'utilitzés per fecundar els òvuls, hi hauria més embrions per subministrar cèl·lules mare per curar malalties.

Finalment, hi ha una última forma d'obtenir embrions humans, fent servir la tècnica de la clonació. Això implica la creació d'un embrió humà que contingui tota l'estructura genètica d'algú que encara sigui viu. Si s'implanta a l'úter d'una dona, l'embrió, en teoria, es convertiria en un clon (una còpia genèticament idèntica) d'aquella persona. Si s'utilitza en la investigació, l'embrió podria proporcionar cèl·lules mare per curar malalties.

Diversos països mantenen actituds diferents en l'ús de les cèl·lules mare embrionàries d'humans per a la investigació i el tractament mèdic. A Alemanya, per exemple, extreure cèl·lules mare d'un embrió humà és il·legal.

A la Gran Bretanya, en canvi, és legal, però està rigorosament regulat: els científics britànics poden fer servir embrions humans per a la investigació fins als 14 dies després de la fecundació. En aquest punt l'embrió és una bola buida de cèl·lules que fan una quarta part de la mida del cap d'una agulla (0,2 mm).

Molts països no tenen encara lleis explícites que regulin la investigació en cèl·lules mare humanes.

www.bionetonline.org/catala/Contents/sc_tool.htm

- b)** A partir de la informació que acabeu de llegir, intenteu posicionar-vos contestant les preguntes següents. Veureu com n'és, de difícil, establir els límits de la ciència!
- És correcte fer servir un embrió com una «fàbrica» de cèl·lules mare? Podeu decidir si, per a vosaltres, un embrió és una vida humana o una simple bola de cèl·lules?

- Què passa amb els embrions «sobrants» de tractaments de fertilitat que ja estan emmagatzemats? S'haurien simplement d'eliminar o s'haurien d'utilitzar per curar malalties?
- És ètic centrar la investigació mèdica a obtenir cèl·lules mare d'adults (medul·la òssia, pell) mentre hi ha gent que mor de malalties que les cèl·lules mare embrionàries podrien curar?
- És acceptable crear un embrió amb l'única finalitat de fer-lo servir per a la investigació? Acceptaríeu que s'utilitzessin els vostres òvuls o espermatozous per fecundar òvuls i crear més embrions per obtenir cèl·lules mare?
- És millor fer servir un embrió clonat o un embrió «sobrant»?

3.2.3. La naturalesa humana

1. (VC/VR) Un dels temes principals de la novel·la és el reconeixement de l'existència d'una part conscient i una de subconscient en tots nosaltres. Jekyll representa la part conscient (i, per tant, pública) i Mr. Hyde, la subconscient (i, en conseqüència, amagada).

Una evidència de l'existència del subconscient són els somnis. Responeu individualment aquestes qüestions:

- Dónes importància a allò que somnies?
- Els teus somnis tenen alguna relació amb la teva vida real?
- Si estàs nerviós o preocupat, tens malsons?
- Has pres alguna decisió a partir d'algun somni?

2. (VC) La novel·la que acabeu de llegir està relacionada amb el món oníric almenys en tres sentits:

1r. El senyor Utterson passa la nit capficat i patint malsons després de saber els detalls del relat de Richard Enfield:

(VC) La figura d'aquells dues imatges va perseguir l'advocat tota la nit i, si en cap moment aconseguia agafar un mica el son, era per veure'l com s'escapava d'amagat per les cases adormides o bellugar-se més i més precipitadament, fins al punt del mareig, al llarg d'amples laberints de la ciutat il·luminada, i a la cantonada de cada carrer atropellar una menuda i deixar-la cridant. (p. 23)

2n. Sabem que Stevenson va escriure *Jekyll i Hyde* després d'un terrible malson. Diverses biografies expliquen que, una nit de 1885, va tenir un somni que es va convertir l'esborrany d'aquesta història. Només li van caldre tres dies més per acabar el que es convertiria en un dels seus èxits més importants.

3r. A més a més, el seu coetani Sigmund Freud va ser el primer d'estudiar els somnis des d'una base científica. Aquí teniu un resum del que va dir sobre la importància dels somnis:

FREUD I LA INTERPRETACIÓ DELS SOMNIS

Introducció:

Freud és qui primer va fer dels somnis objecte d'investigació científica. Fins aquell moment, els somnis eren considerats com a material de xerraires i endevinaires. L'opinió més generalitzada, en el camp de la ciència, era que els somnis eren producte d'un cervell cansat i que no tenien cap sentit.

L'interès de Freud pels somnis va ser provocat pel fet de que algun dels seus pacients neuròtics, parlant dels seus símptomes, també esmentaven somnis i va descobrir que tenien en molts casos un sentit psíquic desconegut fins aleshores.

Funcions del somni:

a) Protecció del son: el seu objectiu és apartar tot allò que podria destorbar el son. Ex: El toc de les campanes substitueix el so del despertador.

b) Realització de desitjos no satisfets o reprimits: en els somnis dels nens petits es veu molt clar; per exemple, en el cas d'aquell nen que durant el dia se li ha prohibit menjar xocolata i al vespre somnia que menja un pastís de xocolata.

Anàlisi psicoanalítica dels somnis:

*Freud va descobrir en els somnis dos continguts: el **contingut latent**, que és el veritable motiu del somni i formen els processos mentals inconscients que el produeixen. Aquest contingut es manifesta a través d'idees, imatges i símbols que constitueixen el **contingut manifest**, que són diferents als desitjats, i que d'aquesta manera poden escapar a les forces repressives del jo i del super-jo. El vertader significat del somni resta, doncs, amagat en el **melic del somni**.*

El somni es presenta com un jeroglífic que cal desxifrar. Aleshores és necessari estudiar i interpretar mitjançant una anàlisi precisa el material oníric (conjunt d'imatges del somni) per conèixer el seu significat. A vegades, però, aquests símbols només serveixen per amagar un altre sentit, tot enganyant la interpretació.

El simbolisme pressuposa la transferència de l'interès emocional d'un objecte a un altre provocant un desplaçament.

Hi ha alguns símbols que apareixen amb tanta freqüència que la teoria freudiana els considera quasi universals:

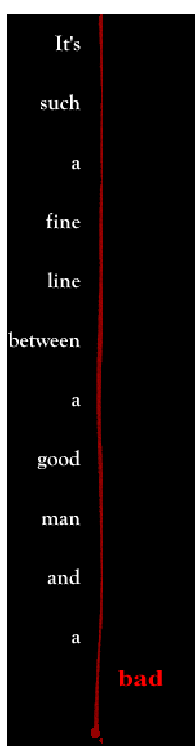
- *Caure: por, angoixa, preocupació*
- *Animals petits: nens, germans*
- *Caixes, armaris, olles, vaixells: dona, mare, germana*
- *Objectes allargats: òrgan sexual masculí*
- *Escales, pujant i baixant: acte sexual*
- *Aigua: naixement, reproducció, realització desitjos*
- *Viatge: mort, canvi, novetats importants*

<http://www.geocities.com/asarsanedas/freud.htm>

Recordeu algun malson molt terrible? Podríeu descriure'l de manera breu? Ompliu la taula següent amb la informació que se us hi demana:

<i>On passa el malson?</i>	
<i>Qui surt al malson?</i>	
<i>Amb quin tema està relacionat?</i>	
<i>Per què et va fer sentir angoixat?</i>	
<i>Com acaba el malson?</i>	
<i>Hi surt algun dels símbols interpretats per Freud?</i>	
<i>En cas afirmatiu, quin?</i>	

3. (VC/VR) La introducció (portada) de la pàgina web del musical basat en la novel·la de *Jekyll and Hyde* (<http://www.jekyll-hyde.com>) utilitza un poema visual per presentar la obra. És el que teniu a continuació. Mireu-lo amb atenció i contesteu les preguntes:

- Intenteu traduir aquest poema visual al català.
- Esteu d'acord amb l'afirmació del poema? Per què?
- Creieu que aquest poema visual introdueix encertadament el tema de la novel·la? Per què?

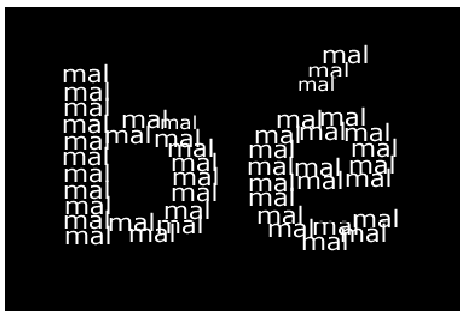
4. (VC/VR) La poesia visual és una de les aportacions més celebrades i innovadores de Joan Brossa. Tal i com ell va dir:

La poesia visual no és dibuix, ni pintura, és un servei a la comunicació.

En aquesta adreça web teniu alguns poemes visuals:

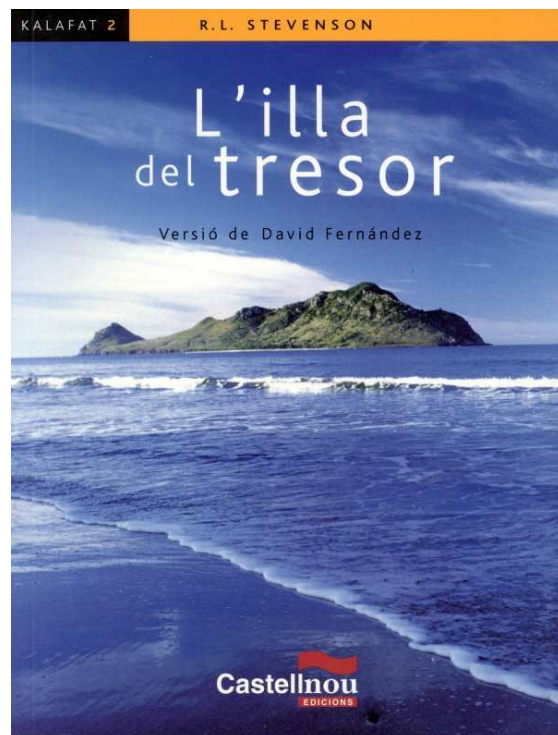
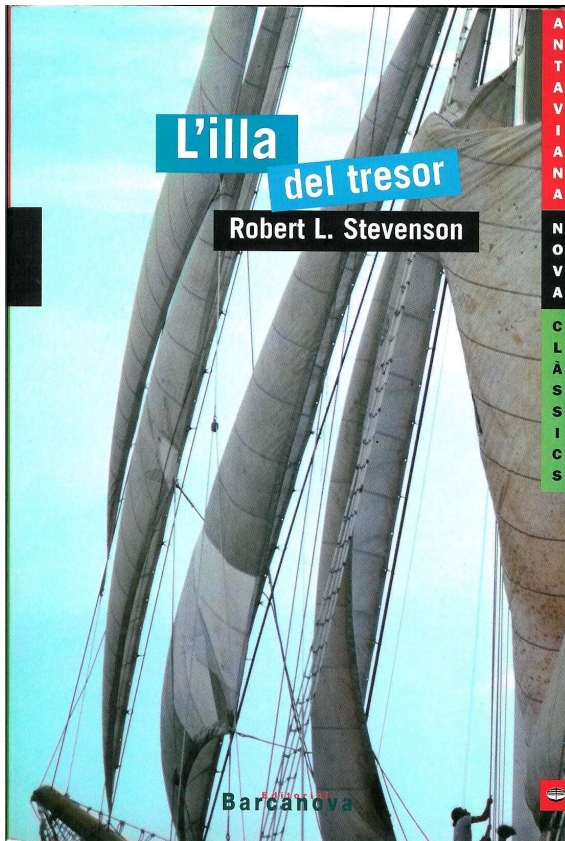
http://www.joanbrossa.org/obra/brossa_obra_poesia_visual_llistat.htm

Serieu capaços de jugar amb les paraules BÉ i MAL i crear un poema visual? Intenteu-ho. Per ajudar-vos, us en donem tres exemples:

bé
mal

mal
bé

III. *L'ILLA DEL TRESOR*

1. ABANS DE LLEGIR

Segurament heu sentit parlar molts cops sobre la novel·la *L'illa del tresor* i, per tant, en coneixeu, a grans trets, el plantejament de la trama. Si no, la informació que podeu llegir a la contraportada us farà saber que en aquesta obra un noi, acompanyat d'uns quants homes honrats, es farà a la mar a la recerca d'un tresor. Si l'empresa ja és difícil, encara la complicarà més un grup de pirates amb els quals s'han embarcat sense saber-ho, que volen fer-se amb el botí.

1.1. No sóc un pirata. O potser sí...

1. (VC/VR) Llegiu les notícies següents, totes relacionades amb la pirateria:

El País Valencià encapçala la llista en nombre de productes pirata decomissats

Més de 7 milions d'unitats falses o pirates de productes van ser decomissats el 2006 a tot l'Estat. [...] Els productes tèxtils (46,6%) tornen a ser els més piratejats, seguits del calçat (35%) que mostra una certa tendència a l'augment envers l'any anterior que se situava en un 13% del total; segueixen els CD i DVD. Destaca la detecció d'un nou mercat de distribució de productes piratejats, el dels accessoris de cotxe.

[20-7-07, www.quinspreus.cat]

Mor Joybubbles, reverenciat com el primer pirata informàtic

A través dels seus xiulets, va descobrir com manipular les línies telefòniques

Un nen cec de 9 anys, que es deia Joe Engressia, va descobrir el 1957, per simple casualitat, que podia emetre xiulets a 2.600 hertz, idèntics als dels senyals telefònics. Aquest nen, considerat avui una llegenda, el precursor de tot el moviment *hacker*, reverenciat per la seva habilitat per manipular les línies i trucar a qualsevol lloc del món sense pagar ni cinc, va morir per causes naturals el dia 8 d'agost a la ciutat nord-americana de Minneapolis.

[21-8-07, www.elperiodico.cat]

Un pirata informàtic revela el final de l'últim llibre de Harry Potter

El misteri que envoltava el final de la cèlebre saga del jove mag britànic Harry Potter acaba de ser revelat. Un pirata informàtic ha publicat en un fòrum d'internet detalls clau de la trama de *Harry Potter and the Deathly Hallows* (títol encara pendent de traducció al català). [...] El pirata, utilitzant el pseudònim de *Gabriel*, afirma haver-lo obtingut directament dels ordinadors de Bloomsbury Publishing Plc.

[21-6-07, www.noticies.cat]

Centenars de visitants s'han apropat aquest diumenge al port de l'Estartit sota el reclam de la 3a edició de la fira 'Pirates i corsaris a les Illes Medes', que se celebra durant aquest cap de setmana a la localitat baixempordanesa.

[23-9-07, www.avui.cat]

El capità Jack Sparrow ha estat el gran guanyador dels premis de cinema de la MTV. La cinta 'Piratas del Caribe: El Cofre del Hombre Muerto', ha estat premiada com la millor pel·lícula, i el seu protagonista, Johnny Deep, ha obtingut el premi a la millor actuació.

[4-6-07, www.avui.cat]

Universitat pirata a la vista!

Els okupes de la casa Miles de Viviendas, del passeig Joan de Borbó, a la Barceloneta, acaben d'inaugurar la Universitat Pirata. [...] Ofereixen un primer paquet de blocs temàtics susceptibles d'estudiar: [...] la Farmaciola (medicina natural, salut i equilibri, corporal i mental); fisCultura Urbana (pràctiques per exercir l'espai públic); Interferències (presentar i ensenyar tecnologia que permeti crear interferències en l'espai públic reconquerit); Unproductiv / Celulosa (taller teòric i pràctic sobre la producció industrial del paper); Artivisme i comunitat (l'ús de l'art per a la transformació social i personal). [...] Per no espantar els menys alternatius, es manifesten oberts a compartir els seus experiments en aprenentatge amb "estils més tradicionals d'educació".

[1-11-07, <http://paper.avui.cat>]

Taxis pirates a Sants

Taxistes il·legals operen a l'estació d'autobusos que hi ha al costat de la Renfe. | L'Institut Metropolità del Taxi inspecciona les zones on es concentren, com ara el Port Olímpic i Colom. | Les víctimes preferides són els estrangers.

[1-11-07, <http://paper.avui.cat>]

Una vintena de passatgers surten de l'avió segrestat per un home armat amb granades

Una vintena de persones han aconseguit sortir de l'avió que havia segrestat un pirata aeri armat amb granades. Les informacions són confuses i no ha quedat clar si s'ha arribat a un acord amb el segrestador o si les forces especials han aconseguit reduir-lo.

[1-4-03, www.noticies.cat]

Un informe sectorial calcula que gairebé la meitat dels programes informàtics que es fabriquen a l'Estat espanyol són víctimes de la pirateria. Amb tot, l'índex de pirateig es manté estable

Les pèrdues provocades per l'ús il·legal de programes ja assoleix els 689 milions d'euros, i suposen la destrucció d'entre 4.000 i 6.000 llocs de treball, segons el mateix informe.

[17-5-07, www.avui.cat]
[1-11-07, <http://paper.avui.cat>]

2. (VC/VR) Us haureu adonat que el mot *pirata* té més d'un significat. A continuació trobareu, íntegre, l'article del *Diccionari de l'Institut d'Estudis Catalans* (DIEC) per a l'entrada *pirata*:

<p>Pirata:</p> <p>1 <i>adj.</i> [TRA] Relatiu o pertanyent als pirates o a la pirateria.</p> <p>2 <i>1 m. i f.</i> [LC] [TRA] Lladre de mar, que corre els mars per fer preses. <i>2 m. i f.</i> [LC] Persona cruel i aprofitada.</p> <p>3 <i>1 adj.</i> [LC] [AF] [TC] [CO] [EL] Mancat de la deguda llicència. Edició pirata. Emissora, ràdio, pirata. <i>2 m. i f.</i> [IN] pirata informàtic Persona que obté il·legalment programes o dades informàtiques sense la llicència corresponent.</p>
--

a) Els diferents significats que tenen algunes paraules s'anomenen *accepcions*. Escriviu en aquesta taula els titulars resumits de les notícies que heu llegit, segons a quina de les accepcions previstes al DIEC correspongui:

<i>Lladre de mar, que corre els mars per fer preses</i>	<i>Mancat de la deguda llicència</i>	<i>Pirata informàtic</i>

b) Penseu que la pirateria està relacionada, inevitablement, amb la maldat?

c) La paraula *pirata* és gairebé idèntica en moltes llengües:

<i>Català</i>	<i>Èuscar</i>	<i>Castellà</i>	<i>Anglès</i>	<i>Francès</i>	<i>Alemanys</i>
pirata	pirata	pirata	pirate	pirate	pirat

Cerqueu en un diccionari etimològic quin és l'origen de la paraula *pirata* i quin era el seu significat inicial.

d) En anglès, les paraules *pirate* i *hacker* comparteixen alguna accepció. Comproveu-ho consultant el significat d'ambdues (podeu fer-ho al diccionari en xarxa de la pàgina web <http://www.websters-online-dictionary.org/>).

Escriviu-les a continuació i subratlleu les accepcions similars a les que té la paraula *pirata* en català:

<i>pirate</i>	<i>hacker</i>

3. (VC/VR)

- a) Els pirates es van convertir en herois literaris durant el romanticisme (segle XIX), període en el qual van representar alguns dels trets definitoris de l'estètica romàntica: el sentiment, la llibertat i l'individualisme.

N'és un exemple l'obra de teatre *Mar i cel*, escrita pel dramaturg català Àngel Guimerà i estrenada per primer cop el 1888. Els protagonistes d'aquesta tragèdia són el pirata musulmà Saïd i Blanca, cristiana feta captiva. L'acció transcorre en el segle XVII. La companyia Dagoll Dagom l'ha representada versionada com a musical amb molt d'èxit en dues ocasions: el 1998 i el 2005. Una de les peces més conegudes de l'obra és *L'himne dels pirates*.

Llegiu detingudament la lletra d'aquesta cançó (si ho voleu, podeu veure l'escena a <http://www.youtube.com/watch?v=zSLd5kqVZtQ>):

Himne dels pirates

*El mar és com un desert d'aigua,
no té camins ni té senyals,
el mar és un desert d'onades,
una lluita sorda i constant.*

*És el mar la nostra terra ferma,
on hi vivim arrelats en el vent.*

*Les veles s'inflaran,
el vent ens portarà
com un cavall desbocat per les ones.*

*El sol és el senyor del dia
la lluna és reina de la nit;
però la reina s'adorm a les veles
i al matí no és vol despertar;
aleshores ens fa de bandera
i el sol vol fer-se enrere i fugir.*

*Les veles s'inflaran,
el vent ens portarà
com un cavall desbocat per les ones.*

*El mar serà tot per nosaltres
ja som senyors i reis del mar;
voldran fugir tots de la lluna
que flameja al nostre estendard;
però per ells no hi haurà cap clemència,
perquè Al·là ens ha volgut triomfants.*

*Les veles s'inflaran,
el vent ens portarà
com un cavall desbocat per les ones.*

*I arribarà el dia de glòria,
quan ja no quedin cristians
que cantarem la gran victòria
dels fidels valents fills d'Al·là.*

En aquest text es dona un enfocament positiu de la pirateria. Els pirates se senten lliures, poderosos. Quins elements ho transmeten? Apunteu-los a continuació:

- b) Quines novel·les o pel·lícules coneixeu, sobre pirates? Recordeu el nom d'algun/-a pirata, real o de ficció? Apunteu-lo:

c) Trieu un/-a pirata dels que heu apuntat, i descriuiu-lo a continuació emplenant la taula amb la informació que se us hi demana:

<i>Nom del (o de la) pirata:</i>	
<i>Aspecte físic:</i>	
<i>Forma de vestir:</i>	
<i>Trets psicològics (caràcter, sentiments...):</i>	
<i>Objectius:</i>	

4. (VC/VR) Ja hem dit que els pirates han omplert pàgines de novel·les d'aventures i han estat protagonistes (o antagonistes) de moltes pel·lícules. Els creadors d'aquests personatges de ficció van tenir com a model pirates que van existir en la realitat, alguns dels quals s'han convertit en veritables llegendes. Alguns, fins i tot, van viure aventures tan perilloses i trepidants com les que se'ls atribueixen.

A continuació us presentem cinc dels pirates més cèlebres de la història. Llegiu-ne les biografies a l'annex 3:

Francis Drake		Segle en què va viure i principals llocs on va exercir la pirateria.	
		És especialment famós per...	
Henry Morgan		Segle en què va viure i principals llocs on va exercir la pirateria.	
		És especialment famós per...	
Edward Teach Barbanegra		Segle en què va viure i principals llocs on va exercir la pirateria.	
		És especialment famós per...	

Anne Bonney		Segle en què va viure i principals llocs on va exercir la pirateria.	
		És especialment famosa per...	
Kheyr-ed-din Barba-roja		Segle en què va viure i principals llocs on va exercir la pirateria.	
		És especialment famós per...	

(Imatges extretes del dossier pedagògic *Pirates, corsaris i bucaners*, del Centre de Recursos Educatius del Mar del Museu Marítim de Barcelona)

1.2. Illes i tresors

1. Escriviu, sense consultar cap atlas, els noms de les illes que pugueu recordar.
2. Com us imagineu l'illa a la qual voldríeu escapar-vos una temporada? Descriviu-la breument.
3. Què us enduríeu a una illa deserta? Amb quina altra persona voldríeu ser-hi?
4. La recerca de tresors ha estat un *leitmotiv* molt recurrent de nombroses obres de ficció. Sabíeu, però, que hi ha empreses que es dediquen professionalment a rescatar tresors?

Llegiu la notícia següent:

19/5/2007 ARQUEOLOGIA

Recuperat un tresor de 370 milions del fons de l'Atlàntic

- Les 17 tones de monedes que hi havia al vaixell tenen uns quatre segles
- L'empresa experta autora de la troballa submarina no revela el lloc del naufragi

Greg Stemm (esquerra) examina una de les monedes antigues trobades en el projecte Cigne Negre. Foto: AP / ODYSSEY MARINE EXPLORATION

Cultura alerta la Guàrdia Civil sobre un possible delicte de robatori d'Odyssey

JOAN CAÑETE BAYLE

WASHINGTON

A falta de saber el nom del vaixell en què viatjaven, ja se les coneix com les monedes del *Cigne Negre*, perquè aquest és l'apel·latiu amb què l'empresa caçatresors dels EUA Odyssey Marine Exploration va batejar el projecte. Són 17 tones de monedes de l'era colonial trobades entre les restes d'un naufragi que va tenir lloc en alguna banda de l'oceà Atlàntic fa uns quatre segles. A preu de mercat, les 500.000 peces d'or i plata arribarien als 500 milions de dòlars (uns 370 milions d'euros), cosa que les converteixen en el tresor més important recuperat de l'oceà des que el 1985 va ser trobat en aigües de Florida el galió espanyol *Nuestra Señora de Atocha*, carregat amb una fortuna de gairebé 300 milions d'euros.

"Es tracta d'un descobriment sense precedents de l'era colonial", va afirmar Nick Bruyer, expert en monedes antigues a qui Odyssey Marine Exploration ha permès analitzar la fortuna. La companyia va traslladar per avió el tresor en milers de contenidors de plàstic a Florida, on les monedes estan sent catalogades i valorades. El preu final en el mercat depèn de l'estat en què es trobin, de la seva peculiaritat i de la història que acumulin, però la companyia ha anunciat que el valor rondarà els 740 euros cada una. Tot i així, els caçatresors no han informat de quina mena de monedes es tracta i quin és el país d'origen.

SECRETISME

I és que Odyssey Marine Exploration intenta mantenir el màxim secretisme possible sobre la troballa, ja que segueix treballant a la zona. És per això que no ha volgut revelar gaires detalls del naufragi. Se sap que les restes van ser trobades en una línia marítima en què molts velers van naufragar i que el que queda del vaixell –del qual es desconeix tant la nacionalitat com la mida i l'època– es troba en un lloc situat fora de les aigües territorials o la jurisdicció legal de qualsevol país. Documents judicials indiquen que les monedes podrien pertànyer a un vaixell d'uns 400 anys d'antiguitat que es va enfonsar a prop de les illes Britàniques.

Els responsables de la companyia tampoc han volgut revelar si la zona del naufragi es troba a l'àrea del Canal d'Anglaterra en què hi ha constància que Odyssey Marine Exploration ha estat treballant. La tardor passada, aquesta mateixa companyia va sol·licitar a un jutge federal nord-americà permís per treballar en una zona situada a uns 65 quilòmetres al sud-oest d'Anglaterra. En la seva petició per arrogar-se els drets en exclusiva de la zona, l'advocat de l'empresa va argumentar que aquesta creia haver trobat les restes d'una nau del segle XVII amb un "valuós carregament". El jutge els va concedir permís el mes passat. Sigui aquest o un altre vaixell, el *Cigne Negre* d'Odyssey Marine Exploration ha acabat sent el seu gran èxit.

www.elperiodico.com/

- Us atreviríeu a participar en una expedició a la recerca d'un tresor?
- On amagaríeu alguna cosa molt valuosa? Com marcaríeu el lloc? Com ho faríeu, per recordar-ho? I per poder transmetre la informació?
- Feu una llista amb deu elements que considereu tresors:

_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____

d) Dels elements anteriors, encercleu els que no són materials, si n'heu escrit cap.

1.3. Lectors navegants

Una gran part de la novel·la transcorre al mar, en una goleta anomenada *La Hispaniola*. Stevenson descriu molt detalladament totes les aventures que viuen els protagonistes, amb els quals, segurament, us identificareu.

1. Sabeu quines són les parts d'un vaixell de vela? Sabeu com es diuen els pals i les veles que s'hi hissen?

a) Llegiu amb atenció les definicions dels elements nàutics que trobareu a continuació:

Arbre o pal: cadascun dels pals fixats en un vaixell de vela, perpendicularment a la quilla, destinat al sosteniment de les veles.

Popa: part posterior del buc d'un vaixell.

Proa: part davantera del buc d'un vaixell.

Babord: costat esquerre d'un vaixell mirant-lo de popa a proa.

Bauprès: pal ajagut que surt de la proa del vaixell.

Estribord: costat dret d'un vaixell, mirant-lo des de popa a proa.

Major: pal o arbre vertical que va situat al mig d'un veler.

Mitjana: pal o arbre vertical que va situat a la part de popa d'un vaixell de tres arbres.

Trinquet: pal o arbre vertical que va situat a la part de proa d'un veler.

Vela: peça o conjunt de peces de lona o de tela forta que reben el vent i, d'aquesta manera, posen en marxa el vaixell. Reben noms diferents, segons la forma que tenen i la situació en què es troben:

A. Major

B. Escandalosa

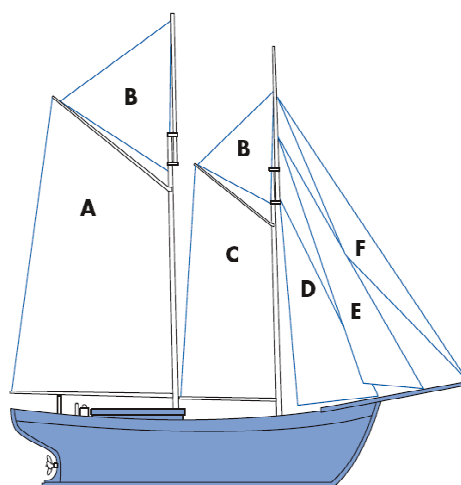
C. Trinquet

D. Floc de petit

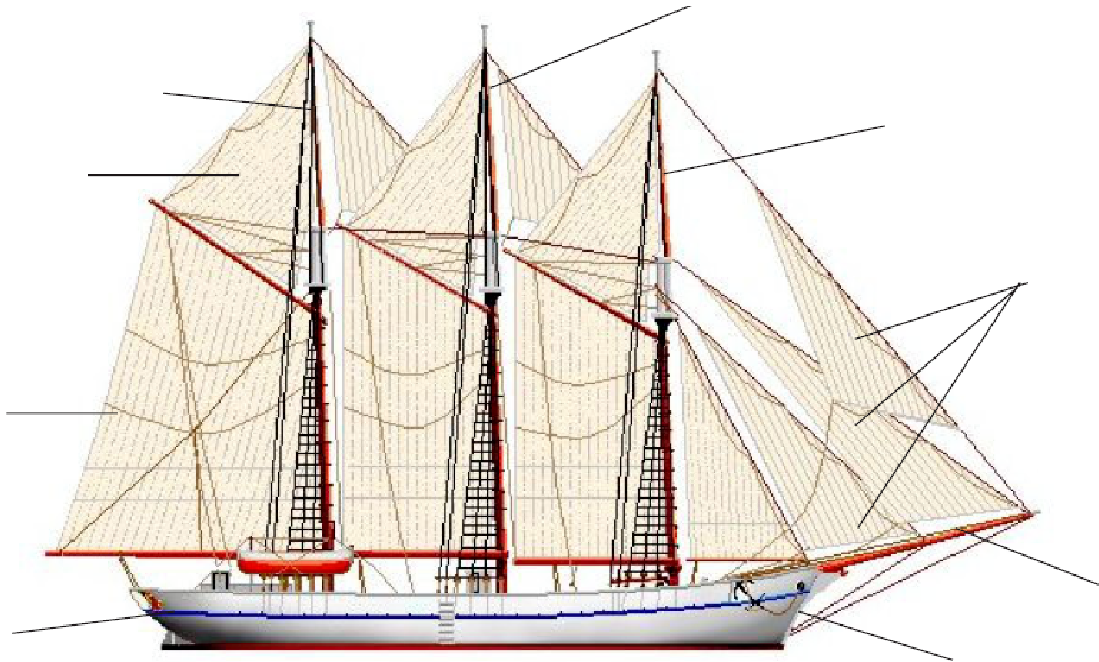
E. Floc

F. Petifloc

(Imatge extreta del dossier pedagògic *Obri els ulls a la mar* [CAM])

b) Ara, escriuiu els noms corresponents a les parts del vaixell en aquesta imatge:

(Imatge extreta del dossier pedagògic *Pirates, corsaris i bucaners*, del Centre de Recursos Educatius del Mar del Museu Marítim de Barcelona)

2. MENTRE LLEGIM: GUIA DE LECTURA

1. (VC/VR) Fem un «Diari de lectura». Copieu i empleneu, per a cada capítol, la taula següent. Cal que hi escriviu el número i títol del capítol, quins són els fets més importants que hi ocorren (amb especial atenció al que tanca cada capítol) i quin esdeveniment o frase us ha cridat més l'atenció i per què:

<i>Capítol:</i>	
<i>Fets més importants:</i>	<i>Esdeveniment o frase que us ha cridat més l'atenció:</i>
<i>Fet amb què acaba el capítol:</i>	<i>Per què:</i>

2. (VC/VR) Llegiu el capítol 1 («El vell llop de mar a l'Almirall Benbow») de la VC, o la presentació i el capítol 1 («La posada de l'Almirall Benbow») de la VR, i feu les activitats següents:

a) Qui explica la història que comenceu a llegir?

b) A l'*Almirall Benbow*, hi arriba un vell mariner. El seu aspecte físic crida força l'atenció. Assenyalau les característiques físiques que el descriuen:

alt	esprimatxat	fort	ros	cara afable
-----	-------------	------	-----	-------------

ulls blaus	cicatriu a la cara	calb	cabells foscos	duu cua
------------	--------------------	------	----------------	---------

somrient	pàl·lid	pell colrada	pèl-roig	duu una trena
----------	---------	--------------	----------	---------------

c) Per què el mariner decideix hostatjar-se a la posada?

d) Com es comporta amb les persones amb qui tracta? Escriviu-ho en aquesta taula:

<i>En general</i>	<i>Amb els clients nous</i>	<i>Amb en Jim</i>	<i>Amb el Dr. Livesey</i>

e) Tot i que és poc comunicatiu, de seguida veuen que se sent neguitós per un tema sobre el qual pregunta tot sovint. Quin és?

f) Després de l'encàrrec rebut, en Jim té malsons. Què somnia?

g) Com és el Dr. Livesey? Creieu que serà un personatge important en la resta de la història?

3. (VC/VR) Llegiu el capítol 2 («L'aparició i la desaparició del Gos Negre» a la VC o «L'aparició» a la VR), i feu les activitats següents:

a) (VC/VR) Relacioneu les accions de la columna de l'esquerra amb el personatge corresponent de la columna de la dreta:

1. Busca el seu amic Bill.

2. Empal·lideix.

3. Diagnostica un atac.

4. Obliga Jim a amagar-se.

Gos Negre

Capità

5. Perd el sentit.
6. Presència la baralla dels dos homes.
7. Duu un ganivet a la mà.
8. Fuig ferit a l'espatlla.
9. Va a visitar l'hostaler.

Jim
Dr. Livesey

(VC)

- b)** Per què el Dr. Livesey anomena «Billy Bones» el capità?
- c)** Sabeu com es diu el procés mèdic a què el Dr. Livesey sotmet el capità?

4. (VC/VR) Llegiu el capítol 3 («La marca negra» a la VC o «La taca negra» a la VR). Després, ordeneu aquests esdeveniments narrats en el capítol:

1. El pare d'en Jim mor.
2. El capità creu veure el fantasma del pirata Flint.
3. El cec dóna la taca negra al capità.
4. El capità diu a en Jim que és l'únic que sap on s'amaga el tresor d'en Flint.
5. El capità cau a terra, mort.
6. El capità demana a en Jim un got de rom, tot i que el Dr. l'hi ha prohibit.
7. Un cec arriba a l'*Almirall Benbow*.
8. El capità s'enfureix quan en Jim li diu que haurà d'estar-se al llit una setmana.
9. El capità diu que li queden sis hores per atrapar el cec i els seus homes.

Ordre de les accions:										
-----------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

5. (VC/VR) Llegiu el capítol 4 («El cofre» a la VC o «El bagul» a la VR), i responeu les preguntes següents:

(VC/VR)

- a)** Per quina raó en Jim i la seva mare consideren que és impossible continuar vivint a la posada?
- b)** On decideixen anar a buscar ajuda?
- c)** No troben ningú que vulgui anar amb ells a la posada. Què decideixen fer?
- d)** Quant de temps els queda a en Jim i a la seva mare abans que torni el cec amb els seus homes?

- e) Què hi ha, a dins el bagul del capità?
- f) Què interromp el recompte de diners?
- g) Abans de fugir, agafen una part dels diners. Què s'enduu, a més, en Jim?

(VC)

- h) Ja sabem que al poble es neguen a acompanyar-los a la posada, però, a la seva manera, els atemorits veïns els ajuden. Com ho fan?
- i) Per què en Jim escriu: *vaig culpar la meva pobra mare [...] per la seva honradesa i la seva cobdícia* (p. 41)?

6. (VC/VR) Llegiu el capítol 5 de la VC o de la VR («La mort del cec») i responeu les preguntes següents:

(VC/VR)

- a) Què busca realment el cec, entre les coses del capità?
- b) Qui creu que ho té això que busca?
- c) Per què el cec dedueix que en Jim i la seva mare fa un instant eren dins la posada i que, per tant, no poden ser gaire lluny?
- d) Què provoca la fugida dels assaltants?
- e) Què li succeeix al cec, quan busca els seus companys a les palpentas?
- f) En Jim conserva el paquet a la butxaca. Què decideixen fer, el cap de la patrulla i ell, després de revisar la posada?

(VC)

- g) Qui són els homes que formen la patrulla que foragita els pirates?
- h) Quin fet havia alertat el superintendent Dance que hi podia haver alguna presència estranya al voltant del poble?

7. (VC/VR) Llegiu el capítol 6 («Els papers del capità» a la VC o «Els papers del mort» a la VR). Després, decidiu si les afirmacions següents són certes (encerclau la C) o falses (encerclau la F):

1.	En Dance i en Jim van a casa del Sr. Trelawney a parlar amb el Dr. Livesey.	C	F
2.	El Dr. Livesey guarda el paquet en un calaix.	C	F
3.	Comenten que en Flint era un pirata ric i molt temut.	C	F

4.	El Sr. Trelawney no està disposat a anar a la recerca de cap tresor.	C	F
5.	Al Dr. Livesey li costa molt convèncer en Trelawney que contracti un vaixell.	C	F
6.	Dins el paquet, hi ha un mapa d'una illa, detallat.	C	F
7.	Al mapa no es dóna cap informació sobre cap tresor.	C	F
8.	Al paquet també hi ha una carta amb explicacions sobre la localització del tresor a l'illa.	C	F
9.	Trelawney decideix anar a Bristol a preparar el viatge.	C	F
10.	El Dr. Livesey i Trelawney decideixen que en Jim també participi en l'aventura.	C	F

8. (VC/VR) Llegiu el capítol 7 («El meu viatge a Bristol») de la VC o de la VR, i responeu les preguntes següents:

(VC/VR)

- a)** El Sr. Trelawney ha anat a Bristol a fer els preparatius per al viatge. De què informa al Dr. Livesey i a en Jim, en una carta que els envia?
- b)** Com es diu el cuiner que el Sr. Trelawney ha contractat? Quina característica física més destacable té?
- c)** Trobeu sospitós que el cuiner participi en la tria dels homes de la tripulació? Per què?
- d)** Com se sent en Jim, davant la idea de fer el viatge que preparen?
- e)** Per a quan està prevista la sortida?

(VC)

- f)** Ha aconseguit el Sr. Trelawney mantenir el secret de la recerca del tresor?
- g)** En la postdata de la carta, el Sr. Trelawney també informa que el cuiner ha triat el segon de bord. Com es diu?

9. (VC/VR) Llegiu el capítol 8 («A la taverna de La Ullera» a la VC o «A la posada de la Ullera» a la VR) i responeu les preguntes següents:

- a)** Quin encàrrec fa el Sr. Trelawney a en Jim?
- b)** Què li havia passat pel cap, a en Jim, en saber que el cuiner que el Sr. Trelawney havia contractat només tenia una cama?
- c)** Quina impressió li provoca, quan el veu per primer cop?
- d)** Qui veu sortir corrent del local, en Jim?
- e)** Amb qui diu en John Silver que l'havia vist algun cop?

10. (VC/VR) Llegiu el capítol 9 («Pólvora i armes» a la VC o «El capità» a la VR), i responeu les preguntes següents:

- a)** El capità de *La Hispaniola* és el Sr. Smollet. Abans de partir, fa saber al Dr. Livesey i al Sr. Trelawney que no li agraden alguns fets relacionats amb el viatge i amb els que hi participen. Apunteu-ne el perquè en aquest quadre:

<i>Fets que desagraden al capità Smollet</i>	<i>Per què?</i>
Objectiu del viatge	
Algunes persones que hi participen.	

- b)** Hi ha algun indici que faci pensar que en John Silver i la resta de la tripulació tenen males intencions?

11. (VC/VR) Llegiu el capítol 10 («El viatge») de la VC o de la VR, i responeu les preguntes següents:

- a)** Quin és el renom d'en John Silver?
- b)** Quina cançó es canta a coberta? Recordeu on l'havia sentit cantar abans, en Jim, i per qui?
- c)** Durant la travessia, quins problemes es troben relacionats amb l'home encarregat de la tripulació?
- d)** Com es diu el lloro d'en John Silver?
- e)** Què crida, el lloro?
- f)** De què s'adona, esglaiat, en Jim, des de dins del contenidor de les pomes?
- g)** De qui és la veu que sent, amagat?

12. (VC/VR) Llegiu el capítol 11 («El que vaig sentir des del barril de pomes» a la VC o «Les bótes hi senten» a la VR). Després, ompliu els espais buits amb deu de les etiquetes següents (alguna l'haureu de repetir) per completar l'explicació que en Jim podria haver donat al Sr. Trelawney, al capità Smollet i al Dr. Livesey:

correm perill	aristòcrates	l'illa	
tesor	estem de sort	Silver	matar
mapa	Dick	pirates	
alliberar	estem de sort	beure rom	treballar

Tots _____! M'ha passat una cosa increïble! M'han vingut ganes de menjar-me una poma i, com que en quedaven molt poques i m'he hagut d'inclinar molt, he caigut dins la bóta. De dins estant, he sentit unes veus. Aviat m'he adonat que un dels qui parlava era en _____.

En realitat són _____, «cavallers de fortuna», en diuen ells. Saben tot això del _____, saben que els hem contractat per anar a _____ i trobar el _____. Tenen la intenció d'utilitzar-nos fins que l'hàgim trobat i, després, volen _____-nos a tots.

De poc m'ha anat que no m'ensexampen. En _____ volia una poma i ha dit a en _____ que li'n donés una. El cor m'anava a cent! Per sort, el borratxo de l'Israel ha dit que més valia _____ que menjar pomes.

13. (VC/VR) Llegiu el capítol 12 («Consell de guerra») de la VC o de la VR, i responeu les preguntes següents:

(VC/VR)

- Per què en Silver se sent decebut el primer cop que pot veure el mapa?
- Com s'ho fan el capità, el Dr. Livesey i el Sr. Trelawney per aconseguir parlar a soles amb en Jim, sense que els membres de la tripulació se n'adonin?
- Per què el Sr. Trelawney demana disculpes al capità Smollet?
- Segons tots els indicis, quants homes son pirates i quants són lleials, del total de la tripulació?

(VC)

e) Quina tasca encarreguen a en Jim, el Dr. Livesey, el Sr. Trelawney i el capità Smollet?

14. (VC/VR) Llegiu el capítol 13 («Com començà la meva aventura a l'illa» a la VC o «El desembarcament» a la VR) i responeu les preguntes següents:

a) (VC/VR) Imagineu que en Jim, per tal de poder redactar l'aventura més endavant, per no oblidar-se'n, escriu anotacions de tot el que va ocorrent en petits paperets que duu a la butxaca. Els de l'arribada a l'illa se li han barrejat. Podeu ajudar-lo, numerant-los cronològicament?

El Dr. Livesey opina que és fàcil posar-se malalt, a l'illa, a causa de la humitat.

John Silver i tretze homes més pugen als bots per desembarcar a l'illa.

En Silver ajuda el timoner a dirigir el vaixell. Es nota que coneix bé l'illa.

El capità Smollet dóna la tarda lliure a tota la tripulació amb la intenció d'evitar el motí.

Veig que serà impossible fer-nos amb el vaixell, perquè a bord hi ha sis pirates.

M'endinso sol a l'illa. Sento en Silver que em crida, però arrenco a córrer.

Pujo en un dels bots a l'últim moment. Només se n'adona en Silver.

John Silver dissimula les seves intencions cantant i obeint totes les ordres.

Els mariners estan molt impacients. Es mostren rebels, ara que ja han arribat a l'illa.

b) (VC) Qui són els homes en qui el Sr. Trelawney, el Dr. Livesey i el capità Smollet encara confien?

15. (VC) A partir del capítol 14 es produeixen baixes en tots dos bàndols. Això vol dir que hi ha personatges que moren. També n'hi ha que resulten ferits i, fins i tot, que canvien de bàndol. Aquests fets són importants, perquè el nombre de persones amb qui compta cada bàndol pot ser decisiu a l'hora de fer-se amb el tresor.

Apunteu, a mesura que aneu llegint els capítols, quins personatges moren o són ferits i quines en són les causes. Apunteu també els personatges que passen a formar part d'algun dels bàndols. Al final, feu el recompte dels que queden:

<i>Bàndol dels homes honrats</i>		<i>Bàndol dels pirates</i>	
Nombre inicial: 7		Nombre inicial: 19 (inclosos els membres de la tripulació que encara no s'han decantat per cap dels bàndols).	
<i>Personatge</i>	<i>Causa</i>	<i>Personatge</i>	<i>Causa</i>
Nombre:		Nombre:	

16. (VC/VR) Llegiu el capítol 14 («El primer contratemps» a la VC o «El primer cop» a la VR) i responeu les preguntes següents:

- a) En Jim sent una altra conversa amagat, aquest cop entre en John Silver i el mariner Tom. El pirata l'avisava que ja no pot fer-se enrere. Com li ho insinua?
- b) A mitja conversa, se sent un crit que sembla humà, llarg, de dolor. Què és?
- c) Què fa en Silver, quan veu que el mariner que està mirant de convèncer no se'ls uneix?
- d) De què s'adona, en aquell moment, en Jim?

17. (VC/VR) Llegiu el capítol 15 («L'home de l'illa» a la VC o «L'habitant de l'illa» a la VR) i responeu les preguntes següents:

(VC/VR)

- a) Quan en Jim fuig després d'haver presenciat l'assassinat del mariner es troba un ésser estrany i s'espanta molt. Per què?
- b) Per què s'atreveix a apropar-s'hi?
- c) Ompliu aquesta taula amb la informació que en Jim extreu sobre aquest home en la seva primera conversa:

<i>Nom:</i>	
<i>Per què viu a l'illa?</i>	
<i>De què s'alimenta?</i>	
<i>Per què a en Jim li sembla un boig?</i>	
<i>Quins homes coneixen (o n'han sentit a parlar) tots dos?</i>	
<i>Per què està disposat a ajudar en Jim i els seus amics?</i>	
<i>Quina és la seva història?</i>	

(VR)

- d) El soroll d'armes de foc els interromp. Corren cap on hi ha ancorada *La Hispaniola* i veuen el Dr. Livesey i els seus amics que han desembarcat, enarborant la bandera anglesa. On es refugien?
- e) Com saben en Jim i l'home de l'illa que els pirates s'han apoderat de *La Hispaniola*?
- f) Què fan els homes d'en Silver, a l'illa?
- g) Com aconseguix en Jim reunir-se amb els companys?

(VC)

- h) Què vol l'home de l'illa que en Jim digui de part seva al Sr. Trelawney?
- i) De quin mitjà de transport, construït per ell mateix, disposa aquest home?
- j) El soroll d'armes de foc els assabenta que la lluita ha començat. Què penseu que pot significar que vegin la bandera anglesa onejant a l'illa, per sobre els arbres?

18. (VC) Llegiu els capítols 16 («El Dr. Livesey continua la narració: Com vam abandonar el vaixell»), 17 («El Dr. Livesey continua la narració: El darrer viatge de l'esquif») i 18 («El Dr. Livesey continua la narració: El final del primer dia de lluita») de la VC i responeu les preguntes següents:

- a) Per quin motiu creieu que els tres capítols següents són narrats pel Dr. Livesey i no per en Jim?
- b) En començar la narració del Dr. Livesey, fem un salt enrere en el temps. En quin moment ens trobem?
- c) El doctor preveu que el lloc on són és propici a causar la disenteria. Sabeu quina malaltia és i quins són els seus símptomes?
- d) Qui són els primers a desembarcar?
- e) Com és la fortalesa on es refugien el Dr. Livesey i els seus companys?
- f) El Dr. Livesey sent el crit de l'home que assassinen els homes d'en Silver. Qui creu qui és?
- g) Quan el Dr. Livesey i la resta d'homes lleials tornen al vaixell, determinen que ha arribat el moment d'actuar. Què és el primer que fan?
- h) De què carreguen l'esquif, per proveir la fortalesa?
- i) Mentre els homes aprovisionen el fortí, en Joyce fa guàrdia. El Dr. Livesey detalla: *només un home, però armat amb dotze mosquets*. Per què creieu que un sol home necessitaria dotze armes de foc?
- j) Per què el doctor creu que, tot i que el bàndol dels pirates és més nombrós, ells estan en situació d'avantatge en cas d'enfrontament?

- k)** Quins són els motius que provoquen que el cinquè i darrer viatge de l'esquif (des de *La Hispaniola* fins a terra) sigui més perillós?
- l)** Per què el Dr. Livesey i els altres homes de l'esquif es veuen obligats a canviar de rumb per arribar abans a la fortalesa?
- m)** Finalment, l'esquif naufraga i perd part de la càrrega. Què han perdut?
- n)** El tiroteig que es produeix en l'arribada a la fortalesa costa la vida a un dels homes del Dr. Livesey. Qui és?
- o)** Sota la roba, el capità Smollet ha aconseguit transportar altres objectes fins a la fortalesa. Quina utilitat creieu que poden tenir?

<i>La bandera anglesa</i>	<i>Una Bíblia</i>	<i>Un cabdell de cordill</i>

<i>Una ploma, tinta, el diari de bord</i>	<i>Tabac</i>

19. (VR) Llegiu el capítol 16 de la VR («L'abandó de *La Hispaniola*») i responeu les preguntes següents:

- a)** Quan en Jim arriba a la palissada, sent la història que li expliquen els seus amics. Qui va desembarcar primer i amb quina intenció?
- b)** Com és la fortalesa?
- c)** Els amics d'en Jim senten el crit de dolor d'Alan, en ser assassinat. De qui creuen que és?
- d)** Quan el Dr. Livesey i la resta d'homes lleials tornen al vaixell, determinen que ha arribat el moment d'actuar. Què és el primer que fan?
- e)** Què transporten, amb una canoa, del vaixell fins a la fortalesa?
- f)** Un dels homes amagats amb els pirates els és fidel i marxa cap a terra amb ells. Qui és?
- g)** Quan, amb la canoa excessivament carregada, són a mig camí de terra, es produeix el primer tiroteig. Quines en són les conseqüències?
- h)** Què li passa a en Redruth?
- i)** Per a quants dies calculen que tenen provisions?

20. (VR) Llegiu el capítol 17 («La vida a la fortalesa») i 18 («La proposta de Silver») de la VR, i responeu les preguntes següents:

- a) Com és la fortalesa on es refugien en Jim i els seus companys?
- b) El capità reuneix tots els homes i assigna una tasca a cadascú. Quina és la que correspon a en Jim?
- c) Després del primer dia de lluita, valoren la situació en què es troben. Ompliu la taula següent amb la informació més important:

	<i>Valoració de la situació</i>	<i>Possible solució</i>
<i>Provisions</i>		
<i>Salut</i>		
<i>Nombre de pirates</i>		

- d) De sobte veuen en John Silver, acompanyat d'un altre home, apropar-se a la palissada amb una bandera blanca. Quines intencions creuen que té, d'entrada?
- e) En Silver entra a la fortalesa per dialogar i mirar d'arribar a un pacte. Què els proposa?
- f) Què respon el capità? S'hi avé?

21. (VC) Llegiu els capítols 19 («En Jim Hawkins continua la narració: La guarnició del fortí») i 20 («L'ambaixada d'en Silver») de la VC i responeu les preguntes següents (recordeu que, a partir del capítol 19, torna a ser en Jim Hawkins qui relata les aventures de la novel·la):

- a) Amb quin altre nom es coneix la bandera dels pirates?
- b) En Ben Gunn no vol acompanyar en Jim a la fortalesa. Què li demana?
- c) Quina bandera veu en Jim que oneja al vaixell?
- d) Què té en Ben Gunn amagat darrere una gran roca blanca?
- e) Com és la fortalesa?
- f) Per estar ocupats, el capità els assigna tasques. Quines ha de fer en Jim?
- g) El Sr. Trelawney, el Dr. Livesey i el capità Smollet fan una valoració de la seva situació. Hi troben desavantatges i avantatges. Escriviu-los en aquesta taula i digueu per què ho són:

<i>Desavantatges</i>		<i>Avantatges</i>	
<i>Quins són?</i>	<i>Per què?</i>	<i>Quins són?</i>	<i>Per què?</i>

- h)** Al matí següent, en John Silver i un altre home s'apropen a l'empalissada amb la bandera de treva. Quines intenció creu el capità Smollet que té, d'entrada?
- i)** Per les paraules d'en Silver, en Jim dedueix que només queden 14 pirates. Com creu que ha mort l'últim?
- j)** Quin tracte proposa en Silver?
- k)** Què respon el capità? S'hi avé?

22. (VC/VR) Llegiu el capítol 21 de la VC o el 19 de la VR («L'atac»), i responeu les preguntes següents:

- a)** Quin dels bàndols és el que inicia la lluita?
- b)** Com hi participa, el protagonista?
- c)** L'últim que s'havia aliat amb els homes del Sr. Trelawney era en Gray. Es manté fidel al seu bàndol o els traeix?
- d)** Quina és la situació, després de la lluita? Feu una creu al costat del nom de cada personatge, segons el seu estat:

<i>Personatge</i>	<i>Sa i estalvi</i>	<i>Ferit</i>	<i>Agonitzant, inconscient</i>	<i>Mort</i>
Capità Smollet				
Sr. Trelawney				
Dr. Livesey				
Jim				
Un criat del Sr. Trelawney				
L'altre criat del Sr. Trelawney				
Gray				

e) Els pirates aconseguixen fer-se amb la fortalesa?

23. (VC/VR) Llegeix els capítols 22 («Com començà la meua aventura al mar»), 23 («La marea baixa») i 24 («La travessia del cuiracle») de la VC, o els capítols 20 («L'escapatòria»), 21 («A la deriva») i 22 («Enmig del mar») de la VR, i respon les preguntes següents:

(VC/VR)

- a) Quina intenció creu en Jim que té el Dr. Livesey quan surt armat de la fortalesa?
- b) Què planeja en Jim, quan s'endú armes i alguns queviures?
- c) De camí cap a la roca blanca, en Jim veu *La Hispaniola*. Què li crida l'atenció?
- d) Amb un mitjà de transport per arribar a *La Hispaniola*, en Jim té una idea perquè els pirates no puguin fugir. Quina és?
- e) Per què en Jim ha d'esperar que el cable que amarra el vaixell no estigui tens?
- f) Què fan els pirates, a terra, mentrestant?
- g) Amb quin problema es troba, en Jim, després d'haver desancorat el vaixell?
- h) Us sembla que en Jim sap nedar?
- i) Des de la petita embarcació, en Jim veu uns animals que li són desconeguts i que li semblen monstruosos. Què són? Amb quin altre animal els compara?
- j) Per què, malgrat els perills i les dificultats, en Jim torna a pujar a *La Hispaniola*?

(VC)

- k) A la pàgina 194 podeu llegir la descripció acurada que en Jim fa de l'embarcació construïda per en Ben Gunn. Copieu-la i mireu de fer-ne el dibuix:

Descripció	Dibuix

- l) Just després de tallar l'amarra de *La Hispaniola*, en Jim fa una ullada a l'interior del vaixell del cuiracle estant. Què hi veu que explica que els pirates no hagin sentit res?

24. (VC/VR) Llegiu el capítol 25 («Com vaig arriar la bandera negra») i 26 («Israel Hands») de la VC, o el capítol 23 («La bandera pirata») de la VR, i feu l'activitat següent:

Decidiu quina de les dues opcions completa correctament cada frase.

1. Un dels pirates que troba en Jim en pujar a <i>La Hispaniola</i> ...	☐ és a terra, immòbil, amb els braços en creu.
	☐ s'amaga darrere una bóta armat amb un ganivet.
2. L'altre pirata que troba en Jim en pujar a <i>La Hispaniola</i> ...	☐ canta, borratxo, agafat a una ampolla de rom.
	☐ és a la vora de la coberta, amb el cap sobre el pit.
3. Com que veu taques de sang, en Jim creu que...	☐ s'han matat l'un a l'altre.
	☐ entre tots dos han mort els altres per aconseguir el botí.

4. En Jim pacta amb un dels pirates que...	l'ajudarà a dur <i>La Hispaniola</i> a terra a canvi de beguda.
5. El pirata...	no el matarà si es queda tancat a la bodega.
6. Les armes d'en Jim són inservibles perquè...	fuig llançant-se per la borda.
7. El pirata fereix Jim amb un ganivet...	ataca en Jim.
	la pólvora s'ha mullat.
	ha perdut la munició.
	i es llança al mar amb la intenció de fugir nedant.
	i Jim el mata després de recarregar l'arma.

25. (VC/VR) Llegiu el capítol 27 («Doblons de vuit») de la VC, o el capítol 24 («Doblons!... Doblons!... Doblons!...») de la VR, i responeu les preguntes següents:

- En Jim està ferit. Què li fa més por que la ferida, però?
- En quin estat abandona *La Hispaniola*, en Jim, en fer-se fosc?
- Com més s'apropa a la fortalesa, més intensament sent un soroll que li és familiar i que li recorda els seus companys. Quin és?
- Qui crida, enmig de la nit, i desperta tothom que dorm a la fortalesa?
- Qui ha trobat, en Jim, instal·lat a la fortalesa?

26. (VC/VR) Llegiu el capítol 28 («Al campament enemic») de la VC, o el capítol 25 («Al camp enemic») de la VR, i responeu les preguntes següents:

- Quants pirates hi ha a la fortalesa? En quin estat?
- Amb quin argument en John Silver mira de convèncer en Jim perquè s'uneixi al seu bàndol?
- Com s'ha esdevingut que siguin els pirates i no el Dr. Livesey i els seus companys els qui siguin a la fortalesa?

- d) Un dels pirates vol atacar en Jim, però en John Silver el protegeix. Quines intencions té, en defensar-lo?
- e) Qui té el mapa del tresor?
- f) Què sospita en Silver, sobre el bàndol del Sr. Trelawney?

27. (VC/VR) Llegiu el capítol 29 («De nou la marca negra») de la VC, o el capítol 26 («Una altra vegada la taca negra») de la VR, i feu les activitats següents:

(VC/VR)

- a) Un cop els pirates tornen de deliberar, lliuren alguna cosa a la mà a en John Silver. Què és i què significa?
- b) Escriviu en aquests quadres quins són els motius pels quals els pirates estan descontents amb el capità Silver i amb quins arguments es defensa aquest:

Motius pels quals els pirates estan descontents

Arguments amb els quals es defensa en Silver

- c) Qui ocupa el lloc de capità dels pirates, després de la discussió?
- d) Sabem que tots els homes temen en John Silver perquè és un home cruel, violent i sense pietat. Tanmateix, en aquest cas no ha fet servir la força, per sortir-se amb la seva. Com ho ha fet?

(VC)

- e) D'on han tret el paper per fer la marca, els pirates?
- f) Què significa la paraula *superstició*? Creieu que els pirates són supersticiosos?

28. (VC/VR) Llegiu el capítol 30 («Sota paraula») de la VC, o el capítol 27 («Sota paraula d'honor») de la VR, i responeu les preguntes següents:

(VC/VR)

- a) Què fa, el Dr. Livesey, en la seva visita als pirates, a la fortalesa?
- b) Què li demana en Silver al Dr. Livesey?
- c) Després de la conversa amb el Dr. Livesey, en Silver s'aparta perquè en Jim i el doctor puguin parlar. Per què en Jim no aprofita el moment per escapar, tal i com li diu el doctor?
- d) Abans de marxar, el Dr. Livesey dóna un consell a en Silver, referent a la recerca del tresor. Quin és?

(VC)

- e) Quina és la malaltia que tenen alguns pirates? Què els l'ha causada?

29. (VC/VR) Llegiu els capítols 31 («La recerca del tresor: La pista d'en Flint») i 32 («La recerca del tresor: La veu entre els arbres») de la VC, o els capítols 28 («El mapa de Flint») i 29 («La veu entre els arbres») de la VR, i responeu les preguntes següents:

- a) En Jim se sent especialment inquiet per tres motius. Quins són?
- b) Sota un arbre, els pirates troben un esquelet humà, amb els ossos dels braços estesos per sobre el cap. Què els fa pensar, la postura de l'esquelet?
- c) Com creuen que ha anat a parar aquest esquelet sota aquest arbre i, precisament, en aquesta postura?
- d) A partir d'aquesta troballa, l'ànim dels pirates s'ha trasbalsat. Per què? De què tenen por?
- e) Els pirates seuen a descansar. De sobte senten una veu. Què canta i què diu? Per què els atemoreix tant?
- f) Qui és l'únic que, encara que una mica atemorit, conserva mitjanament la calma?
- g) En Silver acaba identificant la veu com la de Ben Gunn, el qual creuen tan mort com en Flint. Per què, doncs, no cal tenir-li por?
- h) Després de caminar una estona, els pirates es troben amb una bona sorpresa. Quina?

30. (VC/VR) Llegiu el capítol 33 de la VC («La caiguda d'un capità») o el 30 del mateix nom de la VR i responeu les preguntes següents:

- a) Quin fet inesperat salva en Silver i en Jim de ser atacats pels pirates?
- b) Què sent en Ben Gunn, davant d'en Silver?
- c) On és ara el tresor? Com hi ha anat a parar?

- d) Per quin motiu el Dr. Livesey havia entregat el mapa del tresor a en Silver?
- e) De qui era la veu que, en el capítol anterior, havia espantat tant els pirates?
- f) Quina és la nova situació de John Silver?
- g) Amb quina finalitat el Dr. Livesey destrossa un dels dos bots?
- h) A la cova, hi ha el tresor, el capità Smollet i el Sr. Trelawney. Què li promet a en Silver, aquest últim?

31. (VC/VR) Llegiu el capítol 33 («El final») de la VC o el capítol 31 («Final») de la VR i responeu les preguntes següents:

- a) Quin contacte tenen, en Jim i els seus amics, amb els tres pirates, durant els dies que transporten el tresor fins al vaixell?
- b) Què en fan, dels tres pirates?
- c) Què fa en Silver, en la travessia de tornada?
- d) Quants homes arriben al port de Bristol, dels que havien començat l'aventura?

32. (VR) Com ha acabat l'aventura, per a en Jim i els seus companys que han sobreviscut?

33. (VC) Al final de la narració, en Jim ens explica què han fet alguns dels seus companys en tornar a Anglaterra. Escriviu-ho a continuació:

<i>Capità Smollet</i>	
<i>Gray</i>	

<i>Ben Gunn</i>	
<i>John Silver</i>	

3. DESPRÉS DE LLEGIR: UN VIATGE DE NOVEL·LA

Amb la lectura de *L'illa del tresor* heu fet un viatge a una illa perduda enmig del mar, en una goleta del segle XVIII i amb uns companys de travessia que us han dut més d'un ensurt però, també, força aventures.

Us proposem que, mitjançant les activitats d'aquest bloc del dossier, refeu el viatge. Cal que tingueu en compte, però, que haureu de tornar més de dos segles enrere i que ja sabeu com acabarà la vostra aventura.

3.1. Destí: una illa desconeguda

Fins no fa gaires anys, els mariners havien de servir-se de cartes nàutiques, compassos, brúixoles i l'observació de les estrelles, entre d'altres, per situar-se al mar. A més, havien de fer càlculs molt complexos en els quals havien de tenir en compte la velocitat de creuer, el desplaçament a causa del vent i l'onatge, i confiar que la meteorologia els duria vents més o menys propicis. Actualment, els sistemes de posicionament per satèl·lit (els coneguts GPS, *Global Position System*) i els sistemes de navegació han facilitat força aquesta tasca. N'hi ha prou amb un petit receptor per conèixer les coordenades exactes de la nostra situació al planeta.

3.1.1. On som ara?

1. (VC/VR) Sabeu quina és la vostra posició, ara mateix? Amb el programa *Google Earth* ho esbrinareu de seguida (si no el teniu instal·lat a l'ordinador, podeu descarregar-lo gratuïtament a la pàgina web <http://earth.google.com/intl/es/>):

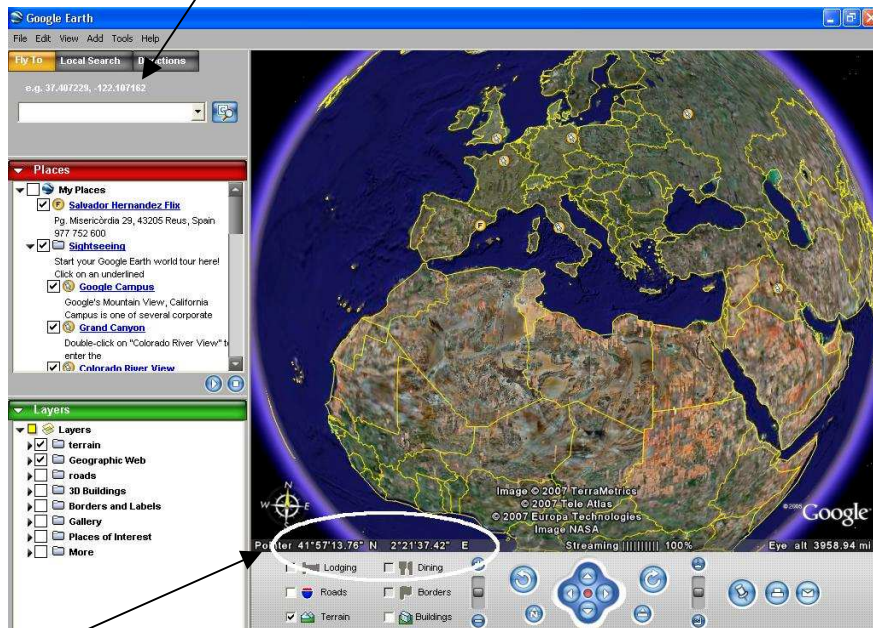
El programa us mostrarà una imatge aèria de la població que li indiqueu. Podeu apropar-vos-hi fent clic sobre el símbol +.

Escriviu a continuació la vostra població i les coordenades que li corresponen:

Població:

Coordenades:

Escriuiu aquí el nom de la vostra població

Aquí, hi veureu les coordenades

2. (VC/VR) El procés pot fer-se a la inversa, també. Movent-vos amb el cursor per sobre el mapa, veureu que les xifres de les coordenades varien, segons quin lloc senyaleu. Seríeu capaços de descobrir quines poblacions s'amaguen rere aquestes coordenades?

- a) 40° 35' 12" N 8° 17' 56" E
- b) 41° 31' 20" N 0° 20' 56" E
- c) 42° 50' 01" N 2° 55' 08" E
- d) 38° 05' 10" N 0° 39' 04" O

En la imatge següent hi ha localitzada la primera de les poblacions.

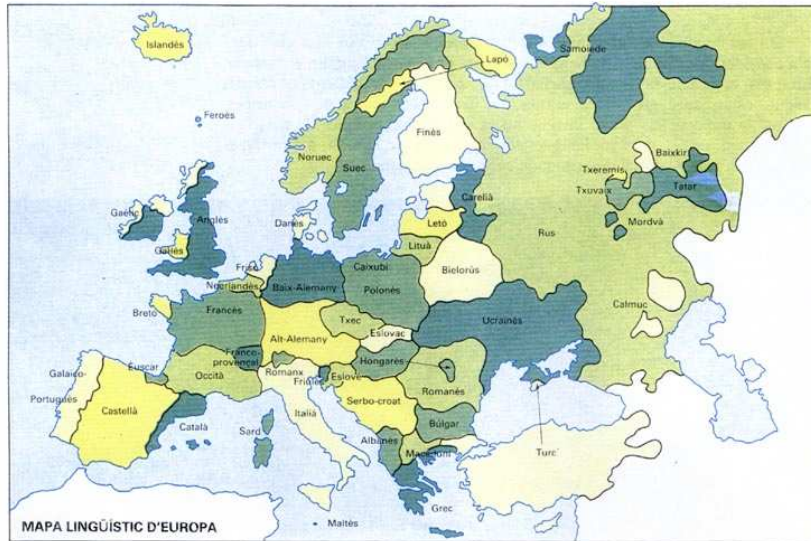

Localitzeu les altres tres i senyaleu-les en aquest mapa:

<http://www.xtec.cat/recursos/socials/mapes/europa.htm>

3. Sabríeu identificar quin és el territori que delimiten aquestes quatre poblacions? En el mapa següent, podreu trobar-hi una pista:

<http://images.indymedia.org/imc/barcelona/mapaeuro.jpg>

3.1.2. Escenaris de la novel·la

En la novel·la, Stevenson anomena moltes localitzacions: algunes són l'escenari on succeeixen els fets de l'obra; d'altres, són mencionades per alguns personatges en recordar aventures anteriors.

1. (VC) Ara que sabeu com usar el programa *Google Earth*, marqueu en el mapa les localitzacions referides per Stevenson a *L'illa del tresor*. Si ho preferiu, podeu consultar qualsevol atlas.

Bristol (p. 13), Illa de les Tortugues (actualment anomenades Illes Caiman) (p. 15), les Antilles (p. 15), Trinitat (p. 54), Madagascar, Surinam, Portobello (p. 91).

2. (VC) La situació de l'illa es manté en secret durant tota la novel·la, com també quin és el trajecte que realitzen i la direcció en què naveguen. En Jim, però, escriu que navegaven seguint la direcció dels vents alisis.

Llegiu la informació que en dóna la *Gran Enciclopèdia Catalana*:

alís *m pl METEOR* Vents baixos i constants que bufen a la zona tòrrida, des de les faixes tropicals anticiclòniques cap a la zona de les calmes equatorials, de manera que a l'hemisferi boreal són del NE, i a l'austral del SE.

Si sabem que el vaixell amb què viatjava va sortir de Bristol, quin rumb duia?

3. (VC/VR) En Jim narra la seva arribada als molls del port de Bristol de la manera següent:

(VC)

Vam emprendre el camí cap allà i, amb gran alegria, vaig poder observar els molls i la gran quantitat de vaixells de tota mida, arboradures i nacionalitats. En un d'ells els mariners cantaven mentre treballaven; en un altre, els homes estaven enfilats dalt d'uniques cordes que no semblaven més gruixudes que el fil d'una aranya. Encara que tota la vida havia viscut al costat del mar, semblava com si no l'hagués vist mai. (p. 69)

(VR)

Era al port, que vam recórrer meravellats. Hi havia moltíssims vaixells de totes mides i nacionalitats, i hi treballaven mariners amb arracades a les orelles i llargues cues greixades amb brea. Tot i que havia passat la vida prop de l'aigua, em semblava que veia el mar per primera vegada. (p. 45)

- a) El protagonista s'ha meravellat de tal manera de tot el que ha vist que li sembla que veu el mar per primera vegada. Recordeu la primera vegada que va veure algun lloc que us va impressionar? Com expressaríeu les sensacions que us va provocar?
- b) Escriviu un text d'unes vuit línies exposant les sensacions que va viure en veure algun lloc per primera vegada. També podeu triar un lloc imaginari i crear un text de ficció.

4. (VC) El protagonista explica com és l'illa del tresor i què hi troba. El tipus de text que s'usa per exposar com són els llocs, les coses o les persones és el text descriptiu. Tots els fragments següents en són exemples. Formen part de la descripció de l'illa. Proveu de situar cada fragment al mapa:

Fragment 1

El paisatge apareixia cobert per boscos grisosos. Només unes ratlles de sorra groguenca a la platja i uns arbres alts, semblants als pins, aïllats o en grups, trencaven aquella monotonia trista i grisa. Els turons s'alçaven entre la vegetació com torres de roca nua. Tots tenien formes estranyes i La Ullera, que era uns dos-cents o tres-cents peus més alt que els altres, era el que tenia la forma més estranya: era molt escarpat per tots els costats i el cim era pla, la qual cosa li donava un aspecte de pedestal. (p. 113)

Fragment 2

Calia arriar els bots i remar per arrossegar el vaixell unes tres o quatre milles doblant la punta de l'illa i portar-lo fins a la cala de l'illa de l'Esquelet. (p. 114)

Fragment 3

Aquell lloc estava molt arrecerat, envoltat de boscos i amb arbres que arribaven fins a la marca del nivell de plenamar; les platges eren planes i els turons s'alçaven a certa distància i formaven una mena d'amfiteatre. Dos rierols, o millor dit, dos aiguamolls, desembocaven en aquesta mena de toll envoltat per una vegetació d'una verdor enlluernadora. (p. 115)

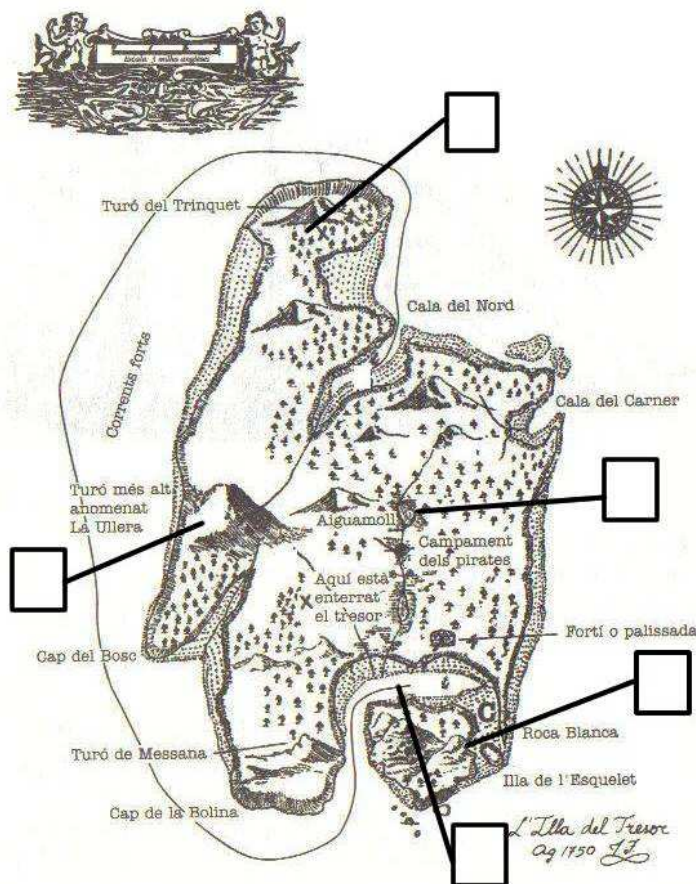
Fragment 4

Després vaig anar a parar a un bosquet d'aquesta mena d'arbres semblants al roure –més tard vaig saber que es deien alzines- que creixien com esbarzers al costat de la sorra, amb unes branques que adoptaven les formes més estranyes i un fullam espès. El bosquet s'estenia des del cim d'una de les dunes i es feia més alt i ample en arribar al límit de l'aiguamoll cobert de canyes, per on passava un dels rierols que arribava fins a l'ancoratge. El pantà estava cobert

per un núvol de calitja, a causa del fort sol, que desdibuixava la silueta de La Ullera. (p. 121-122)

Fragment 5

Vam passar de llarg les terres altes per arribar a un paisatge alt i arenós poblat de pins nans, que també vam deixar enrere en tombar el turó que rematava l'illa pel nord. (p. 216)

(Editorial Barcanova)

5. (VC/VR) En el seu relat en Jim descriu paratges que veu per primera vegada. També descriu un animal que, per a ell, era totalment desconegut:

(VC)

L'illa estava deshabitada, havia deixat enrere els meus companys de travessia i, davant meu, només hi havia animals salvatges i ocells exòtics. Pertot arreu descobria plantes en flor que m'eren desconegudes. També vaig veure serps i una d'elles va alçar el cap des d'una pedra i va fer un xiulet semblant al d'una baldufa quan gira. Ni em va passar pel cap que era un enemic mortal i que aquell sorollet era el famós cascavell! (p. 121)

Damunt les parts més planes de les roques, vaig veure dos o tres grups d'uns enormes monstres llimacosos –com llimacs– que, tot xisclant, feien capbussades a l'aigua.

Després he sabut que allò eren lleons marins i que són inofensius [...]. Preferia morir-me de gana que enfrontar-me a perills com aquells. (p. 203-204)

(VR)

L'illa estava deshabitada, deserta. Molt allunyat dels mariners, vaig començar a caminar entre els arbres. A cada pas descobria plantes desconegudes, o sentia lliscar les serps. Una va treure el cap per l'escletxa d'un penyal, i em va llançar un xiulet agut com el d'una fletxa. Tot i que jo, llavors, encara no ho sabia, era una serp de cascavell. (p. 81)

A més, vaig veure que per la riba s'arrossegaven molts monstres estranys i viscosos, semblants a llimacs gegants.

Després vaig saber que eren foques inofensives, però llavors em van fer molta por. (p. 121)

Observeu aquestes imatges:

(VC) Lleó marí:

<http://recursos.cnice.mec.es/>

(VC/VR) Llimac:

ca.wikipedia.org

(VR) Foca:

<http://recursos.cnice.mec.es/>

En la seva descripció, en Jim diu que els animals eren *com* o *semblants a llimacs*. En aquest cas, Stevenson va aprofitar la semblança dels animals per tenir un punt de referència a l'hora de fer la descripció. Aquest recurs s'anomena *comparació*.

a) Trieu un d'aquests animals i feu-ne una descripció oral. Mireu de comparar-lo amb altres animals:

Cigne

Zebra

Escarabat

Lloro

Totes les imatges: <http://recursos.cnice.mec.es/bancoimagenes4/>

- b) Feu el mateix amb qualsevol altre animal, el nom del qual haureu escrit en un paper però sense que els vostres companys i companyes el sàpiguen. Mireu de ser tan precisos com pugueu. Qui aconsegueixi fer-se entendre més ràpid, guanya!

6. (VC/VR) El protagonista fa una descripció ben acurada de la construcció en què es refugia amb els seus companys:

- a) Llegiu-la i, a continuació, feu-ne un plànol:

(VC)

Aquesta construcció s'alçava damunt d'un muntijol per aprofitar una font natural d'aigua fresca que brollava al seu cim. En aquell turonet i al voltant de la font, algú hi havia fet un petit fortí de troncs, amb una capacitat per a una quarantena d'homes i una espitllera a cada costat per als mosquets. Al voltant de l'edifici havien deixat un espai considerable i el conjunt estava tancat per una palissada d'uns sis peus d'alçada, sense cap porta ni obertura, massa sòlida per ser abatuda sense esforços i massa allunyada per amagar els possibles assaltants. (p. 142)

L'edifici estava fet de troncs de pi sense escairar, tant el sostre com les parets i el terra. Aquest darrer s'alçava a un peu o a un peu i mig per damunt de la superfície de la sorra. Hi havia un porxo a l'entrada i, a sota, una font amb una pica una mica estranya: una gran caldera de vaixell [...]. Prop de la palissada – massa prop, deien els meus amics –, el bosc recuperava la seva espessor [...]. La xemeneia del fortí consistia en un simple forat fet al sostre pel qual només sortia una petita part del fum. (p. 166-167)

(VR)

[La palissada] estava feta amb troncs d'arbres i era prou gran per donar refugi a cinquanta homes. A l'interior hi brollava una font. (p. 93-94)

Tant els murs de la fortalesa com el terra i el sostre eren construïts amb troncs de pins. Un bosc espès l'envoltava per totes bandes. [...] A dins no hi havia xemeneia, només un forat al sostre, pel qual sortia part del fum. (p. 99-100)

PLÀNOL

- b) Feu grups de tres. Un dels membres del grup ha de descriure oralment casa seva i, els altres dos, dibuixar-ne el plànol en un full. En acabar, compareu el resultat. Feu l'activitat tres cops: tots els membres del grup heu de descriure casa vostra.

7. (VC/VR) A la novel·la, els personatges troben una dificultat pròpia de les zones tropicals que no és causada per cap dels homes a què s'enfronten: la malària.

- a) Llegiu aquests fragments de la novel·la:

(VC)

No bufava ni una mica de vent i només se sentia el so distant de les ones que rompien contra la platja i les roques.

El lloc on estàvem ancorats feia una curiosa pudor de resclosit; una barreja d'olors de fulles mullades i troncs podrits. Em vaig fixar que el doctor no deixava d'ensumar com qui olora un ou podrit.

–No sé si aquí hi ha un tresor –va dir–, però m'hi jugo la perruca que és fàcil agafar-hi febre. (p. 115)

[...]

Això us passa per rucs –va replicar el doctor–, i perquè no teniu prou seny per distingir entre un aire sa i un altre d'enverinat, entre la terra seca i un aiguamoll pudent ple d'infeccions. Probablement, tot i que només és una opinió personal, perdreu la vida abans d'haver-vos pogut desfer de la malària. Acampar a l'aiguamoll! Silver, em sorpreneu. Sou molt més espavilat que aquesta colla, però, aparentment, no teniu ni la més mínima noció de les regles d'higiene. (p. 261)

(VR)

No corria ni la brisa més lleugera. Un vapor sufocant de fulles humides i podrides surava en l'aire.

–Jo no sé si trobarem cap tresor –va comentar el doctor Livesey–, però segur que aquí ens posarem tots malalts. (p. 76-77)

- b) Llegiu, també, el text sobre la malària que teniu a continuació, fragment de l'article *Microorganismes i malalties infeccioses*, de Xavier Varela:

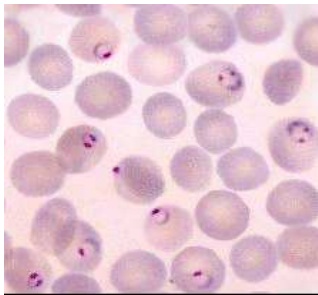
El paludisme o malària

Hi ha quatre espècies diferents de plasmodis (Gènere *Plasmodium*) que provoquen aquesta malaltia infecciosa; cadascuna de les espècies causa un tipus de malària diferent. La característica més peculiar d'aquest grup de protozoous és el seu cicle vital, molt complex, en el que intervenen fins a dos hostes diferents.

El primer és el mosquit anòfel (Gènere *Anopheles*) que serveix de transmissor de la malaltia, i l'altre és la persona infectada. El mosquit l'elimina per la saliva inoculant-lo durant les picades a les persones. El plasmodi a continuació passa de la sang al fetge provocant la destrucció de cèl·lules hepàtiques, i d'aquí torna a la sang per introduir-se a l'interior dels glòbuls vermells o eritròcits, on van creixent fins que els eritròcits infectats es trenquen tots alhora.

Mosquit anopheles
(www.malaria.org.za)

Globus vermells infectats
(www.malaria.org.za)

Quan un nou mosquit pica el malalt, alguns dels plasmodis passen a l'estómac dels mosquits i posteriorment a la saliva, d'aquesta manera s'inicia de nou el cicle. El principal símptoma de la malaltia són els accessos febrils que coincideixen amb el trencament dels eritròcits i amb un ritme cada tres o quatre dies segons els tipus de malària.

La malària és una de les malalties més importants del Tercer Món. Hi ha un mínim de 100 milions de casos cada any amb una mortalitat de tres milions. El tractament tradicional és a base de quinina (antipirètic –que rebaixa la febre– i antipalúdic), però actualment s'utilitza la cloroquina, que també s'usa com a preventiu per a les persones que s'han de desplaçar a llocs on la malària és endèmica.

(<http://www.cienciasnaturals.com/microorg/miact/malar.html>)

- c) Quina és, segons el doctor Livesey i en Jim, la causa de la malaltia?
- d) Cerqueu els ètims de les paraules *malària* i *paludisme*.
- e) Actualment, quina se sap que és la causa de la malaltia?
- f) Creieu que hi ha alguna relació entre la causa atribuïda a la malaltia al segle XVIII i la que coneixem actualment?

3.2. Objectiu: a la recerca d'un tresor

1. (VC/VR) L'objectiu del viatge que fan els personatges de *L'illa del tresor* és trobar un tresor. Després de moltes aventures i perills, en Jim veu complert el seu somni:

(VC)

En un racó del fons, il·luminat per les flames, vaig veure un munt de monedes i piles de lingots d'or. Era el tresor d'en Flint que havíem vingut a buscar des de tan lluny i que havia costat la vida de disset homes de La Hispaniola. Quantes n'havia costat reunir-lo, quanta sang i quantes tragèdies, quants bons vaixells descansaven ara al fons del mar, quants homes valents havien passat pel tauló amb els ulls embenats, quantes canonades, quanta vergonya i mentida i crueltat, potser ningú no ho sabia. (p. 291)

(VR)

Al fons de tot, en un racó, brillaven piles de monedes i lingots d'or. Era el tresor del capità Flint, que havíem vingut a buscar des de tan lluny i que havia costat la vida a disset homes de la Hispaniola. (p. 173)

- a) Creieu que aconseguir un tresor, com havia fet en Flint, justifica els fets delictius i poc ètics que cal cometre?
- b) Trobeu correcte que en Jim i els seus amics es reparteixin el tresor i que se'l quedin, tot i que l'or havia estat robat? La legislació actual prohibeix, per exemple, comprar mercaderies robades.

2. (VC/VR) El tresor de la novel·la són diners, béns materials. Com sabem, aquests béns són la motivació que mou tots els personatges de l'obra. Paradoxalment, quan arriben al lloc senyalat al mapa, hi troben un gran clot. D'altra banda, en Ben Gunn, que ha posseït el tresor durant força temps, no n'ha pogut gaudir. L'or, a l'illa, no té cap utilitat. Sembla que l'autor ens fa reflexionar sobre el valor real dels béns materials:

- a) Quines altres coses podem considerar molt valuoses, tresors? Feu grups i proposeu, cada un, un bé no material que pugui considerar-se un tresor. Després, trieu-ne un entre tots els membres del grup:

El nostre tresor: _____

- b) Compareu la vostra resposta amb el que havíeu apuntat a l'activitat 4.c) de l'apartat I.1.2. («Illes i tresors»), d'abans de llegir.

3. (VC/VR) Stevenson va escriure aquesta novel·la després d'haver dibuixat el mapa d'una illa imaginària en la qual hi havia un tresor amagat. Sembla que l'existència prèvia del mapa del tresor el va fer escriure la novel·la per entretenir la seva família.

De fet, el mapa és la causa i l'origen de l'aventura i, la seva possessió, un dels eixos argumentals de l'obra.

- a) Les instruccions que acompanyen un mapa per trobar alguna cosa amagada són un exemple de text instructiu. Llegiu-ne les característiques principals a continuació:

El text instructiu

Un text instructiu té la finalitat d'ensenyar a fer alguna cosa, dirigir o aconsellar algú sobre els passos que cal seguir per assolir un objectiu.

Cal que la informació que es presenta sigui especialment clara, perquè pretén ser útil a l'hora de donar instruccions. És recomanable que es divideixi en apartats o paràgrafs perquè l'estructura de la informació sigui tan visual com sigui possible.

www.xtec.cat

Recursos:

- *Il·lustracions o gràfics per tal de complementar les instruccions.*
- *Sintaxi simple, amb oracions curtes.*
- *El temps verbal més utilitzat és l'imperatiu.*
- *Perífrasis d'obligació: haver de + infinitiu, caldre + infinitiu, cal que...*
- *Lèxic concret i precís.*
- *Ordinals i connectors lingüístics per mantenir l'ordre.*

b) Quins altres textos instructius coneixeu?

c) En grups (preferentment, els mateixos que a l'activitat 2.a) d'aquest mateix apartat, seguiu les instruccions següents:

- Dibuixeu un mapa del tresor.
- El territori del mapa serà el vostre centre educatiu.
- Inventeu símbols i feu, en un extrem, la llegenda amb el seu significat.
- Heu de planificar i posar per escrit cinc etapes/proves, com a mínim.
- Heu de deixar pistes en els llocs indicats al mapa, per poder continuar la recerca.
- Amagueu un full amb el nom del que a l'activitat 2.a) heu considerat un tresor en el lloc previst al mapa, vigilant que no sigui visible.
- Si voleu donar un toc especial al mapa, arrugueu el full fins a fer-ne una bola. Després, desplegueu-lo i submergeu-lo en cafè molt aigualit. Pengeu-lo fins que s'assequi. Semblarà un pergamí antic!

d) Un cop acabat el mapa, intercanvieu-lo amb un altre grup i feu la recerca del tresor.

3.3. Companys de viatge

1. (VC/VR) A més de ser el narrador, en Jim és el gran protagonista de l'obra: no només és l'espectador d'alguns dels fets; també és qui condueix l'argument de l'aventura en protagonitzar els esdeveniments més importants:

a) (VC/VR) Podeu establir l'ordre dels fets següents? Uniu els quadres amb fletxes numerades:

Hostatja Billy Bones a l' <i>Almirall Benbow</i> .	Veu com el cec dóna la marca negra a en Billy Bones.	Escriu tot el que li va succeir a l'illa del tresor.
Descobreix el pla que ha organitzat en Silver.	Descobreix el mapa de l'illa del tresor dins el bagul de Billy Bones.	Col·labora a transportar el tresor fins a <i>La Hispaniola</i> .
Desembarca a l'illa amb els pirates, però l'explora sol.	Troba en Silver i els seus homes a la fortalesa.	És salvat pel Dr. Livesey i Ben Gunn en l'emplaçament del tresor.
Troba en Ben Gunn.	Mata un pirata que intenta assassinar-lo per l'esquena.	Puja a <i>La Hispaniola</i> i la duu a l'ancoratge de l'altre extrem de l'illa.
Aconsegueix fer-se fort a la palissada amb els seus companys.	Surt de la palissada sense avisar ningú.	Troba la petita embarcació construïda per Ben Gunn.

b) (VC) En Jim es manté fidel al Sr. Trelawney tot i que passa molta estona amb en Silver i la resta de pirates. En Silver el tempta en algunes ocasions perquè se'ls uneixi, però ell no ho accepta. Hem d'imaginar, tanmateix, que en Dick havia triat un camí diferent.

Llegiu aquest fragment:

En Dick havia tret la seva Bíblia i resava amb fervor. Havia rebut una bona educació, en Dick, abans de fer-se a la mar i començar a freqüentar males companyies. (p. 279)

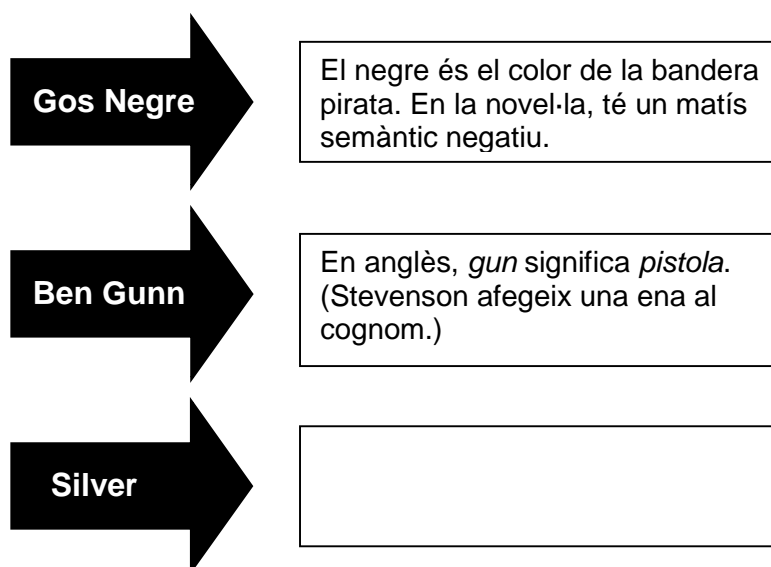
Debateu a l'aula la importància que tenen els amics i les amigues i l'educació durant l'adolescència. Podeu partir d'aquestes qüestions:

- Ens deixem influir pels altres?
- Fins a quin punt són responsables dels nostres actes?
- Quin paper juga l'educació?
- Cal aprendre a dir no, encara que això suposi ser apartat d'un grup?

2. (VC/VR) John Silver és el personatge més ambigu de tots. És evident que pertany al bàndol dels pirates, però la seva actitud en difereix en molts aspectes. De fet, és l'únic pirata que es guanya l'admiració d'en Jim.

D'entrada, el seu nom ja ens fa pensar que, per a Stevenson, és un personatge especial:

a) Què significa *silver*, en anglès? Busqueu-ho, apunteu-ho al quadre i compareu-lo amb el significat del nom dels altres dos pirates:

b) Escriviu en aquesta taula característiques negatives i característiques positives d'en Silver:

<i>Característiques positives</i>	<i>Característiques negatives</i>

3. (VC/VR) Stevenson estava molt interessat en la dualitat entre el bé i el mal. Es preguntava si eren oposats o bé si es complementaven. És un dels temes principals d'una de les seves obres, *L'estrany cas del Dr. Jekyll i Mr. Hyde*, la qual segurament coneixereu. A *L'illa del tresor*, també apareix aquest tema.

No passen gaires pàgines que els personatges de l'obra es classifiquen en dos grans grups: els bons (els homes del Dr. Livesey) i els dolents (els pirates).

Tot seguit trobareu fets i actituds que presenten els personatges i a partir dels quals són caracteritzats. Relacioneu-los, amb fletxes, amb el bàndol de personatges amb el qual cregueu que es correspon cada una:

	A	Les formes: demanar, <i>si us plau</i> , que es dispari un arma; agrair-ho després.	
	B	Guarir els enemics ferits.	
	C	Emborratxar-se fins a perdre el sentit.	
	D	Atendre els malalts de malària, encara que siguin enemics i que posi en perill la vida pròpia.	
	E	Mentir per aconseguir un propòsit.	
Pirates	F	Trair els companys.	Amics d'en Jim
	G	Matar persones del mateix bàndol.	
	H	Idea de la justícia contra la venjança: més val dur l'enemic davant un tribunal perquè sigui jutjat.	
	I	Incomplir les tasques de vigilància encomanades.	
	J	Dir la veritat, encara que això suposi un perill.	

4. (VC/VR) Els pirates vivien fora de la llei establerta pels governs. No obstant això, obeïen un codi propi i tenien les seves maneres de ser jutjats i, si era convenient, castigats. En Silver s'hi refereix explícitament, quan els seus homes volen destituir-lo com a capità:

(VC)

–Em pensava que havies dit que coneixies les normes –va dir en Silver, amb desdeny–. Però com que veig que no, jo te les recordaré. Si estic aquí assegut és perquè encara sóc el vostre capità i ho seré fins que no hàgiu exposat els vostres càrrecs contra mi i jo hi hagi respost. Mentrestant, aquesta marca negra no té cap valor. (p. 148)

(VR)

–Em sembla que no coneixeu les regles –va dir en Silver amb to de menyspreu–. No em mouré d'aquí fins que exposeu les vostres queixes i jo us hagi pogut contestar. Mentre no sigui així, la taca negra no té cap valor i jo continuo sent el vostre capità. (p. 148)

Quins articles del codi pirata podeu deduir amb la lectura de la novel·la? Escriviu-los en el pergamí:

Codi pirata

- 1r. El cap dels pirates és el capità.
- 2n. El capità podrà ser destituït si els pirates, en consell, així ho acorden.
- 3r.

5. (VC/VR) Imagineu que heu d'embarcar-vos per anar a la recerca d'un tresor a una illa desconeguda. Amb qui hi aniríeu? Feu la vostra pròpia tripulació, al vostre gust. Ara bé, cal que totes les persones que trieu siguin personatges de novel·les, còmics o pel·lícules:

<i>La meva tripulació</i>			
Capità/-na		Timoner/-a	
Comandant/-a		Vigilant/-a	
Cuiner/-a		Metge/-essa	
Personal de neteja		Companys/es de travessia	

6. (VC/VR) En la novel·la, cada personatge desenvolupa una funció dins l'argument i estableix algun tipus de relació amb algun o alguns dels altres personatges. D'aquesta manera, s'estableix una sèrie d'enllaços que acaben creant una xarxa de personatges.

Sabríeu dir qui és qui? Completeu el diagrama de la pàgina següent amb el nom dels personatges que us donem a continuació:

(VC)

Billy Bones

Israel Hands

Ben Gunn

John Silver

Trelawney

Gos Negre

Jim Hawkins

Pew

Dick i altres amotinats

Livesey

Smollet

Redruth i altres

(VR)

Billy Bones

pirata begut

Ben Gunn

John Silver

Trelawney

Gos Negre

Jim Hawkins

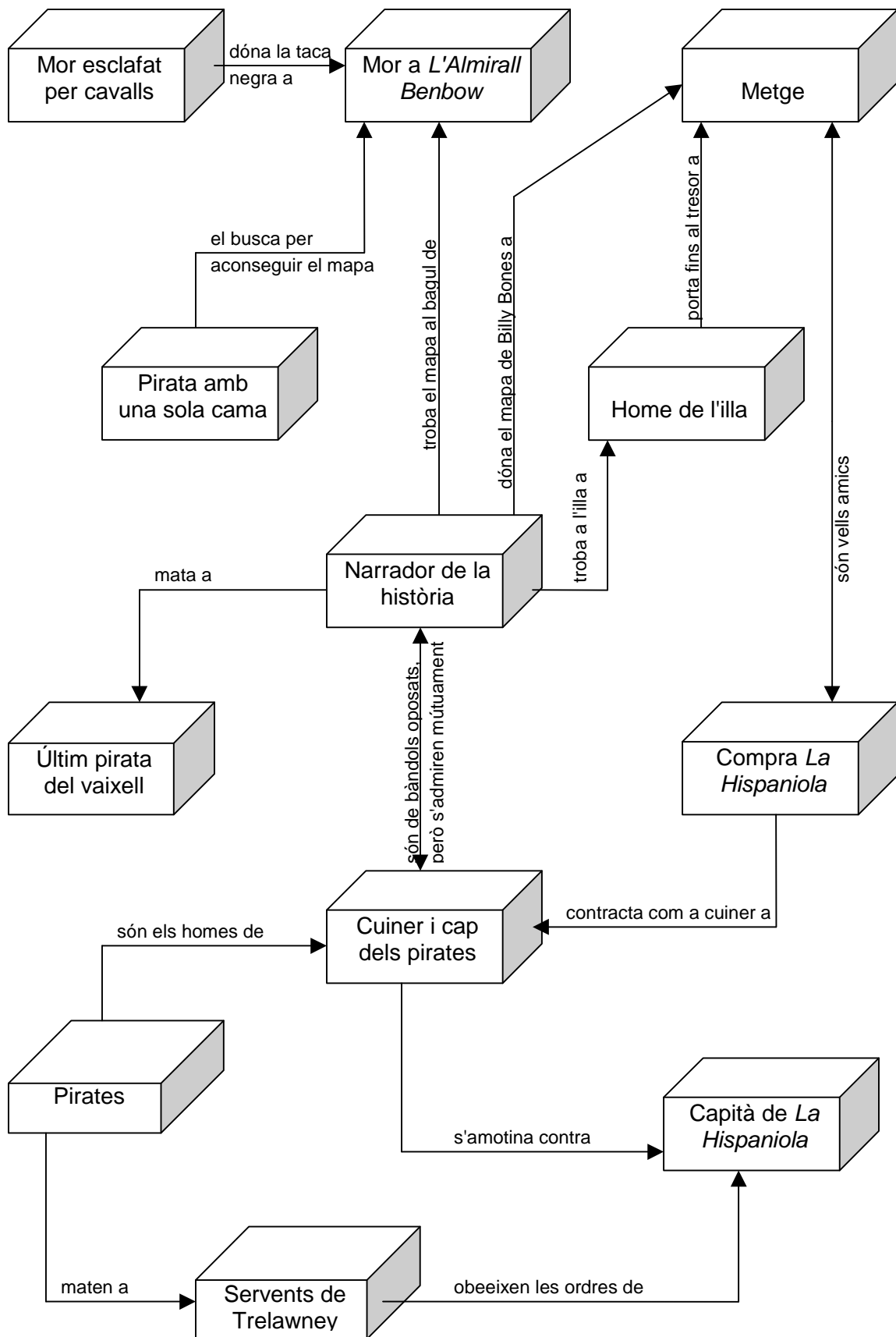
el cec

Dick i altres amotinats

Livesey

Smollet

Redruth i altres

3.4. Aprovisionament i recursos

3.4.1. Què ens hi endurem?

1. (VC/VR) Sovint es parla de les illes desertes com a paratges paradisiacs, on tothom voldria perdre's. Tanmateix, si l'illa a la qual volem escapar és deserta de veritat, ens trobarem amb moltes dificultats. Per aquest motiu, els personatges de *L'illa del tresor* miren de salvar tot el que poden del vaixell.

No va tenir la mateixa «sort», en Ben Gunn, quan el van abandonar a l'illa tres anys abans que en Jim el trobés, ni els tres pirates que no tornen, al final de l'aventura:

(VC)

Em van abandonar fa tres anys –va continuar l'home–, i des d'aleshores he sobreviscut menjant carn de cabra, mórtes i ostres. Un home s'ha d'espavilar com sigui. (p. 131)

«Pel que fa a tu, Benjamin Gunn –em van dir–, aquí tens un mosquetó, un pic i una pala. Tu et quedas aquí.» (p. 135)

[...]

Els vam deixar una bona provisió de pólvora i municions, una quantitat generosa de carn de cabra salada, unes quantes medecines i altres coses necessàries com ara eines, vestits, un tros de lona, un parell de brases de corda i, per expressa voluntat del doctor, una quantitat esplèndida de tabac. (p. 296)

(VR)

Em va explicar que uns pirates l'havien abandonat a l'illa feia tres anys. Des de llavors, s'havia alimentat únicament de carn de cabra salvatge i fruits del bosc. (p. 87)

Vam decidir abandonar-los a l'illa, i deixar-los una bona provisió de pólvora, bales, carn, medicaments i algunes eines. (p. 175)

Què us enduríeu a una illa deserta, per sobreviure-hi? En grups, decidiu quines dotze coses serien les més necessàries. Tingueu en compte que, a l'illa, hi haurà arbres fruiters, conills i un rierol. Després, poseu-ho en comú a l'aula:

1. _____	7. _____
2. _____	8. _____
3. _____	9. _____
4. _____	10. _____
5. _____	11. _____
6. _____	12. _____

2. (VC/VR) El narrador de la novel·la parla en diverses ocasions de carn salada. Salar la carn era el mètode de conservació més estès abans que es refrigerés o es congelés. En les travessies marítimes llargues, a més, els mariners tenien un altre inconvenient: no podien consumir fruita fresca. Sabeu què és l'escorbut? Informeu-vos sobre els símptomes d'aquesta malaltia i què la causa.

3.4.2. Els símbols

1. (VC/VR) En la novel·la, els personatges, tot i trobar-se en perill de mort gran part del temps, donen importància a la bandera sota la qual es troben: la bandera pirata i la bandera d'Anglaterra. També apareix una bandera blanca:

(VC)

Després, una altra pausa i, tot seguit, vaig veure onejar la bandera d'Anglaterra per damunt dels arbres, a un quart de milla de distància. (p. 137)

[El capità Smollet] va començar a treure tota mena d'objectes de sota la jaqueta i de les butxaques: la bandera anglesa, una Bíblia, un cabdell de cordill gruixut, una ploma, tinta, el diari de bord i unes quantes lliures de tabac. (p. 157-158)

–I ara! –exclamà–. En un lloc com aquest, on només vénen els cavallers de fortuna, pots estar segur que en Silver hauria hissat la bandera dels pirates, la Jolly Roger. (p. 163)

–Bandera de treva! –cridava algú i, tot seguit, un crit de sorpresa–. És en Silver! [...] Hi havia dos homes al costat de la palissada: l'un onejava un tros de roba blanca i l'altre, Silver en persona, estava tranquil·lament al seu costat. (p. 170-171)

–Per cert –vaig continuar–, no puc navegar sota aquesta bandera [pirata], senyor Hands. Així doncs, amb el vostre permís, l'arriaré. És millor navegar sense bandera que no pas amb aquesta. (p. 215)

(VR)

Al vespre, vaig veure que la Hispaniola continuava immòbil. Però la bandera negra dels pirates ondejava a la punta del pal. (p. 91)

Tots ells, amb aliments per a una setmana, a mitja ració diària, han desembarcat i hissat la bandera anglesa, el dia d'avui, a la fortalesa de l'illa del tresor. (p. 98)

La veu de Silver va contestar a l'instant, amb calma:

–Bandera blanca, capità! (p. 104)

Les banderes són importants perquè són símbols i estan carregades de significat: una nació, un estat, una ideologia...

Cada capità pirata podia tenir la seva bandera. Tenien en comú, però, els seus objectius: atemorir l'enemic i deixar ben clar que els pirates eren molt perillosos. A continuació podeu veure'n alguns exemples:

http://es.wikipedia.org/wiki/Jolly_Roger

- a) Com voldríeu que fos la vostra bandera, si fóssiu capitans d'un vaixell (pirata o no)? Dissenyeu-la. Feu que tingui, almenys, tres elements i digueu què simbolitzen:

La meva bandera	Símbols

2. Però no només les banderes són símbols. A *L'illa del tresor*, hi ha un element simbòlic que es va repetint al llarg de la novel·la: la cançó que canten els pirates:

(VC)

*Quinze homes damunt el cofre del **mort**,
ho ho ho, i una ampolla de **rom**.*

*El rom i el **diabre** han **acabat** amb els
altres,*

(VR)

*Quinze homes sobre el bagul del
mort,*

ah, ha, hai!

*I una ampolla de **rom**!*

Aquesta cançó té un to malastruc i recorda constantment que l'alcohol i la mort són els companys més fidels dels pirates. En negreta, podeu llegir les paraules que aporten aquest contingut simbòlic.

És ben diferent de *L'himne dels pirates* que heu llegit a l'activitat 3.a) de l'apartat 1.1. («No sóc un pirata...») d'Abans de llegir, que representa la llibertat i la força d'aquests mariners. En aquest cas, els mots més simbòlics són *mar, sol, lluna, vent, onada, cavall, senyors i glòria*.

Són diverses les cançons que relacionem amb ideologies o afeccions. Sabríeu dir a quines cançons pertanyen els fragments següents? Digueu quina idea transmeten i quines paraules són les més carregades simbòlicament:

Cançó 1

<i>Imagine there's no heaven, it's easy if you try, no hell below us, above us only sky. Imagine there's no countries, it isn't hard to do, nothing to kill or die for, and no religion too.</i>	<i>Imagine all the people, living life in peace yu-huh Imagine no possessions, I wonder if you can, no need for greed or hunger, a brotherhood of man.</i>	Títol: _____ Autor: _____ Idea: _____
Traducció al català: <i>Imagina que no hi ha cel, és fàcil si ho intentes, sense infern sota nostre, damunt de nosaltres només el cel. Imagina que no hi ha països, no és difícil de fer, ningú per qui matar o morir ni tampoc religió. Imagina tota la gent vivint la vida en pau... Imagina que no hi ha propietat, no sé si podràs. Que no hi ha enveja, ni tampoc fam, sinó homes vivint en germanor.</i>		

Cançó 2

<i>Vella xiruca, quantes hores passades, quanta alegria fas reviure al meu cor, quantes cançons al teu bon pas foren cantades no en resta cap record.</i>	<i>Pujant les muntanyes blanques de neu, fent ruta vers el cel blau m'has fet descobrir la joia del bon Déu i assaborir la pau.</i>	Títol: _____ Autor: _____ Idea: _____
---	---	--

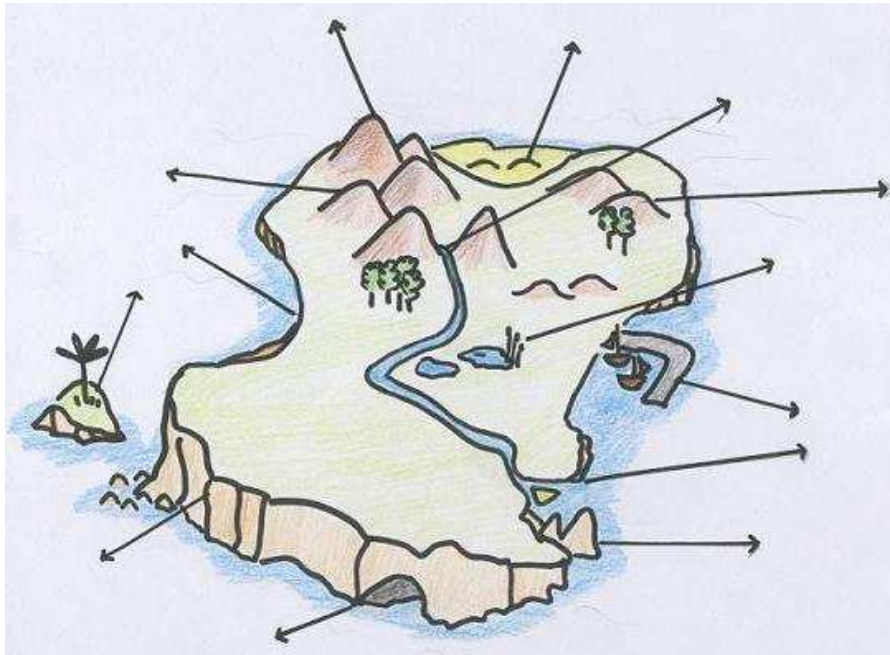
3. Quins altres símbols coneixeu? Dibuixeu-ne tres i digueu què simbolitzen:

3.4.3. Les paraules també importen

Per embarcar-se en un viatge tan llarg i tan perillós, cal, com hem vist, aprovisionar-se d'aliments, armes, eines i medicines. Fins i tot hem pensat en coses aparentment menys indispensables, com els símbols. Penseu, però, si podríeu córrer les mateixes aventures que en Jim sense uns coneixements bàsics de navegació i geografia. Oi que no? Comproveu si ja teniu prou provisions de coneixements amb les activitats següents.

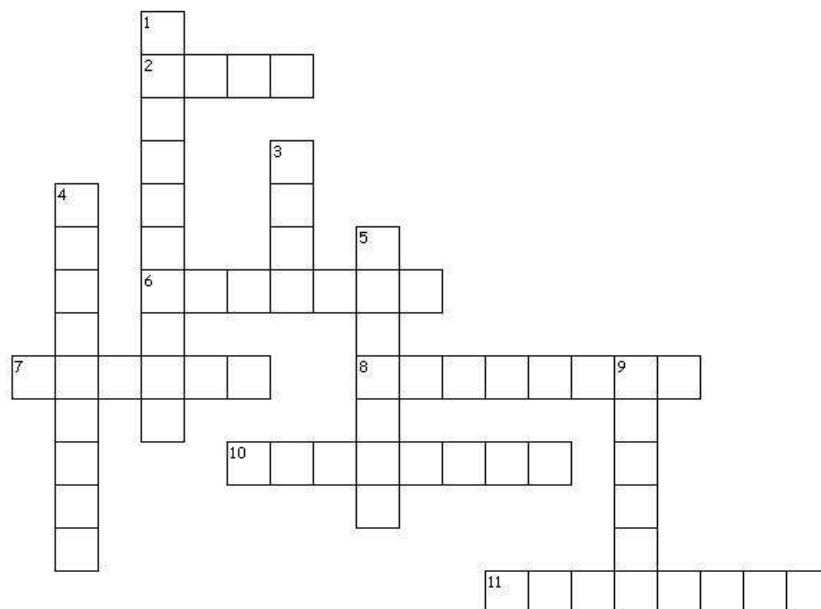
1. (VC/VR) Escriviu al costat de cada fletxa el nom corresponent als elements morfològics dibuixats a continuació:

dunes, delta, penya-segat, vessant, badia, congost, cim,
 turó o muntijol, illa, penyal, port, aiguamoll, cova

(Il·lustració de Núria Ivern)

2. (VC) Els vaixells i les seves maniobres també són importants. Resoleu l'encreuada següent, escrivint-hi la paraula definida. Després de cada explicació, trobareu, desordenades, les lletres de la paraula corresponent:

1. Conjunt de persones embarcades per al maneig d'una nau. (POUILARCIT)

2. Direcció en què navega una nau. (UBRM)

3. Òrgan que dirigeix la nau consistent en una post plana articulada a la roda de popa. (OMIT)
4. Costat o part de l'horitzó d'on ve el vent. (OSNBVERTE)
5. Reparar el buc (d'una nau) perquè pugui tornar a servir. (ECRRNAA)
6. Clavar l'àncora al fons de l'aigua. (AAOCRRN)
7. Desviació d'una nau que se separa del seu rumb per efecte d'un corrent. (VRDIAE)
8. Forat de desguàs practicat a cada costat d'una nau. (LRBNOEMA)
9. Cable o corda de fibra natural o sintètica que serveix per a subjectar la nau. (MRRRAAA)
10. Perxa que surt d'un pal de la nau de la qual es penja una vela. (RBVTOAAA)
11. Costat o part de l'horitzó cap on va el vent. (OAETTVNS)

3. (VC) Les unitats de longitud i de massa que Stevenson menciona en la novel·la no són les que usem a Catalunya actualment (corresponents al sistema mètric decimal SMD), sinó les anglosaxones.

Sabríeu dir quines distàncies i quantitats són les referides per l'autor? Busqueu les equivalències (per exemple, al *Diccionari de l'Institut d'Estudis Catalans* en xarxa, a la pàgina web <http://dlc.iec.cat/>), apunteu-les, i feu el càlcul en les unitats que usem actualment en els fragments en què sigui possible:

*Encara no havia corregut cent **iardes** quan vaig arribar a la palissada* (p. 142)

1 iarda: _____

[L'illa] *tenia unes nou **milles** de llarg i cinc d'amplària* (p. 57)

1 milla: _____

*El conjunt estava tancat per una palissada d'uns sis **peus** d'alçada* (p. 142)

1 peu: _____

Càlcul: _____

[El capità Smollet] *va començar a treure tota mena d'objectes de sota la jaqueta i de les butxaques: la bandera anglesa, una Bíblia, un cabdell de cordill gruixut, una ploma, tinta, el diari de bord i unes **lliures** de tabac*. (p. 157-158)

1 lliura: _____

3.5. Tornem a casa

En Jim Hawkins inicia aquesta història fent saber a qui la llegeixi que l'escriu a petició dels seus amics, companys d'aventures. Sabem d'entrada, per tant, que és una autobiografia i que està escrita molts anys després d'haver succeït els esdeveniments que s'hi narren. La narració són, de fet, unes memòries.

1. (VC) La veu narrativa pertany al personatge d'en Jim. Hi ha quatre capítols, però, en què canvia, del 16 al 19:

a) Qui narra la història, en aquests quatre capítols?

b) Per què creieu que Stevenson escriu l'obra d'aquesta manera?

2. (VC/VR) Un altre recurs que podia haver usat Stevenson per escriure *L'illa del tresor* és el quadern de bitàcola, el diari de bord en què els capitans de vaixells apunten les incidències principals del dia. En la novel·la, hi escriu el capità Smollet:

(VC)

El capità es va asseure amb el diari de bord i va començar a escriure:

*Alexander Smollet, capità;
David Livesey, doctor del
vaixell... (p. 160)*

(VR)

El capità es va asseure sobre un tronc i es va posar a escriure en el seu quadern. Va anotar-hi el nom i el càrrec de tots els que li havien estat fidels. (p. 98)

D'aquesta manera, però, no hauríem tingut el punt de vista d'en Jim.

Imagineu que sou en Jim Hawkins i que teniu el costum d'escriure un diari personal. Trieu el passatge que més us hagi agradat de la novel·la i redacteu-lo de nou, en forma de diari personal. No oblideu que:

- Heu d'encapçalar el text amb la data del dia.
- Heu de fer referència al lloc on us trobeu en el moment d'escriure.
- El temps verbal més utilitzat ha de ser el perfet (*he vist, hem caminat...*).
- Heu de fer referència als esdeveniments succeïts, però, també, al vostre estat d'ànim.
- Podeu il·lustrar el vostre diari amb dibuixos.

3. (VC/VR) Què faríeu, amb la vostra part del tresor?

4. (VC/VR) En una de les escales que fa *La Hispaniola* en el viatge de tornada, en John Silver desapareix amb part del tresor. Això obre moltes possibilitats imaginatives sobre com continua la seva vida. Ho malbaratarà tot en pocs mesos i tornarà a la pirateria? Serà detingut i jutjat? Canviarà de vida, convertit en home ric?

Redacteu la possible carta que John Silver escriu a en Jim Hawkins vint anys després. Seguiu les indicacions de l'esquema següent:

Nom del destinatari (Jim Hawkins)
Nom de l'emissor (John Silver)
Salutació
Cos de la carta
Comiat
Signatura
Localitat des d'on s'escriu i data

Si el personatge d'aquest intrèpid pirata us ha agradat i voldríeu saber-ne més, us recomanem que llegiu *El testament de John Silver*, de Josep Vallverdú (La Galera).

BIBLIOGRAFIA

- ALLAN POE, Edgar. *Contes, volum III*. Barcelona: Quaderns Crema, 1983. [Traducció de Carles Riba]
- CONAN DOYLE, Arthur. *El gos dels Baskerville*. Barcelona: Vicens Vives, 1997. (Aula literària)
- STEVENSON, Robert L. *El Dr. Jekyll i Mr. Hyde*. Barcelona: Kalafat, 2005. (Biblioteca Hermes) [Versió de M. Carme Salvadó]
- STEVENSON, Robert L. *L'estrany cas del Dr. Jekyll i Mr. Hyde*. Barcelona: Barcanova, 2006. (Antaviana Nova Clàssics)
- STEVENSON, Robert L. *L'illa del tresor*. Barcelona: Barcanova, 2006. (Antaviana Nova Clàssics)
- STEVENSON, Robert L. *L'illa del tresor*. Barcelona: Vicens Vives, 1997. (Aula Literària)
- Pirates, corsaris i bucaners*, Centre de recursos educatius del mar del Museu Martíim de Barcelona.
- El pailebot Santa Eulàlia*, Centre de recursos educatius del mar del Museu Martíim de Barcelona.
- Study guide for the Strange Case of Dr Jekyll and Mr Hyde by Robert Louis Stevenson*, The Glencoe Literature Library, Ed Glencoe McGraw-Hill, New York.
- MCGLINN Jeanne M. and MCGLINN James E. *Teachers guide to the signet classic edition of Robert Luis Stevenson Dr. Jekyll and Mr Hyde*. Editors: W.Geiger Ellis, ED.D., university of Georgia and Arthea J.S.Reed, PhD., University of North Carolina. Ed Signet Classics.
- BAKER, Franklin T. (1909) '[Introduction](#)' to Stevenson, R.L., *Treasure Island*. New York: Charles E. Merrill Co. (Merrill's English Texts)
- GISH, Nancy (2007) 'Jekyll and Hyde: The Psychology of Dissociation'. *International Journal of Scottish Literature* (<http://www.ijsl.stir.ac.uk/index.htm>)

Pàgines web

- Treasure Island* by Robert Louis. <<http://www.ukoln.ac.uk/services/treasure/>> [gener 2008].
- National Library of Scotland. *Robert Louis Stevenson (1850-1894)*. <<http://www.nls.uk/rlstevenson/>> [gener 2008].
- DURY, Richard. *The Louis Stevenson web site*. Universitat de Bergamo. <<http://dinamico.unibg.it/rls/rls.htm>> [gener 2008].

LANDOW, G.P. *The Victorian web*. <<http://www.victorianweb.org/>> [gener 2008].

English Teaching Online. <www.teachit.co.uk> [gener 2008].

Treasure Island Study Guide.

<<http://www.gradesaver.com/classicnotes/titles/treasure/section3.html>> [gener 2008].

ANNEXOS

ANNEX 1. VICTÒRIA I D'ANGLATERRA

Londres 1819 - Osborne, illa de Wight 1901

Reina de la Gran Bretanya i d'Irlanda (1837-1901) i emperadriu de l'Índia (1876-1901). Filla del príncep Eduard d'Anglaterra, duc de Kent, succeí en el tron britànic el seu oncle Guillem IV. Es casà (1840) amb el príncep Albert de Saxònia-Coburg-Gotha, cosí germà seu. Malgrat certes tibantors amb Palmerston i Russell i algunes ingerències en la política exterior, en general fou respectuosa amb les tradicions parlamentàries britàniques, i la seva figura esdevingué el símbol d'una etapa brillant de la història britànica, anomenada “era victoriana”, durant la qual l'imperi colonial britànic assolí l'esplendor màxima. Durant el seu llarg regnat (65 anys), la Gran Bretanya adoptà el *lliurecanvisme* (Peel), fou fundat el Labour Party (1900), fou duta a terme la segona reforma electoral (Disraeli, 1867) i, sobretot, tingué lloc la gran empena colonial, amb l'increment de la colonització de Birmània, la creació del protectorat de l'Afganistan, l'acabament de la conquesta de l'Índia —de la qual Disraeli la féu proclamar emperadriu—, el gran impuls de la penetració colonial a l'Àfrica (Egipte, el Sudan, Nigèria, Rhodèsia, Àfrica del Sud, etc), la concessió de l'estatut de domini al Canadà i, en general, l'assentament de les bases del Commonwealth. A Europa, en canvi, la Gran Bretanya tendí a evitar d'involucrar-se en els conflictes continentals (“l'aïllament esplèndid”). Continuà, però, i amb una virulència creixent, l'agitació irlandesa, amb relació a la qual la reina Victòria fou partidària de la submissió total dels irlandesos a la Gran Bretanya. En conjunt, la corona britànica assolí un gran prestigi, i el país visqué uns quants anys d'eufòria i de prosperitat econòmica i cultural. Per la política d'aliances matrimonials que portà amb el seu espòs fou anomenada “l'àvia d'Europa”. La succeí el seu fill Eduard VII.

<http://www.grec.cat/cgi-bin/hecc12.pgm?USUARI=bib.ub8&SESSIO=0006328073&NDCHEC=0238241&PGMORI=A>

ANNEX 2. PRODUEIXEN CÈL·LULES MARE A PARTIR DE CÈL·LULES DE LA PELL

laMalla.net

Dos equips del Japó i els Estats Units han aconseguit modificar o reprogramar cèl·lules de la pell humana perquè actuïn com ho fan les cèl·lules mare. Això permetria regenerar teixits, reparar òrgans malmesos i, fins i tot, tractar malalties degeneratives com l'Alzheimer. L'estudi s'ha publicat a la revista *Science* i suposa un pas de gegant en la investigació de la medicina regenerativa. Amb la nova troballa, els científics cada vegada són més a prop de la possibilitat de crear teixits humans a partir del material genètic del propi pacient, cosa que evitaria qualsevol mena de rebuig.

Fins ara, per obtenir cèl·lules mare era necessari crear i destruir embrions. Amb la nova tècnica, es poden obtenir a partir de qualsevol altra cèl·lula del cos humà, en aquest cas concret de l'estudi, a partir d'un prototipus cel·lular de la pell d'un pacient. Aquest fet permetria acabar amb "l'estigma" moral que suscita l'ús dels embrions humans a partir de la clonació terapèutica, i alhora pel seu reduït cost podria aconseguir que a partir d'ara molts laboratoris comencin a treballar en aquest camp.

Les reaccions no s'han fet esperar i arreu del món la comunitat científica ha valorat la gran importància d'aquesta descoberta. El ministre de Sanitat, Bernat Soria, especialista en medicina regenerativa, ha assenyalat que són "molts" els teixits en els quals pot haver cèl·lules mare residents susceptibles de diferenciar-se en altres agregats cel·lulars. Segons Soria l'estudi demostra "com qualsevol cèl·lula mare pluripotencial suposadament pot ser utilitzada per diferenciar-se com altres teixits", és a dir, que tenen tot el potencial per desenvolupar-se en qualsevol tipus de cèl·lula del cos humà.

Els equips japonès i nord-americà han obtingut els mateixos resultats amb processos diferents. Malgrat els bons resultats d'aquesta investigació, aquests dos equips internacionals aconsellen que de moment no s'abandoni la recerca amb cèl·lules mare embrionàries, ja que és necessari fer més proves utilitzant la nova tècnica.

Publicat el 21/11/2007

<http://www.lamalla.net/societat/salut/article?id=182844>

ANNEX 3. PIRATES CORSARIS

Francis Drake

Va ser negrer abans de convertir-se en corsari. Va ingressar a la Marina Reial anglesa de molt jove. El 1566 va fer el seu primer viatge a Amèrica, i a partir d'aquí va començar la seva activitat al marge de la llei, amb petites interrupcions, que no va acabar fins l'any de la seva mort, el 1596, a Portobello, en un enfrontament amb els espanyols. Abans però, va tenir temps de saquejar la costa americana del Pacífic, fer la volta al món, enfrontar-se i derrotar l'Armada Invencible i assolir diferents ciutats espanyoles d'Europa i del Nou Món. El seu cadàver va ser col·locat dins d'una caixa de plom, i llençat a l'aigua de la badia, perquè no tornés a sortir.

Henry Morgan

Va arribar a Amèrica des del seu Gal·les natal a la recerca d'aventures, i embarcat amb l'Edward Mansfield, va iniciar la seva carrera a la pirateria el 1665. La seva etapa més fructífera correspon a l'any 1667, quan va assaltar places com Puerto Príncipe, a Cuba, Portobello, Maracaibo o Gibraltar, però sobretot va destacar per l'assalt a Panamà, l'any 1671. Les autoritats espanyoles van protestar, per la qual cosa va ser requerit davant la cort anglesa, que no només no el va trobar culpable, sinó que a més a més el van nomenar cavaller i governador de Jamaica, càrrec que mantingué fins la seva mort, el 1688.

Edward Teach *Barbanegra*

Aquest pirata va actuar a la costa nord-americana de l'Atlàntic, el primer quart del segle XVIII, especialment al litoral de les colònies angleses de Carolina del Sud, Virgínia i Carolina del Nord, on va establir una base des de la qual assaltava tots els vaixells que passaven a prop del seu amagatall, amb el vist-i-plau del corrupte governador de la colònia. Abans d'atacar les seves víctimes mullava els seus cabells amb quitrà, i després els calava foc; d'aquesta manera aconseguia que del seu cap en sortís una fumera que li donava un aspecte ferotge i infernal, i espantava de tal manera els seus enemics que molts es rendien sense lluitar.

Anne Boney

Es va enamorar del pirata Jack Calico Rackham i a l'any 1719 tots dos van començar a practicar la pirateria. Va destacar per la seva crueltat. Va ser juntament amb Mary Read l'única que va defensar el seu vaixell quan els anglesos les van capturar.

Kheyr-ed-din *Barba-roja*

El petit dels Barba-roja va ser el corsari més famós i temut a tota la Mediterrània. Gràcies a la seva capacitat guerrera i a la seva temeritat, juntament amb la seva prudència d'estadista, es va convertir en un dels personatges més importants de l'Islam. El primer que va fer va ser oferir la província d'Algèria al soldà de Constantinoble, i d'aquesta manera va aconseguir el suport d'un dels monarques més importants del món, i alhora certa independència per fer el que volgués.

Va morir el 1546, però abans havia portat el cognom Barba-roja a la màxima expressió de crueltat, assolant pobles costaners de tot el litoral mediterrani cristià; des de Gibraltar fins a Grècia, cap ciutat era lliure dels seus atacs, de vegades organitzats amb absoluta minuciositat, com si es tractés d'una acció de guerra.

(*Pirates, corsaris i bucaners*. Centre de Recursos Educatius del Mar del Museu Marítim de Barcelona)

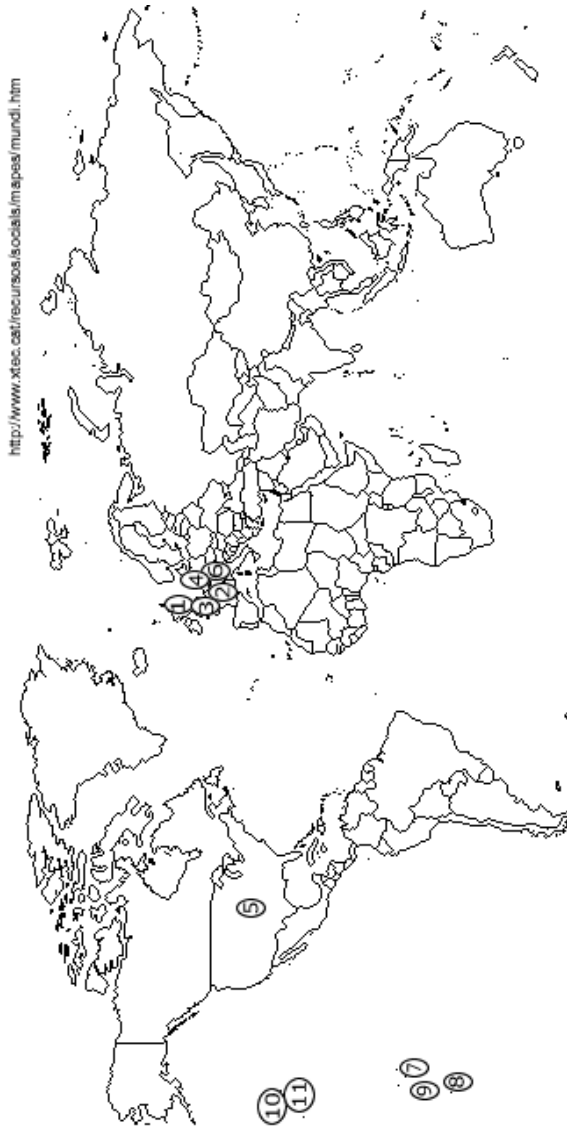
ANNEX 4. SOLUCIONARI

I. ROBERT LOUIS STEVENSON I EL SEU TEMPS

1. ROBERT LOUIS STEVENSON

1. a2, b1, c1, d3, e3, f2, g3, h3

2.

1. Edimburg. 2. França. 3. Londres. 4. Bèlgica. 5. EUA. 6. Suïssa. 7. Illes Marqueses. 8. Fakavara. 9. Tahití. 10. Honolulu. 11. Hawaii.

2. L'ÈPOCA DE STEVENSON

1. *Economia*: es produeix la segona revolució industrial, que té el carbó l'electricitat i el petroli com a fonts d'energia principals.

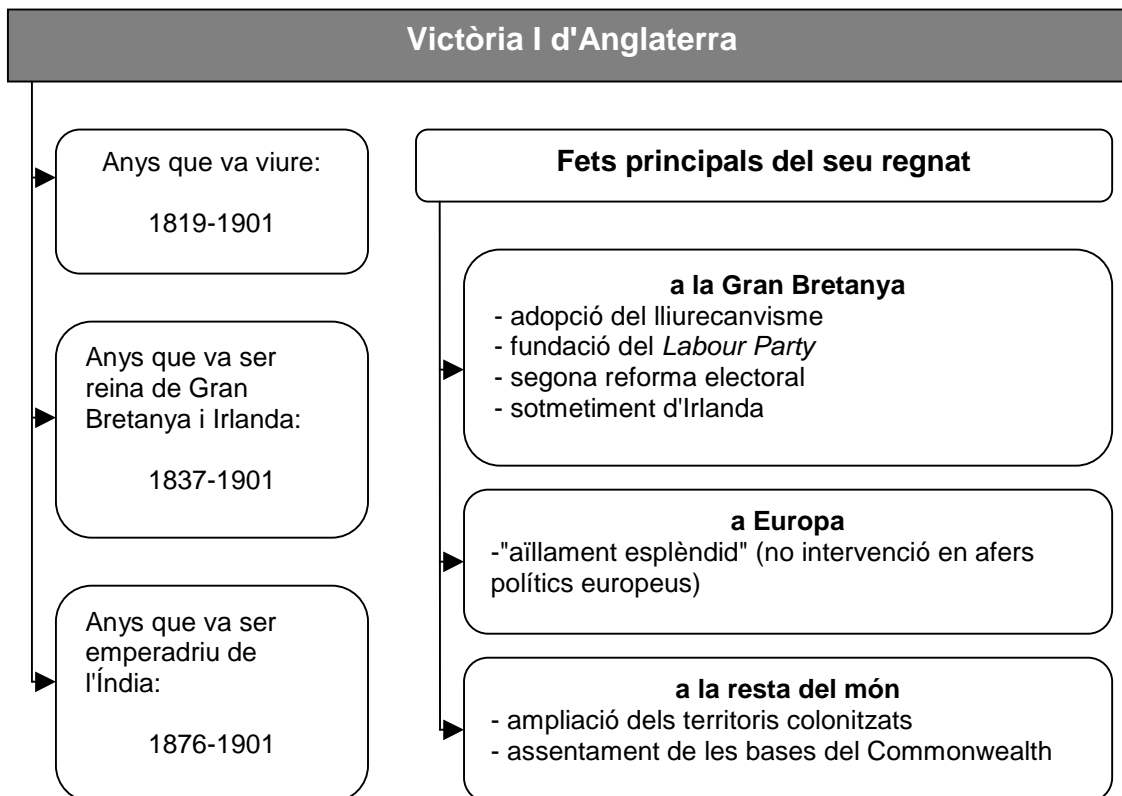
Ideologia: la moral victoriana, pròpia de les classes burgeses, és tradicional i es resisteix als canvis socials.

Política: apareixen el socialisme, el feminisme, el marxisme i la democràcia moderna.

Tècnica: avança ràpidament. S'inventen aparells com la bombeta, el telèfon, el motor de gasolina...

Ciència: destaquen Darwin, Pasteur i Mendeleiev.

2.

3. LITERATURA DE GÈNERE

1. a) històric, b) d'aventures, c) de ciència-ficció, d) de cavalleries, e) rosa, f) epistolar, g) gòtic, h) picaresc, i) negre, j) policíac.

4. STEVENSON, ESCRIPTOR DEL XIX

1.

Edgar Allan Poe: *Manuscrit trobat en una ampolla; El gat negre; Els crims del carrer Morgue.*

Mark Twain: *Les aventures de Tom Sawyer; Príncep i captaire; Les aventures de Huckleberry Finn.*

Robert L. Stevenson: *El diable de la botella; La fletxa negra; L'illa de les veus; Les desventures de John Nicholson.*

Arthur Conan Doyle: *Les aventures de Sherlock Holmes; Manuscrit trobat en una ampolla.*

Manuel de Pedrolo: *L'inspector arriba tard; Joc brut.*

Maria Aurèlia Capmany: *El jaqué de la democràcia.*

Josep Vallverdú: *Un cavall contra Roma.*

Joaquim Carbó: *La casa sota la sorra.*

Jaume Fuster: *De mica en mica s'omple la pica; Tarda, sessió contínua, 3,45.*

Jaume Cabré: *La història que en Roc Pons no coneixia.*

Andreu Martín i Jaume Ribera: *Si cal matar, matem; Tots els detectius es diuen Flanagan.*

I. L'ESTRANY CAS DEL DR. JEKYLL I MR. HYDE

1. ABANS DE LLEGIR

1. a)

<i>Nom del símbol:</i>	Yin-yang
<i>Què significa?</i>	Explica la dualitat de tot allò que existeix a l'univers. Segons aquesta idea, cada ésser, objecte o pensament té un complement del qual depèn per a poder existir i que, alhora, es troba en el seu propi interior. Aquests dos principis són dinàmics, atraient-se (quan són de natura diferent) i repel·lint-se (quan són de la mateixa natura) constantment.
<i>Quin és el seu origen?</i>	Filosofia oriental.
<i>Exemples del seu significat:</i>	Negre-blanc; fosc-clar; nit-dia; lluna-sol; hivern-estiu; dona-home; passiu-actiu...

b) Resposta oberta; cal, però, que l'alumnat acabi deduint que el bé i el mal formen part, de fet, de la mateixa persona.

2. a), b), c) Respostes obertes.

3. a) Activitat oberta.

b)

<i>Indicis a partir del bastó</i>	<i>Deduccions de Watson</i>	<i>Deduccions de Holmes</i>
Té cops i la virolla gastada.	És un metge gran, apreciat. És de poble i fa les visites a peu.	És un metge de poble i camina molt.
Duu la inscripció <i> dels seus amics del CCH.</i>	L'hi han regalat els membres del <i>Club de Caçadors</i> d'algun lloc, en agraïment a les seves atencions mèdiques.	L'hi han regalat els companys del Charing Cross Hospital. Deu ser jove, de menys de 30 anys. Un metge gran amb reputació no deixaria de treballar a l'hospital de Londres.
El bastó és una mostra de gratitud.		És de caràcter afable, sense ambició.

S'oblida del bastó.		És despistat.
Senyals de dentadura.		Té un gos més gros que un terrier i més petit que un mastí.

c) Resposta oberta. Exemples: Novel·les, les de l'Agatha Christie, *El codi Da Vinci*, *De mica en mica s'omple la pica*. Pel·lícules, *Els rius de color porpra*, *Seven*. Sèries, *S'ha escrit un crim*, *CSI*, *Policías*.

4. a) Activitat oberta.

b)

<i>Personatges</i>	- El cos de Lady Usher encara conserva vermellor i un somriure als llavis. - El germà de Lady Usher té una malaltia mental. Es torna pàl·lid i el seu comportament empitjora. Mostra una hilaritat boja en els seus ulls.
<i>Espais</i>	- Soterrani fosc, humit, sufocant. Ha servit de cripta, en altres temps. - La porta del soterrani grinyola.
<i>Meteorologia</i>	- Tempesta, vent.
<i>Argument</i>	- Soterrament d'un cadàver en un soterrani de segles d'antiguitat. - El germà de Lady Usher declara haver sentit sorolls provinents del soterrani, que ha atribuït a moviments del cadàver en el taüt. - Lady Usher apareix al llindar, amb la roba tacada de sang.

c) Resposta oberta. Exemples: *Los otros*; *El orfanato*; *El fantasma dels Canterville*; *The Haunting*.

2. MENTRE LLEGIM: GUIA DE LECTURA

1. Correcció a criteri del professorat.

2. a) (VC)

<i>Nom</i>	Utterson
<i>Professió</i>	Advocat
<i>Aparença física</i>	Alt, xuclat.
<i>Personalitat</i>	Seriós, de conversa escassa i difícil, gens progresista, de poc esperit i avorrit, però amable. Estricte amb ell mateix, però respectuós amb els altres.
<i>Aficions</i>	Beu ginebra per controlar el gust pels vins de bona anyada. Li agrada anar al teatre, però fa més de vint anys que no ha entrat a cap.

(VR)

<i>Nom</i>	Utterson
<i>Professió</i>	Advocat
<i>Aparença física</i>	Alt, prim.
<i>Personalitat</i>	Seriós, simpàtic; tolerant amb les altres persones, però exigent amb ell mateix.

<i>Aficions</i>	Beure vi amb els amic i anar al teatre (tot i que fa més de vint anys que no assisteix a cap funció).
-----------------	---

b)

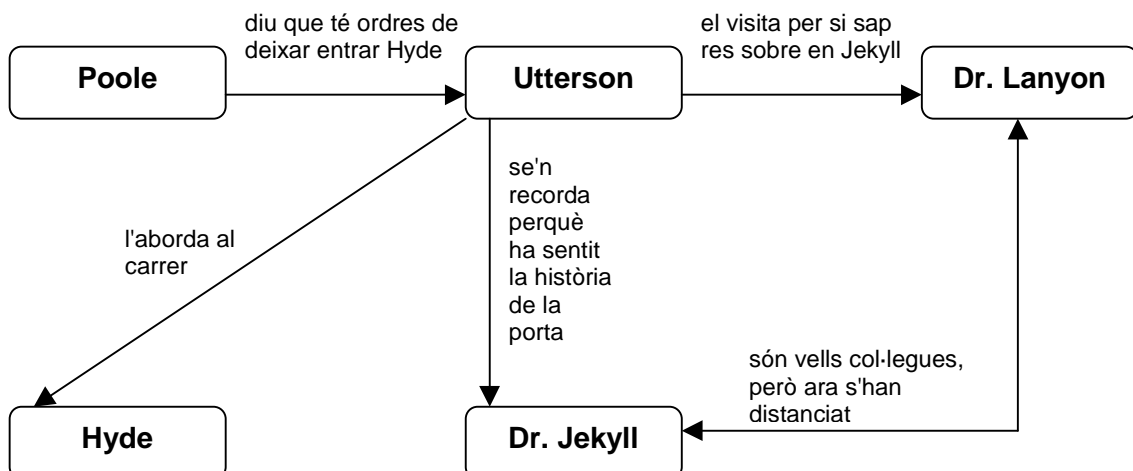
	<i>Cert</i>	<i>Fals</i>
1) Richard Enfield i Utterson són parents llunyans i amics.	x	
2) Els diumenges solen prendre el te junts.		x
3) Mr. Enfield relata un esdeveniment que va viure a Utterson. El recorda perquè veu una porta.	x	
4) L'esdeveniment que va relatar Mr. Enfield va ocórrer al migdia, amb els carrers plens de gent.		x
5) Mr. Enfield explica que va veure com un home passava per sobre d'una nena.	x	
6) L'home en qüestió era coix, tenia un aspecte infernal i no semblava humà.	x	
7) Mr. Enfield va espantar l'home i el va fer fugir.		x
8) La nena va quedar molt malferida.		x
9) L'home provoca odi i repulsió en totes les altres persones.	x	
10) A canvi d'evitar l'escàndol que suposaria que es conegués l'afer, l'home està disposat a donar molts diners a la família de la nena.	x	
11) El xec està signat per ell mateix.		x

(VC)

c) En Richard Enfield, com a bon victorià, creu que no és prudent fer el tafaner, ja que això pot tenir conseqüències negatives per a terceres persones.

d) Hi ha una xemeneia que normalment fumeja.

3. a) (VC/VR)

(VC)

- b)** Creu que en Hyde fa xantatge al Dr. Jekyll per algun vell error comès.
- c)** Per ressaltar encara més que el que va veure i sentir no era fruit de la imaginació o de les ombres de la nit, sinó ben real.
- d)** Perquè pensa que en Hyde és capaç d'assassinar-lo, si les coneix.

4. (VC/VR)

- a)** Per què el Dr. Jekyll organitza un sopar a casa seva.
- b)** Té uns cinquanta anys. És alt, fort i afectuós i amable.
- c)** Que està molt preocupat pel seu testament, perquè ha conegut en Hyde i li ha causat molt mala impressió.
- d)** Utterson promet a Jekyll que, en cas de desaparició del seu amic, ell tindrà paciència amb Hyde i procurarà que rebi els seus drets.

(VC)

- e)** Creu que és un pedant vulgar i ignorant. L'ha decebut perquè en Lanyon no està d'acord amb el que ell mateix anomena les seves «heretgies científiques».

5. (VC/VR)

- a)** Es produeix un crim.
- b)** Una minyona.
- c)** Perquè en una ocasió, en Hyde havia anat a la casa on ella treballa.
- d)** A cops de bastó i trepitjant-la.
- e)** Una mica més tard de les onze de la nit.
- f)** Es desmaia, perd el sentit. Quan torna en si, avisa la policia, a les dues de la matinada.
- g)** Un tros del seu bastó.
- h)** Un rellotge, un portamonedes i un sobre amb l'adreça d'Utterson.
- i)** L'un era client de l'altre.
- j)** Perquè aquest duia una carta tancada per a l'advocat.
- k)** Mr. Carew.
- l)** A casa d'en Hyde.
- m)** Roba per terra, regirada. Calaixos oberts, les restes de paper cremat a la xemeneia, entre les quals hi ha un talonari de xecs i el tros de bastó que faltava.
- n)** El talonari mig cremat que troba entre les brases i l'altra meitat del bastó que en Hyde havia fet servir per matar cruelment la seva víctima.

- o) Que té molts diners al banc, en un compte al seu nom. Tanmateix, són incapaços de trobar cap familiar ni conegut, ni cap altra dada sobre ell.

(VC)

- p) La casa de Hyde és al tenebrós barri de Soho. L'autor de la novel·la el descriu com el *barri de la ciutat d'un malson*. Explica que els carrers són foscos i enfangats, amb nens i dones amb parracs mentre que les habitacions ocupades per Hyde estaven moblades amb molt de luxe i bon gust, quadres bons i vaixelles de plata, encara que tot estava desendreçat.

6. (VC/VR)

- a) 1c; 2e; 3a; 4b; 5f; 6g; 7d

(VC)

- b) Jekyll té un aspecte desmillorat i malaltís, les mans fredes i la veu alterada. El seu laboratori, abans ple d'estudiants, ara era silenciós i trist, ple de caixes i brut.
- c) Que es proposava d'assassinar el Dr. Jekyll.
- d) Que la carta no l'havia duta ningú.

7. (VC/VR)

- a) Passat un temps, no es té cap notícia sobre en Hyde. Ningú no l'ha vist. Corren alguns rumors sobre el seu passat, tots inventats. El Dr. Jekyll torna a fer vida normal i es troba amb els seus amics. Al gener, però, canvia d'actitud: es tanca al seu despatx i no surt de casa.

Quan Utterson va a parlar-ne amb el Dr. Lanyon, el troba malaltís, envellit, prim i espantat. A més, té una reacció inesperada: no vol comentar res sobre el Dr. Jekyll, però en diu el motiu. Per això, Utterson decideix assabentar-se'n escrivint una carta al Dr. Jekyll: vol saber per què s'han barallat. En la seva resposta, el Dr. Jekyll exculpa en Lanyon de la discussió, però tampoc no en desvetlla la causa.

Abans de morir, en Lanyon deixa una carta dirigida a Utterson que només pot ser llegida quan ell mori o en cas que desaparegui. A Utterson no li agrada gens, perquè *desaparèixer* era el mateix mot que el Dr. Jekyll havia usat en el seu testament.

(VC)

- b) Com diu ell mateix: *l'honor professional i el respecte a l'amic que ja havia mort eren compromisos estrictes*.

8. (VC/VR)

- a) *Davant la casa sense finestres, davant la porta de la qual Enfield li havia explicat la història de la nena trepitjada.*
- b) Que s'acostin fins al pati, a veure si veuen el Dr. Jekyll des d'alguna finestra, perquè està molt preocupat per ell.
- c) (VC): Molt malalt. (VR): Desanimat.
- d) Refusa la invitació del senyor Utterson de sortir a passejar amb ell i Enfield.
- e) La cara del Dr. Jekyll es transforma en una expressió de terror i ell tanca la finestra ràpidament.

9. (VC/VR)

- a) Està molt espantat. Creu que, a casa del Dr. Jekyll, hi passa alguna cosa anormal.
- b) Fosc, sense lluna, a causa dels núvols. Fa fred i vent. Els carrers estan solitaris.
- c) Tots els criats. S'hi han reunit perquè estan molt espantats.
- d) No sembla la veu del Dr. Jekyll.
- e) Creu que algú ha assassinat el Dr. Jekyll i que ara està tancat al despatx.
- f) Amb notes escrites, passades per sota la porta. Deixen el menjar al davant i la persona l'agafa quan al passadís no hi ha ningú.
- g) (VC) Una droga. Tanmateix, mai és prou pura. (VR) Una medicina, però mai és exactament la que aquesta persona necessita.
- h) Del Dr. Jekyll.
- i) Una persona que no era el Dr. Jekyll.
- j) Demanar-li que obri la porta. Si no s'hi avé, tirar la porta a terra.
- k) En Hyde, que ha tornat.
- l) La persona que hi ha tancada camina constantment. Només hi ha quietud quan rep el producte que els fa anar a buscar. A més, l'ha sentit plorar.
- m) Una destrat.
- n) (VC) Hi troben en Hyde, vestit amb roba que li és sobrera, de la mida del Dr. Jekyll. S'està morint. (VR) Hi troben en Hyde, vestit amb la roba del Dr. Jekyll. És mort.
- o) A la mà, hi té una ampolla trencada.
- p) No.
- q) (VC) Un mirall gran, restes de la droga blanca que feia anar a buscar als criats, documentació important ordenada, tasses per al te i un sobre dirigit a Utterson. (VR) Un mirall, restes de la medicina, papers importants, un paquet i una carta dirigida a Utterson.
- r) Que llegeixi la carta secreta que Utterson té a casa seva, la que li havia fet arribar el Dr. Lanyon.

(VC)

- s) Una carta, el nou testament del Dr. Jekyll i la seva confessió.
- t) Utterson.

10. (VC/VR)

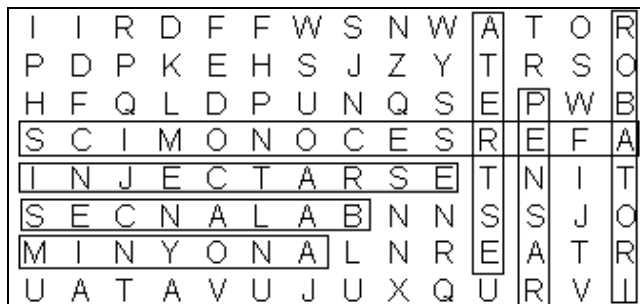
- a) El Dr. Jekyll i Mr. Hyde són la mateixa persona.

(VC)

- b) (a) carta certificada, (b) qüestions científiques, (c) estima, (d) el majordom Poole, (e) calaix, (f) unes pólvores, (g) un flascó, (h) un quadern, (i) dormir, (f) perdre la raó, (g)

d'ajudar-lo, (h) neguitós, (i) antipatia, (j) baldera, (k) vas graduat, (l) secret professional, (m) empassar-se, (n) atemorit, (o) assassinat.

Paraules sobrerres: *afers econòmics, estreta, injectar-se, la minyona, robatori, pensar, balances.*

(VR)

- c) (a) carta, (b) lletra, (c) estranyar, (d) ciència, (e) bons amics, (f) favor, (g) important, (h) casa, (i) majordom Poole, (j) calaix, (k) sal de color blanc, (l) líquid vermell, (m) desagradable, (n) fàstic, (o) gran, (p) vas graduat, (q) transformar.

Paraules trampa: *capsa, alegrar, malifeta, petita, amable.*

11. (VC/VR) a) Certa, b) Certa, c) Falsa, d) Certa, e) Falsa, f) Certa, g) Falsa, h) Falsa, i) Certa, j) Certa, k) Certa, l) Certa, m) Falsa, n) Certa, o) Certa, p) Certa, q) Falsa, r) Certa, s) Certa.

3. DESPRÉS DE LLEGIR

3.1. Una ullada de més a prop

3.1.1. Els personatges

1. (VC/VR)

Departament de policia (LONDRES)

Fitxa de sospitós

Nom: Mr. Hyde (Dr. Jekyll)

Delicte: Assassinat de Mr. Carew

Adreça: Soho (Londres)

<p>Descripció física: Baix, coix, pàl·lid. Mirada indiferent. Somriure desagradable.</p> <p>Complexió: Forta.</p> <p>Cara: Estranya, sense ser deforme.</p> <p>Indumentària i complements: Roba de mida massa gran. Bastó.</p> <p>Caràcter:</p> <p>Violent, agressiu, malvat, impulsiu.</p>	 <p>Retrat robot</p>
--	--

2. (VC/VR)

Vivaldi, <i>Estiu</i> (Presto, 3r mov.)	Mr. Hyde
Vivaldi, <i>Primavera</i>	Dr. Jekyll
Stravinsky, <i>Consagració de la primavera</i> .	Mr. Hyde
Mussorgski, <i>Una nit a la muntanya pelada</i>	Mr. Hyde
Mozart, <i>Petita serenata</i>	Dr. Jekyll

3. (VC/VR)

Jekyll

- Considera el suïcidi com la seva única sortida
- Té un criat que es diu Poole.
- Vol desdoblar l'individu separant la seva part bona i la seva part dolenta.
- Disposa que Hyde sigui el seu hereu quan redacta testament.

Lanyon

- És científic i amic de Jekyll.
- Mor a causa del xoc que li produeix veure la transformació de Jekyll en Hyde.
- No està d'acord amb les idees i investigacions de Jekyll.
- Va ser company de facultat de Jekyll.

Utterson

- Intenta investigar la identitat de Hyde.
- És cosí de Richard Enfield.
- Està molt preocupat per Jekyll.
- És el destinatari de la confessió de Lanyon.

Hyde

- És incapaç de controlar els seus atacs de ràbia.
- Assassina Carew.
- La seva presència causa disgust i inquietud als qui l'envolten.
- Només surt de casa de nit.

3.1.2. Qui ens explica la història?

1. (VC/VR) 1. Narrador en primera persona (testimoni). 2. Narrador en tercera persona (omniscient). 3. Narrador en tercera persona (objectiu). 4. Narrador en primera persona (protagonista).

2. (VC)

Parts	Capítol	Veü narrativa
1	1. Història de la porta. (pàgines 12 a 18)	tercera persona
2	1. Història de la porta. (pàgines 9 a 11)	1a persona: Richard Enfield
	2. A la recerca del Sr. Hyde.	tercera persona
	3.El doctor Jekyll estava tranquil.	
	4.L'assassinat de Carew.	
	5.L'incident de la carta.	
	6.L'extraordinari incident del doctor Lanyon.	
	7.L'incident de la finestra.	
8.L'última nit.		
3	9.El relat del doctor Lanyon.	1a persona: Dr. Lanyon
4	10.La declaració de Henry Jekyll.	1a persona: Henry Jekyll

3. (VC/VR) Si el Dr. Jekyll narrés la història des del principi, no es produiria cap misteri sobre la identitat de Hyde. Stevenson opta per aquesta solució per crear la intriga.

4. (VC/VR)

Text (VC)

Aquells detalls no li van agradar i, mentre el seguia cap a la claror de la sala de consultes, va reposar la mà sobre la seva arma. Un cop allà, almenys, va tenir la possibilitat d'observar-lo bé. No l'havia vist mai, d'això n'estava segur. Li va semblar baixet, però a més el va sorprendre l'estranya expressió de la seva cara, aquella peculiar combinació d'intensa activitat muscular i de constitució aparentment dèbil, i finalment, però no en menor proporció, la incomoditat de tenir-lo a prop. Es notava rígid i el pols li havia disminuït considerablement. En aquell moment, va pensar que la causa era l'antipatia personal que sentia envers aquell personatge, i simplement es va meravellar de la intensitat amb què ho acusava.

Text (VR)

A les dotze en punt van trucar a la porta. Era l'home que anava a buscar el calaix. No l'havia vist mai. Mentre l'acompanyava fins on ell l'havia guardat, se'l va mirar bé.

Era baixet, amb una cara desagradable. Estar al seu costat el feia sentir malament. S'esgarriava i li feia fàstic. La roba que portava feia riure, perquè li anava molt gran. Es preguntava qui era aquella persona.

5. (VC/VR) Omniscient, perquè sap què pensa i sent el personatge.

3.1.3. El gènere narratiu

1. (VC/VR) Text 1: policíac, Text 2: gòtic. Text 3: ciència-ficció. Text 4: epistolar

2. (VC/VR)

a) Els personatges no disposen, evidentment, de telèfon ni altres mitjans de comunicació com ara el correu electrònic o la missatgeria instantània. El 1876, Graham Bell havia patentat el telèfon, però no s'havia implantat. Existia el telègraf, però s'usava per a missatgeria oficial o de llarga distància.

b) Resposta oberta.

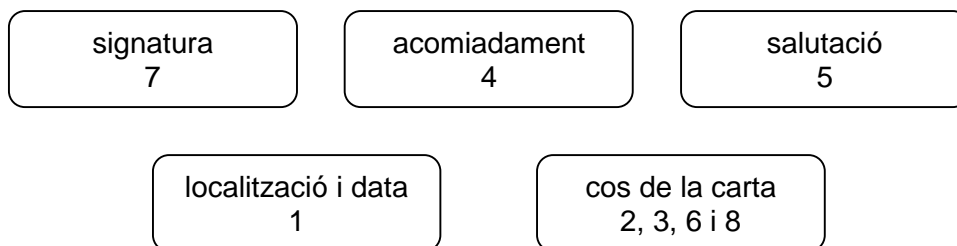
c) Resposta oberta.

3. (VC/VR)

Ordre dels fragments:

5	3	2	6	8	4	7	1
---	---	---	---	---	---	---	---

4. (VC/VR)

5. (VC/VR) Resposta oberta.

3.1.4. La novel·la com a símbol

1. (VC) Autor d'*El malestar de la cultura*: Sigmund Freud; Autor de *L'origen de les espècies per selecció natural*: Charles Darwin; Autor de *El capital*: Karl Marx.

2. (VC)

<i>Símbol</i>	<i>Pensador</i>
El personatge de Hyde pot representar el nou poder de les classes social baixes.	Marx (defensa de les classes obreres)
Hyde pot representar també l'home lliure de restriccions socials i de creences religioses, especialment la que dicta que l'home és una creació divina.	Darwin (contrapunt a les creences religioses, especialment de la creació)
Hyde pot representar també el subconscient no només de Jekyll, sinó de tota una societat victoriana que ha de mantenir sempre les aparences.	Freud (teoria del subconscient)

3. (VC/VR) Jekyll: temps serè; dia; elegant, barri adinerat.

Hyde: boira, vent i fred; nit; descuidat, barri baix.

3.1.5. In lingua latina

1. (VC)

Grosso modo → Aproximadament.

In fraganti → En el moment de cometre un delict.

In situ → En el mateix lloc dels fets.

In albis → En blanc, que no recorda alguna cosa.

Modus vivendi → Mitjà de viure.

Ipsa facto → Immediatament.

Numerus clausus → Nombre limitat de places.

Mea culpa → Retractar-se d'algun fet.

3.2. Donem-hi unes quantes voltes

3.2.1. La drogoaddicció

1. (VC/VR) a3; b1; 2c

3.2.2. Els límits de la ciència

1. (VC/VR) **a), b)** Activitat oberta.

3.2.3. La naturalesa humana

1. (VC/VR) Activitat oberta.

2. (VC/VR) Resposta oberta.

3. (VC/VR)

a) Hi ha una línia molt fina entre un home bo i un de dolent.

b) Resposta oberta.

c) Resposta oberta.

4. (VC/VR) Activitat oberta.

III. L'ILLA DEL TRESOR

1. ABANS DE LLEGIR

1.1. No sóc un pirata. O potser sí...

1. (VC/VR) Activitat oberta.

2. (VC/VR)

a)

<i>Lladre de mar, que corre els mars per fer preses</i>	<i>Mancat de la deguda llicència</i>	<i>Pirata informàtic</i>
<ul style="list-style-type: none"> - Centenars de visitants s'han apropat aquest diumenge al port de l'Estartit sota el reclam de la 3a edició de la fira 'Pirates i corsaris a les Illes Medes'... - El capità Jack Sparrow ha estat el gran guanyador dels premis de cinema de l'MTV... -Una vintena de passatgers surten de l'avió segrestat per un home armat amb granades. [canvia el mitjà de transport] 	<ul style="list-style-type: none"> - El País Valencià encapçala la llista en nombre de productes pirata decomissats. - Universitat pirata a la vista! -Taxis pirates a Sants. - Un informe sectorial calcula que gairebé la meitat dels programes informàtics que es fabriquen a l'Estat espanyol són víctimes de la pirateria. 	<ul style="list-style-type: none"> - Mor Joybubbles, reverenciat com el primer pirata informàtic. - Un pirata informàtic revela el final de l'últim llibre de Harry Potter.

b) Resposta oberta.

c) SOLUCIÓ: Prové del llatí *pirata*, i aquest, del grec *peiratés*, que significava 'bandit'. Era un mot derivat de *peiráo*, que significava 'intentar, aventurar'.

d)

<i>pirate</i>	<i>hacker</i>
<ol style="list-style-type: none"> 1. <u>Someone who uses another person's words or ideas as they were his own.</u> 2. <u>Someone who robs at sea or plunders the land from the sea without having a commission from any sovereign nation.</u> 3. <u>A ship manned by pirates.</u> 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Someone who plays golf poorly. 2. <u>A programmer for whom computing is its own reward; may enjoy the challenge of breaking into other computers.</u> 3. One who works hard at boring tasks.

3. (VC/VR)

a) Les veles s'inflaran, el vent ens portarà com un cavall desbocat per les ones. El mar serà tot per nosaltres ja som senyors i reis del mar; I arribarà el dia de glòria, quan ja no quedin cristians que cantarem la gran victòria dels fidels valents fills d'Al-là.

b) Resposta oberta. Exemples: *Pirates del carib*, *L'illa dels caps tallats*, *Barbanegra*.

c) Resposta oberta.

4. (VC/VR)

Francis Drake	Segle en què va viure i principals llocs on va exercir la pirateria	Segle XVI Tots els mars.
	És especialment famós per...	Derrotar l'Armada Invencible espanyola.

Henry Morgan	Segle en què va viure i principals llocs on va exercir la pirateria	Segle XVII Puerto Príncipe, Portobello, Maracaibo, Gibraltar, Panamà.
	És especialment famós per...	L'assalt a Panamà. El govern d'Anglaterra el va nomenar cavaller.
Edward Teach <i>Barbanegra</i>	Segle en què va viure i principals llocs on va exercir la pirateria	Segle XVIII. Costa nord-americana de l'Atlàntic.
	És especialment famós per...	Mullava els seus cabells amb quitrà, i després els calava foc: aconseguia un aspecte ferotge.
Anne Bonney	Segle en què va viure i principals llocs on va exercir la pirateria	Segle XVIII.
	És especialment famosa per...	Era molt cruel. Va ser l'única que va defensar el seu vaixell en ser capturada pels anglesos.
Kheyred-din <i>Barba-roja</i>	Segle en què va viure i principals llocs on va exercir la pirateria	Segle XVI. Litoral mediterrani cristià; des de Gibraltar fins a Grècia.
	És especialment famós per...	La seva crueltat. Es va convertir en un dels personatges més importants de l'Islam.

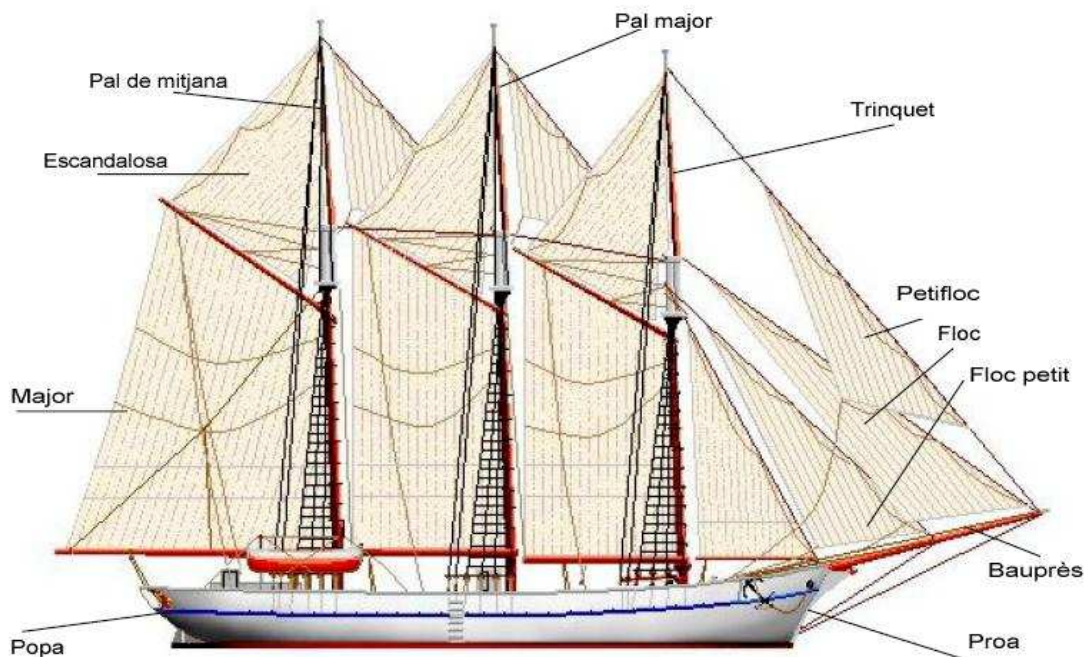
1.2. Illes i tresors

1. Resposta oberta.
2. Resposta oberta.
3. Resposta oberta.
4. a) b) c) d) Respostes obertes.

1.3. Lectors navegants

1. a) Activitat oberta.

b)

2. MENTRE LLEGIM: GUIA DE LECTURA

1. (VC/VR) Activitat oberta.

2. (VC/VR)

a) (VC) Un home que recorda les aventures que va viure quan era un noiet i que era el fill d'un hostaler. No se'n diu el nom, encara. (VR) Un noi que es diu Jim Hawkins.

b) (VC) alt, fort, cabells foscos, cicatriu a la cara, duu cua, pell colrada. (VR) alt, fort, cabells foscos, cicatriu a la cara, duu cua.

c) Perquè tenen molt pocs clients i la comarca és deserta.

d)

<i>En general</i>	<i>Amb els clients nous</i>	<i>Amb en Jim</i>	<i>Amb el Dr. Livesey</i>
Parla poc.	Silenciós.	Hi confia. Li encarrega que vigili si arriba algun altre mariner.	S'hi enfronta verbalment, però el respecta.

e) Vol saber si han vist algun mariner (es nota que vol evitar-los).

f) Somnia l'home d'una sola cama. En els pitjors, somnia que el persegueix.

g) Resposta oberta, però cal que l'alumnat prevegi que sí que serà important (per això l'autor el presenta especialment escrivint l'escena de l'enfrontament amb el Capità) i que és un home valent i decidit.

3. (VC/VR)

a) (VC/VR)

Gos Negre: busca el seu amic Bill; obliga Jim a amagar-se; duu un ganivet a la mà; fuig ferit a l'espatlla

Capità: empal·lideix; perd el sentit.

Jim: presència la baralla dels dos homes.

Dr. Livesey: diagnostica un atac; va a visitar l'hostaler.

(VC)

b) Per què ha vist que al braç duu tatuat «Billy Bones és lliure».

c) Sagnia.

4. (VC/VR)

Ordre de les accions:	6	2	8	4	1	7	3	9	5
-----------------------	---	---	---	---	---	---	---	---	---

5. (VC/VR)

a) El perill que els suposa que els homes de la banda del capità vinguin a buscar-lo; els sorolls de la casa; el cadàver del capità al mig de la sala.

b) Al poble.

c) Tornar a la posada i obrir el bagul del capità tots dos sols.

d) Quatre hores.

e) (VC) Roba, un quadrant, un vas de llautó, tabac, pistoles, plata, un rellotge, joies de poc valor, brúixoles, petxines de les Antilles, un paquet embolicat amb hule i una bossa de lona amb diners. (VR) Roba, un paquet embolicat amb tela i un sac de lona ple de diners.

f) L'arribada del cec (el reconeixen pel soroll que fa el seu bastó), que mira d'obrir la porta, cridant. Després, s'allunya.

g) El paquet embolicat amb tela.

(VC)

h) Els donen una pistola carregada, prometen tenir cavalls preparats perquè puguin fugir si els persegueixen quan tornin i envien algú a casa del Dr. Livesey per buscar ajuda d'homes armats.

i) La mare és honrada perquè no vol agafar més diners del pirata dels que li corresponen i és cobdiciosa perquè no vol deixar-ho córrer. El fet que hagin de calcular el deute i comptar els diners els fa perdre temps, la qual cosa el posa en perill.

6. (VC/VR)

a) (VC) L'escrit d'en Flint. (VR) El paquet d'en Flint.

b) En Jim Hawkins.

- c) Perquè abans, quan ha vingut, el forrellat estava passat; és a dir, la porta estava tancada per dins.
- d) Se sent un altre cop el xiulet (dues vegades) que fa sonar un company a les muntanyes i el galop d'un conjunt de cavalls. També se sent un tret.
- e) Mor esclafat pels cavalls dels homes de la patrulla de vigilància.
- f) Anar a veure el Dr. Livesey per informar-lo de tot el que ha passat.

(VC)

- g) El Dr. Livesey, l'oficial de duanes i el superintendent Dance.
- h) La presència del lugre a la cala de Kitt.

7. (VC/VR)

1. Certa; 2. Falsa; 3. Certa; 4. Falsa; 5. Falsa; 6. Certa; 7. Falsa; 8. Falsa. 9. Certa. 10. Certa.

8. (VC/VR)

- a) Ha comprat i equipat un vaixell anomenat La Hispaniola i ha contractat la tripulació.
- b) (VC) John Silver el Llarg. Li falta una cama. (VR) Es diu John Silver. Li falta una cama.
- c) Resposta oberta.
- d) Excitat, emocionat, il·lusionat...
- e) Per a l'endemà mateix.

(VC)

- f) No. De fet, n'ha corregut el rumor per tot Bristol.
- g) Arrow.

9. (VC/VR)

- a) Que dugui una carta a en John Silver.
- b) Que podia ser el mariner que el capità esperava, el que havia causat tants malsons a en Jim.
- c) És molt alt, robust. Es veu amable i simpàtic amb els clients. Creu que no pot ser el mariner que el capità esperava.
- d) El pirata Gos Negre, el que s'havia barallat amb el capità a l'Almirall Benbow.
- e) Amb un home cec.

10. (VC/VR)

a)

<i>Fets que desagraden al capità Smollet</i>	<i>Per què?</i>
Objectiu del viatge	L'han contractat amb un objectiu secret, tot i així, tota la tripulació el sap: anar a la recerca d'un tresor. Això és molt perillós.
Algunes persones que hi participen.	(VC) El segon de bord, Sr. Arrow, confraternitza massa amb els mariners, no sap quin és el seu lloc. A més, beu alcohol amb ells. Insinua la possibilitat que es produeixi un motí. (VR) El pilot sembla bon mariner, però la tripulació no el respecta.

b) (VC) Pregunta als mariners en què treballen. No li fa cap gràcia saber que traslladen la pólvora, i es percep un to de complicitat: *Amb això perdrem la marea del matí!*, diu. (VR) Pregunta alguna cosa als mariners i ells li somriuen maliciosament, amb complicitat.

11. (VC/VR)

a) (VC) Barbacoa. (VR) Llagosta.

b) (VC) *Ho, ho, ho, i una ampolla de rom.* A l'Almirall Benbow pel capità. (VR) *Quinze homes sobre el bagul del mort, ah, ha, hai! I una ampolla de rom...* A l'Almirall Benbow pel capità.

c) El pilot tenia molts problemes amb la tripulació, perquè no li feien cas. Sempre estava borratxo, tot i que mai van poder esbrinar d'on treia la beguda. Una nit va caure al mar i va desaparèixer. El va substituir un mariner.

d) Capità Flint, en record del famós pirata.

e) (VC) Doblons! Doblons de vuit! Doblons! i Tots als seus llocs! (VR) Doblons! Doblons! Doblons!

f) Del fet que la vida de totes les persones honorades del vaixell depenen d'ell.

g) De John Silver.

12. (VC/VR)

Tots correm perill! M'ha passat una cosa increïble! M'han vingut ganes de menjar-me una poma i, com que en quedaven molt poques i m'he hagut d'inclinar molt, he caigut dins la bóta. De dins estant, he sentit unes veus. Aviat m'he adonat que un dels qui parlava era en Silver.

En realitat són pirates, «cavallers de fortuna», en diuen ells. Saben tot això del mapa, saben que els hem contractat per anar a l'illa i trobar el tresor. Tenen la intenció d'utilitzar-nos fins que l'hàgim trobat i, després, volen matar-nos a tots.

De poc m'ha anat que no m'enxampen. En Silver volia una poma i ha dit a en Dick que li'n donés una. El cor m'anava a cent! Per sort, el borratxo de l'Israel ha dit que més valia beure rom que menjar pomes.

13. (VC/VR)

- a) Perquè es pensava que veuria el mapa de l'illa en què hi ha marcada la senyalització del tresor, però el que veu és una còpia en què no s'han inclòs les indicacions per trobar-lo ni on és.
- b) Els diuen que, per celebrar que han arribat a l'illa, els serviran beguda. Tots han d'anar a coberta.
- c) Li demana disculpes per no haver confiat en ell quan l'havia avisat que la tripulació no li agradava.
- d) Al vaixell hi ha vint-i-sis homes: dinou són pirates. Ells només són set (un dels quals, en Jim, és gairebé un nen).

(VC)

- e) Observar i escoltar els pirates per tal d'aconseguir informació, ja que ells li tenen confiança.

14. a) (VC/VR)

<p>El Dr. Livesey opina que és fàcil posar-se malalt, a l'illa, a causa de la humitat.</p> <p>2</p>	<p>John Silver i tretze homes més pugen als bots per desembarcar a l'illa.</p> <p>6</p>	<p>En Silver ajuda el timoner a dirigir el vaixell. Es nota que coneix bé l'illa.</p> <p>1</p>
<p>El capità Smollet dona la tarda lliure a tota la tripulació amb la intenció d'evitar el motí.</p> <p>5</p>	<p>Veig que serà impossible fer-nos amb el vaixell, perquè a bord hi ha sis pirates.</p> <p>7</p>	<p>M'endinso sol a l'illa. Sento en Silver que em crida, però arrenco a córrer.</p> <p>9</p>
<p>Pujo en un dels bots a l'últim moment. Només se n'adona en Silver.</p> <p>8</p>	<p>John Silver dissimula les seves intencions cantant i obeint totes les ordres.</p> <p>3</p>	<p>Els mariners estan molt impacients. Es mostren rebels, ara que ja han arribat a l'illa.</p> <p>4</p>

- b) (VC) En Hunter, en Joyce i en Redruth.

15. (VC)

Bàndol dels homes honrats <i>Nombre inicial: 7</i>		Bàndol dels pirates <i>Nombre inicial: 19 (inclosos els membres de la tripulació que encara no s'han decantat per cap dels bàndols).</i>	
<i>Personatge</i>	<i>Causa</i>	<i>Personatge</i>	<i>Causa</i>
Abraham Gray	S'uneix al Dr. Livesey, just abans que ell i els seus amics desembarquin de La Hispaniola.	Allan	Assassinat per no unir-se als pirates. (p. 124)
Tom Redruth	Mor en el tiroteig d'arribada a la fortalesa. (p. 156)	Tom	Assassinat per no unir-se als pirates. (p. 125)
Ben Gunn	És l'home de l'illa. Fa efectiva la seva unió a aquest bàndol en matar un pirata (ho dedueix en Jim, p. 174 i 175)	Abraham Gray	S'uneix al Dr. Livesey, just abans que ell i els seus amics desembarquin de La Hispaniola.
Hunter	Queda inconscient d'un cop molt fort, en la defensa de la fortalesa. (p. 186). Mor hores després (p. 189)	(Sense nom)	Ferit al vaixell, d'un dispar fet pel Sr. Trelawney des de l'esquif. (p. 152) En el peu de pàgina de la pàgina 186, llegim que, en aquell moment, aquest pirata ja havia mort, tot i que encara no ho sabien.
Joyce	Mor d'un tret al cap en la defensa de la fortalesa (p. 186)	(Sense nom)	Mor en el tiroteig d'arribada a la fortalesa. (p. 156)
Capità Smollet	Ferit en la defensa de la fortalesa. (p. 186)	(Sense nom)	Mort, mentre dorm borratxo, d'un cop d'alçaprem, que li clava Ben Gunn (ho dedueix en Jim). (p. 174 i 175)
		2 homes (Sense nom)	Morts en l'atac a la palissada, a causa dels trets del Sr. Trelawney i de Gray. (p. 183)
		Contramestre	Abatut per en Gray d'un cop de sabre, en l'atac a la palissada. (p. 185)
		(Sense nom)	Abatut a trets quan disparava per una de les espitlleres. (p. 185) Mor hores després. (p. 189)
		(Sense nom)	Mort per un cop del doctor, també en l'atac a la palissada. (p. 185)
		O'Brien	Mort en la baralla amb el

			pirata Israel Hands, quan han de vigilar el vaixell. (p. 215)
		Israel Hands	En Jim li dispara dos trets, a bord de La Hispaniola. (p. 229)
		George Merry	Mort a trets davant la rasa del tresor. (p. 287)
		Pirata del cap embenat	Abatut a trets davant la rasa del tresor. (p. 287)
Nombre: 5		Nombre: 4	

16. (VC/VR)

- a) (VC) L'avisava i li demana que se'ls uneixi per salvar-li el coll. (VR) Li diu que, si no es fa enrere, salvarà la vida.
- b) És la veu del mariner Alan, que ha estat assassinat pels homes d'en Silver, probablement perquè no volia unir-se als pirates.
- c) El mata a ganivetades.
- d) Que els pirates són molt perillosos i que no tindran cap inconvenient a matar-lo a ell.

17. (VC/VR)

- a) Perquè creu que és un caníbal.
- b) Perquè en Jim duu una arma carregada.
- c)

<i>Nom:</i>	Ben Gunn
<i>Per què viu a l'illa?</i>	Va ser abandonat per uns pirates tres anys enrere. Des d'aleshores, hi viu sol.
<i>De què s'alimenta?</i>	S'alimenta de carn de cabra salvatge, fruita...
<i>Per què a en Jim li sembla un boig?</i>	Perquè diu que és un home molt ric.
<i>Quins homes coneixen (o n'han sentit a parlar) tots dos?</i>	(VC) El capità Flint, Billy Bones (el capità de l'Almirall Benbow) i John el Llarg. (VR) El capità Flint i l'home amb una cama de fusta, en Silver.
<i>Per què està disposat a ajudar en Jim i els seus amics?</i>	(VC) En Silver és el seu enemic (<i>Si t'ha enviat John el Llarg, estic perdut, però tu també, diu</i>), vol mil lliures (part del tresor que ja considerava seu) i un lloc al vaixell per tornar a Anglaterra. (VR) En Silver és el seu enemic (<i>Si veniu de part d'en Silver, estic perdut, diu</i>) i vol quedar-se part del tresor.
<i>Quina és la seva història?</i>	Anava en el vaixell d'en Flint, que va desembarcar amb sis homes per enterrar el tresor. Només va tornar en Flint, i no va dir a ningú on era el tresor. Uns quants anys després, havia tornat en un altre vaixell per trobar el

	tesor. El van buscar debades. Els seus companys van marxar i el van abandonar a l'illa.
--	---

(VR)

- d)** En una fortalesa que havia construït el capità Flint.
- e)** Han hissat la bandera pirata al vaixell.
- f)** Uns destrossen una canoa a cops de destrat; altres van i vénen de La Hispaniola a la riba, cantant, borratxos.
- g)** S'acosta a la palissada, on es refugien corrent. Crida i, quan un dels criats del Sr. Trelawney treu el cap, la salta.

(VC)

- h)** Que durant tres anys ha estat l'únic habitant de l'illa, que de vegades deia una oració i d'altres pensava en la seva mare. Però, sobretot, que la major part del temps s'ha dedicat a fer una altra cosa, i que, en dir-li això últim, li faci un pessic.
- i)** D'un bot.
- j)** Cal que dedueixin que significa que el Sr. Trelawney i els seus amics han desembarcat (els homes que s'han amotinat s'identificarien amb la bandera pirata, no amb l'anglesa).

18. (VC)

- a)** Per explicar al lector fets que ocorren en la història que no són viscuts pel personatge Jim Hawkins i que, per tant, aquest no coneix.
- b)** En el moment en què els membres de la tripulació (excepte sis homes), acompanyats per en Jim, desembarquen a l'illa en dos bots, la tarda del dia que arriben a l'illa.
- c)** Segons el DIEC, malaltia que es manifesta pel gran tenesme (sensació dolorosa i constrictiva en un esfínter, acompanyada d'una necessitat d'expulsió) i l'expulsió de nombroses deposicions, poc abundants, amb sang i moc, acompanyades de febre, malestar general i desgana.
- d)** El Dr. Livesey i en Hunter.
- e)** S'alça damunt d'un muntijol, té aigua, està rodejada per un fortí de troncs. Hi caben unes quaranta persones. Té dues espitlleres per poder disparar. Està tancada per una palissada de sis peus d'alçada. És massa forta per ser abatuda sense esforços i està prou allunyada per amagar possibles assaltants.
- f)** En Jim.
- g)** Avisar l'Israel Hands, que identifiquen com a cap dels amotinats a bord, que van armats i que mataran qui faci un sol moviment. Mentrestant, en Hunter, en Joyce i el Dr. Livesey van carregant l'esquif.
- h)** De pólvora, mosquets, galetes, carn salada, conyac i la farmaciola del Dr. Livesey.
- i)** Actualment, les armes de foc poden disparar força bales, entre càrrega i càrrega, però al segle XIX calia carregar-les cada cop que es disparaven, amb només una bala. El procés, a més, era lent. Tenir dotze mosquets a mà, carregats, equivalia a tenir una arma amb dotze possibles disparats.
- j)** Per què ells tenen les armes i la munició.

- k) L'embarcació està sobrecarregada i hi entra aigua; el reflux ha creat un corrent al mar que provoca que fins i tot les onades més petites els desestabilitzin i, el que és pitjor, els allunya del rumb.
- l) Veuen que els cinc bandits que han quedat a bord estan carregant el canó, i que ells són a tir.
- m) Algunes armes, pólvora i queviures.
- n) En Tom Redruth, el guardabosc.
- o) Resposta oberta.

19. (VR)

- a) El Dr. Livesey i un dels seus criats, per explorar el terreny. Volien arribar a la fortalesa dibuixada al mapa.
- b) Feta de troncs d'arbres, prou gran per donar refugi a cinquanta homes. A més, tenia una font.
- c) Creuen que és d'en Jim, que l'han mort.
- d) Avisar l'Israel, que és el cap dels pirates, que van armats i que mataran qui s'atreveixi a fer algun senyal als que són a terra.
- e) Queviures, armes i pólvora.
- f) Gray.
- g) La canoa s'enfonsa i perden les provisions, tres dels cinc fusells i part de la pólvora. A més, un dels pirates és ferit.
- h) Mor tirotejat pels pirates.
- i) Per a una setmana.

20. (VR)

- a) Els murs, el terra i el sostre són de troncs de pins. Està plena d'una sorra fina que s'escola per les esclotxes. En lloc de xemeneia, té un forat al sostre.
- b) Serà el sentinella.

c)

	<i>Valoració de la situació</i>	<i>Possible solució</i>
<i>Provisions</i>	Només tenen menjar per a alguns dies. Quan s'acabin, s'hauran de rendir.	Matar com més pirates millor, perquè es rendeixin o fugin amb La Hispaniola. Poden esperar el vaixell de rescat, però trigaria setmanes i això no resoldria el tema dels queviures.
<i>Salut</i>	Aviat es posaran malalts a causa del clima i no tenen medicines.	
<i>Nombre de pirates</i>	El bàndol dels pirates és molt més nombrós. De moment, en són quinze, dos dels quals estan ferits.	

- d) Creuen que és una trampa.
- e) Silver proposa que li donin el mapa del tresor i que no disparin als pirates. A canvi, els seus homes no els faran cap mal. Quan hagin trobat el tresor, poden triar si tornar amb els pirates al vaixell fins a un lloc segur o quedar-se a l'illa amb provisions.
- f) El capità no accepta la proposta. A més, els diu que es rendeixin un a un per ser jutjats a Anglaterra. Si no ho fan, els enviarà a l'infern. Creu que són incapaços de trobar el tresor i de treure el vaixell d'on és.

21. (VC)

- a) La Jolly Roger.
- b) Que es recordi de dir al Sr. Trelawney *Tota la seva confiança* i que el pessigui, i que si volen anar-lo a veure hi vagi una persona sola i que dugui alguna cosa blanca.
- c) La bandera pirata.
- d) Un bot.
- e) L'edifici és fet de troncs de pi. El terra està un peu o un peu i mig aixecat del nivell de la sorra. A l'entrada hi ha un porxo i, a sota, una font. Una llosa fa de llar de foc. L'aire hi fa entrar sorra fina, que ho cobreix tot. En lloc de xemeneia, hi ha un forat al sostre.
- f) Guàrdies, amb el doctor i en Gray. A més, és nomenat sentinella.

g)

<i>Desavantatges</i>		<i>Avantatges</i>	
<i>Quins són?</i>	<i>Per què?</i>	<i>Quins són?</i>	<i>Per què?</i>
Pocs queviures.	Hauran de rendir-se abans que arribi el vaixell de rescat.	Els pirates tenen rom.	S'emborratxen, la qual cosa els fa menys perillosos.
Queden 15 pirates.	És un nombre força superior al seu.	El clima.	Els pirates s'aniran posant malalts.

- h) Creu que és una trampa.
- i) En Ben Gunn s'ha apropiat al campament pirata, mentre dormien borratxos, i n'ha matat un d'un cop d'alçaprem.
- j) Silver proposa que li donin el mapa del tresor i que no disparin als pirates. A canvi, els seus homes no els faran cap mal. Quan hagin trobat el tresor, poden triar si tornar amb els pirates al vaixell fins a un lloc segur o quedar-se a l'illa amb provisions.
- k) El capità no accepta la proposta. A més, els diu que es rendeixin un a un per ser jutjats a Anglaterra. Si no ho fan, els matarà. Creu que són incapaços de trobar el tresor i de treure el vaixell d'on és.

22. (VC/VR) a) El dels pirates.

- b) (VC) Ajuda els tiradors carregant les armes. Després, s'arma amb un sabre i és ferit en una mà. Topa amb Anderson, que vol atacar-lo amb el seu garfi. (VR) Va armat amb un ganivet. El fereixen als dits. Es troba amb el pirata Anderson, que va armat amb una destreal, i se n'escapa pels pèls.
- c) Es manté fidel al bàndol del Sr. Trelawney.

d)

Personatge	Sa i estalvi	Ferit	Agonitzant, inconscient.	Mort
Capità Smollet		X		
Sr. Trelawney	X			
Dr. Livesey	X			
Jim	X			
Un criat del Sr. Trelawney				X
L'altre criat del Sr. Trelawney			X	
Gray	X			

e) No, no ho aconsegueixen.

23. (VC/VR)

a) Anar a trobar Ben Gunn.

b) Trobar el bot que havia fet en Ben Gunn.

c) (VC) En un costat hi ha un bot amarrat, amb en Silver a popa i dos bandits més. Després, el bot es dirigeix a terra, però els dos bandits es queden al vaixell. (VR) En Silver n'està arreglant el timó, i el bot que hi ha al costat es dirigeix cap a terra.

d) Anar amb el bot de Ben Gunn fins al vaixell i tallar el cable que la subjecta. D'aquesta manera, quedarà a la deriva.

e) Perquè, si és tibant, en tallar-lo li faria trontollar l'embarcació.

f) Canten al voltant d'una foguera.

g) Queda a la deriva durant hores, mullat i mort de por de caure a l'aigua.

h) No ho diu explícitament, però per l'actitud temorenca de caure a l'aigua fins i tot prop de l'ancoratge, on l'aigua és tranquil·la, segurament no sap nedar.

i) (VC) Són lleons marins. Els compara amb llimacs. (VR) Són foques. Les compara amb llimacs.

j) Perquè vol tornar el vaixell al capità.

(VC)

k) Descripció: *si alguna vegada he vist una cosa rudimentària de debò, va ser aquell bot: consistia en una carcassa de fusta, coberta de pell de cabra amb el pèl cap a dins. L'embarcació era molt petita [...]. [Era com] un cuiracle, l'embarcació pròpia dels antics bretons.* (p. 194)

l) Els dos pirates estan molt borratxos i s'estan barallant.

24. (VC/VR)

1. Un dels pirates que troba en Jim en pujar a *La Hispaniola* és a terra, immòbil, amb els braços en creu.

2. L'altre pirata que troba en Jim en pujar a *La Hispaniola* és a la vora de la coberta, amb el cap sobre el pit.
3. Com que veu taques de sang, en Jim creu que s'han matat l'un a l'altre.
4. En Jim pacta amb un dels pirates que l'ajudarà a dur *La Hispaniola* a terra a canvi de beguda.
5. El pirata ataca en Jim.
6. Les armes d'en Jim són inservibles perquè la pólvora s'ha mullat.
7. El pirata fereix Jim amb un ganivet i Jim el mata després de recarregar l'arma.

25. (VC/VR)

- a) (VC) Caure al mar des de dalt de la verga i anar a parar al costat del cos del pirata mort.
(VR) Perdre el sentit i caure al mar.
- b) El vaixell ha quedat embarrancat a la sorra, davant la platja, i cada vegada s'inclina més.
- c) Roncs.
- d) El lloro de John Silver.
- e) En John Silver i els seus homes.

26. (VC/VR)

- a) Hi ha sis pirates. Cinc estan mig adormits i un està ferit al cap.
- b) En Silver diu a en Jim que el Dr. Livesey i la resta dels seus companys estan enfadats amb ell, que no el volen.
- c) En Silver explica que el Dr. Livesey va anar a veure'ls per proposar-los un pacte en veure que *La Hispaniola* no era al seu ancoratge.
- d) (VC) En Silver veu que els pirates estan a punt de destituir-lo com a capità i que les coses s'estan complicant cada cop més. És possible que acabi havent d'anar a judici; per tant, li convé que en Jim li faci de testimoni de la defensa dient que en Silver li va salvar la vida.
(VR) Creu que els pirates el destituiran com a capità i li convé tenir un aliat. També li diu que d'ara en endavant està de part del Dr. Livesey.
- e) En John Silver. L'hi ha donat el Dr. Livesey.
- f) (VC) Que en porten alguna de cap, no sap si bona o dolenta, perquè troba molt estrany que li hagin donat el mapa del tresor. (VR) Que li han parat una trampa, perquè és molt estrany que li hagin donat el mapa del tresor.

27. (VC/VR)

- a) (VC) És la marca negra. El capità és destituït. (VR) És la taca negra i, en aquest cas, significa que està destituït.

b)

<i>Motius pels quals els pirates estan descontents</i>	<i>Arguments amb els quals es defensa en Silver</i>
<ul style="list-style-type: none"> - Ha espatllat la travessia. - Ha deixat marxar l'enemic sense fer res. - No ha permès que els pirates ataquessin el Sr. Trelawney i els seus homes quan abandonaven la fortalesa, 	<ul style="list-style-type: none"> - Són els pirates, els qui han espatllat la travessia, avançant-se als plans que en Silver havia fet. - Els pirates estaven espantats i li van demanar que pactés amb l'enemic. A més, haurien mort de gana.

<p>la qual cosa significa que vol tenir un peu a cada bàndol.</p> <p>- La presència d'en Jim.</p> <p>Tot plegat farà que acabin tots penjats a la forca.</p>	<p>- Deixar el doctor viu és bo perquè poden necessitar els seus serveis mèdics.</p> <p>- En Jim servirà d'ostatge.</p> <p>- Ell té el mapa del tresor.</p>
--	---

(VR)

<i>Motius pels quals els pirates estan descontents</i>	<i>Arguments amb els quals es defensa en Silver</i>
<p>- Ha fet malbé el viatge</p> <p>- Ha deixat escapar el Sr. Trelawney i els seus companys.</p>	<p>- Són els pirates, els qui han fet malbé el viatge. Tot ha sortit malament perquè no han seguit els seus consells.</p> <p>- Ha deixat marxar els enemics per diverses raons:</p> <p>1a. Tots poden necessitar el doctor.</p> <p>2a. El vaixell de socors està a punt d'arribar (per la qual cosa no necessitaran ostatges)</p> <p>3a. Els pirates estaven afamats, i li van demanar que pactés amb l'enemic.</p> <p>- Ell té el mapa del tresor.</p> <p>- Els pirates han perdut el vaixell.</p>

c) En John Silver, que continua sent el capità.

d) Ha dialogat amb ells i ha sabut convèncer-los que ell continuava sent el millor per ser capità.

(VC)

e) D'una Bíblia.

f) Segons el DIEC, superstició es l'excessiva reverència o por per les coses desconegudes o misterioses. Sí, perquè creuen que fer malbé una Bíblia porta mala sort.

28. (VC/VR)

a) Examina els ferits i els malalts.

b) Que, de la mateixa manera que el doctor no oblidarà les males accions que en Silver ha comès, que no oblidí les accions bones que ha fet, com ara salvar en Jim. No vol acabar a la forca.

c) Perquè ha donat la seva paraula d'honor a en Silver que no s'escaparia.

d) (VC) Que estigui preparat per a una bona tempesta quan arribi al lloc. (VR) Que vagi en compte quan arribin a l'amagatall.

(VC)

e) La malària. Els l'ha causada l'ambient de putrefacció, infecció, dels aiguamolls i la falta d'higiene.

29. (VC/VR)

- a) 1. Per tal d'accontentar els pirates, en Silver els diu que, mentre duri la recerca del tresor, durà en Jim lligat i que, un cop l'hagin trobat, se'n desfarà. 2. En Jim no comprèn perquè els seus amics han donat la fortalesa als pirates. 3. L'espanta l'advertència que el Dr. Livesey ha fet abans de marxar a en Silver sobre la recerca del tresor.
- b) Creuen que és un indicador.
- c) Dedueixen que el capità Flint, després de matar els sis homes amb qui havia enterrat el tresor, va col·locar un dels cadàvers sota l'arbre.
- d) S'han recordat del pirata Flint, el qual va veure morir un dels pirates. Comenten que, si hi ha esperits que s'apareixen, un ha de ser el del capità Flint.

(VR)

- e) La veu canta *Quinze homes...* i crida el nom Darby Mac Grey, que és el que va cridar en Flint abans de morir. Creuen que és el seu esperit.
- f) En Silver.
- g) Per què en Ben Gunn no els feia cap por, en vida.
- h) El tresor ha estat desenterrat. Dins un enorme clot, hi ha unes taules amb la paraula Walrus, que és el nom del vaixell del capità Flint.

30. (VC/VR)

- a) El Dr. Livesey, Gray i en Ben Gunn apareixen de darrere uns arbres i maten un dels pirates. Els altres tres fugen.
- b) Té por.
- c) A la cova d'en Ben Gunn. Ell el va descobrir, el va desenterrar i el va anar portant a poc a poc a la seva cova.
- d) (VC) El mapa ja no indicava la posició real del tresor, que en Ben Gunn havia transportat fins a la seva cova. Volien sortir de la fortalesa per anar a la cova, on, a més de vigilar el tresor, no emmalaltarien de malària. (VR): Per què, quan va saber que el tresor ja no era en el lloc original, el mapa havia perdut tot el valor.
- e) D'en Ben Gunn.
- f) Pel fet d'haver salvat en Jim, el Dr. Livesey i els altres el protegeixen. Ara forma part del seu bàndol.
- g) Només en necessiten un. Si inutilitzen l'altre, els tres pirates no podran seguir-los.
- h) (VC) Que no el durà davant els tribunals. (VR) Que no l'entregarà a la justícia.

31. (VC/VR)

- a) No els veuen. Una nit els senten, lluny, com criden. També senten un tret.
- b) Els abandonen a l'illa amb armes, menjar, medicaments i eines.
- c) Desapareix amb part del tresor, quan fan escala en una ciutat d'Amèrica del Sud.

d) Cinc.

32. (VR) Sans, estalvis i molt més rics. Viatgen cap a Anglaterra.

33. (VC)

<i>Capità Smollet</i>	Es retira de la vida marinera
<i>Gray</i>	Estalvia i estudia per esdevenir un bon pilot. Té un vaixell i és pare de família.
<i>Ben Gunn</i>	Va rebre mil lliures. Se les va gastar en 19 dies. Fa de porter en una casa.
<i>John Silver</i>	Fuig en una escala amb part del tresor. No tornen a saber-ne res.

3. DESPRÉS DE LLEGIR: UN VIATGE DE NOVEL·LA

3.1. Destí: una illa desconeguda

3.1.1. On som ara?

1. (VC/VR) Resposta oberta

2. (VC/VR)

a) a) l'Alguer, b) Fraga, c) Salses, d) Guardamar

b) El territori delimitat per Salses, Guardamar, Fraga i l'Alguer és el domini lingüístic català (Països Catalans).

3.1.2. Escenaris de novel·la

1. (VC)

1. Bristol

2. Illes Caiman (antiga illa de les Tortugues)

3. Les Antilles

4. Trinitat

5. Madagascar

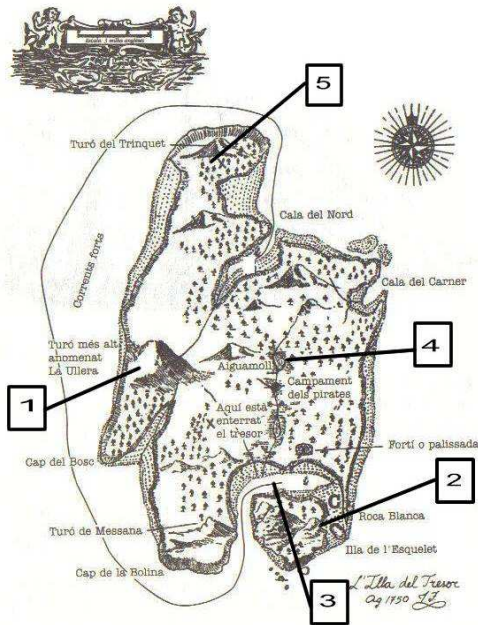
6. Surinam

7. Portobello

2. (VC) Bristol és a l'hemisferi boreal, és a dir el nord. Si els alisis, en aquest hemisferi, bufen del Nord-Est, significa que el vaixell duia rumb Sud-Oest.

3. (VC/VR) a) b) Respostes obertes.

4. (VC)

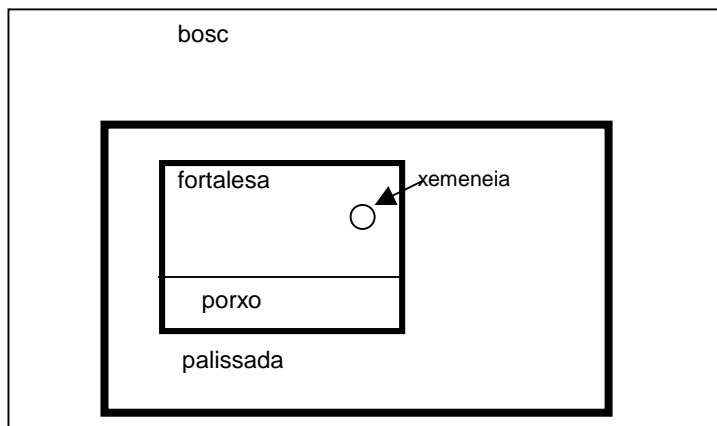

5. (VC/VR)

a) b) Respostes obertes.

6. (VC/VR)

a)

b) Resposta oberta.

7. (VC/VR)

a) b) Activitats obertes.

c) (VC) La pudor, la humitat, l'aigua putrefacta plena d'infeccions dels aiguamolls, l'aire enverinat. (VR) La pudor, la humitat, l'aigua putrefacta.

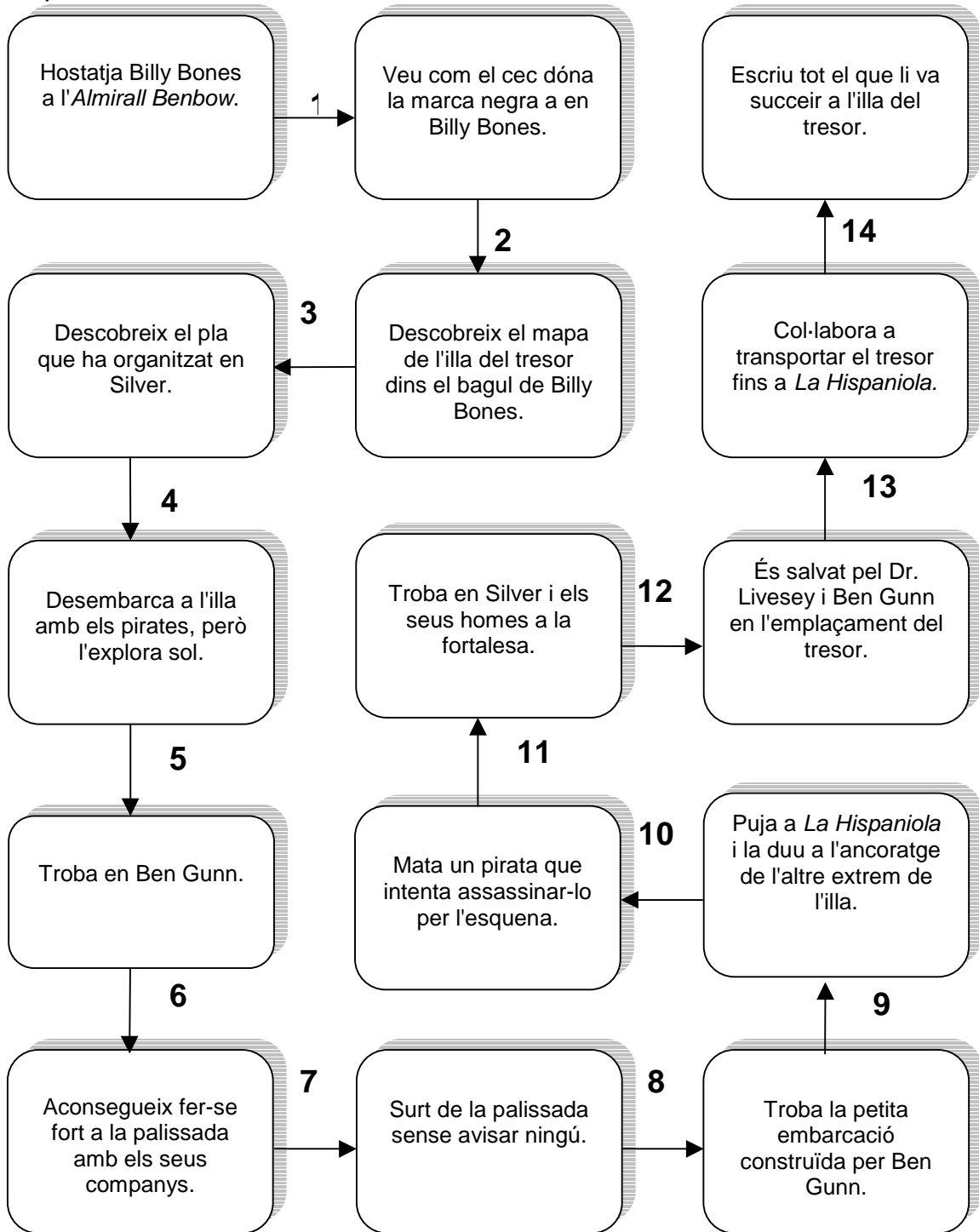
- d) Malària: de l'italià *mal aria* 'mal aire'; paludisme: del llatí *palude*, 'llacuna'.
- e) Uns protozous que s'inoculen en l'ésser humà mitjançant la picada d'un mosquit.
- f) Els mosquits viuen en zones pantanoses caloroses; per tant, sí que hi ha relació amb la proximitat dels humans a zones pantanoses tropicals.

3.2. Objectiu: a la recerca d'un tresor

1. (VC/VR) **a) b)** Respostes obertes.
2. (VC/VR) **a) b)** Respostes obertes.
3. (VC/VR) **a) b) c) d)** Activitat oberta.

3.3. Companys de viatge

1. a)

b) Resposta oberta.

2. (VC/VR)

a) Silver significa *plata, platejat*. Dista molt del color pirata. Relacionem el que és platejat amb objectes que brillen, amb la llum, amb el que és valuós.

b)

<i>Característiques positives</i>	<i>Característiques negatives</i>
<ul style="list-style-type: none">- Té capacitat de lideratge- És intel·ligent- Sap dialogar- Sap convèncer els altres- Sap mantenir el cap fred en les situacions complicades	<ul style="list-style-type: none">- Comet accions il·legals- Busca exclusivament el seu propi benefici- És mentider- És traïdor

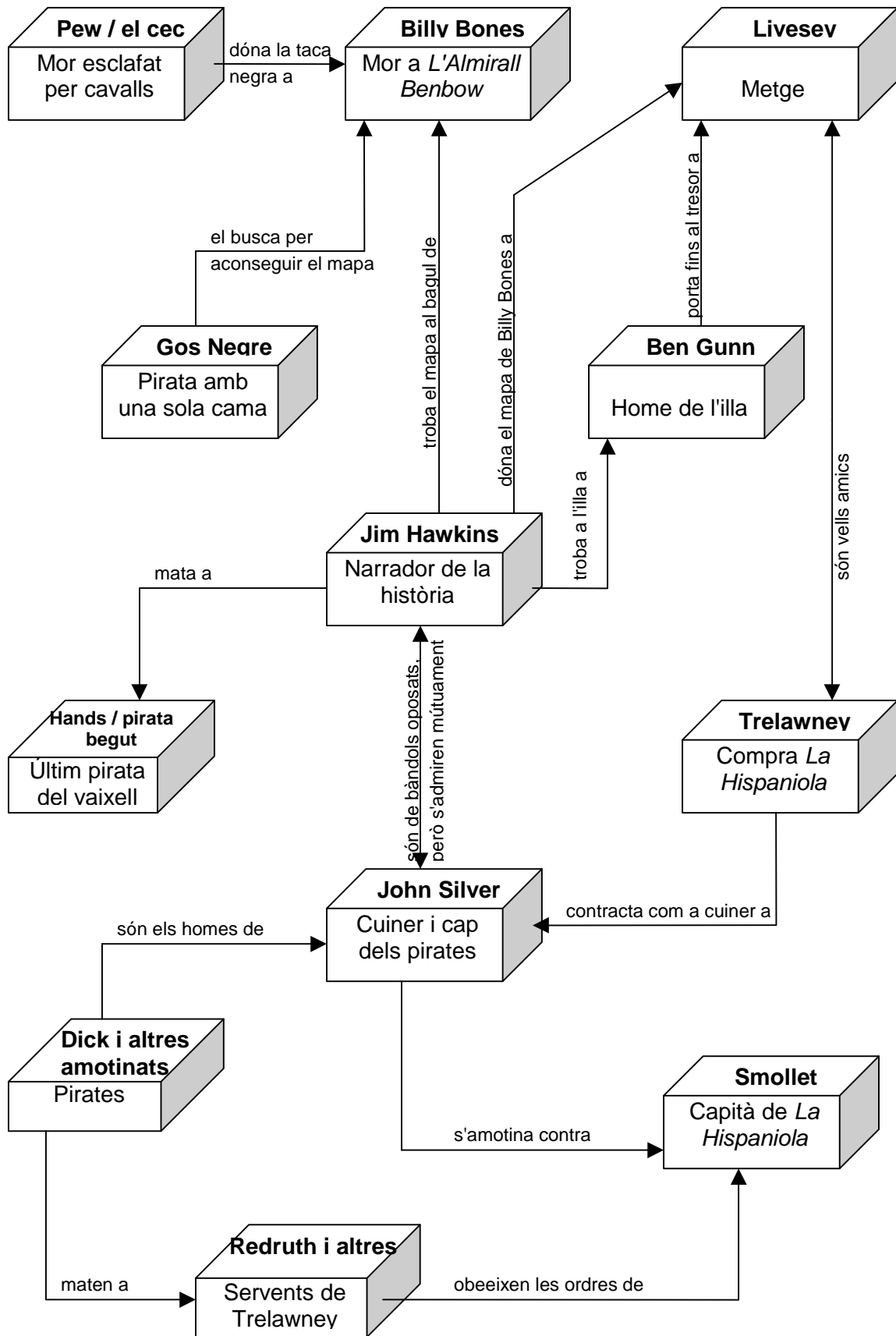
3. (VC/VR) Pirates: C, E, F, G, I. Amics d'en Jim: A, B, D, H, J.

4. (VC/VR) Resposta oberta. Suggestiments:

- Els pirates avisaran de les intencions de càstig a algun company mitjançant una taca negra darrere la qual escriuran el càstig acordat.
- El capità tindrà dret a conèixer de què se l'acusa i a refutar aquestes acusacions.
- El capità serà triat democràticament.
- El càstig per traïció és la mort.

5. Resposta oberta.

6. (VC/VR) (vegeu pàgina següent)

3.4. Aprovisionament i recursos

3.4.1. Què ens hi endurem?

1. (VC/VR) Resposta oberta.

2. L'escorbut és la malaltia produïda per la falta de vitamina C que es manifesta per gingivitis hemorràgica, petèquies, hematomes i anèmia. (Definició del DIEC)

3.4.2. Els símbols

1. (VC/VR) Activitat oberta.

2. Cançó núm. 1.

Títol: *Imagine*. Autor: John Lennon. Idea: Recerca de la pau i de la igualtat.

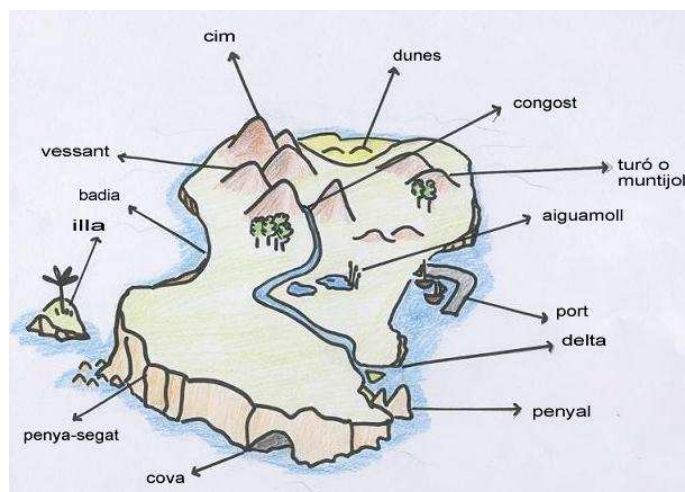
Cançó núm. 2.

Títol: *Vella xiruca*. Autor: Jaume Arnella. Idea: Amor a la natura, excursionisme. (Aquesta cançó es va popularitzar entre els excursionistes que feien trobades de debat fora de l'abast de la policia durant la dictadura franquista. Podeu consultar-ho a la pàgina <http://www.jmserrat.com/foro/viewtopic.php?p=15855&sid=af72419e8728131eb0f5d72610c4c3e4>)

3. Resposta oberta. Sugeriments: Colom de la pau, llaç vermell a favor de la lluita contra la sida, llaç rosa a favor de la lluita contra el càncer de mama.

3.4.3. Les paraules també importen

1. (VC/VR)

2. (VC) 1. Tripulació, 2. Rumb, 3. Timó, 4. Sobrevent, 5. Carenar, 6. Ancorar, 7. Deriva, 8. Embornal, 9. Amarra, 10. Botavara, 11. Sotavent.

3. (VC) Una iarda: 0,914m, cent iardes:9,14m; una milla (terrestre): 1,609,3; nou milles: 14483,7m (14, 5km), cinc milles: 8046,5m (8,05km); un peu: 30,48cm; sis peus: 182,88cm (1,83m); una lliura: 453,592gr.

3.5. Tornem a casa

1. (VC)

a) El Dr. Livesey.

b) Per tal que el lector pugui saber què ocorre amb el grup dels homes honrats mentre en Jim viu la seva aventura amb el cuiracle i, per tant, no és testimoni directe dels fets.

2. (VC/VR) Activitat oberta.

3. (VC/VR) Activitat oberta.

4. (VC/VR) Activitat oberta. **##**